

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μ.Π.Σ.: «ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

**ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ και ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ
ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:
«Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ»**

ΜΑΡΙΑ ΚΩΤΟΥΛΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ-ΑΣΠΑ ΓΟΣΠΟΔΙΝΗ

ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες παράγουν και προάγουν αγαθά πολιτισμού και δημιουργίας και αποτελούν τα τελευταία χρόνια, έναν από τους πιο δυναμικούς τομείς για την προώθηση της πολιτιστικής και οικονομικής ανάπτυξης. Η οικονομία του πολιτισμού και της δημιουργίας κατέχει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της ταυτότητας των πόλεων, στην προώθηση της ελκυστικότητας και ανταγωνιστικότητας και εν τέλει στην βελτίωση της εικόνας της πόλης.

Η πρόκληση για την Ελληνική κοινωνία και οικονομία σήμερα δεν είναι μόνο η προστασία και διατήρηση της υφιστάμενης πολιτιστικής κληρονομιάς και του ιστορικού παρελθόντος αλλά η δημιουργία νέων βιομηχανιών πολιτισμού για την αστική ανάπτυξη και αναζωογόνηση των πόλεων και την βελτίωση του πολιτιστικού τουρισμού.

Η παρούσα εργασία αναλύει τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες, τους ορισμούς, την ιστορία, τις στρατηγικές γύρω από το θέμα σε σχέση με την πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου. Στην εργασία μελετάται η περίπτωση της Λάρισας και οι προοπτικές της να αναδείξει την πολιτιστική και μνημειακή κληρονομιά ως στοιχείο της ταυτότητας της πόλης.

Λέξεις κλειδιά: Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες, πολιτιστική κληρονομιά, αστική ανάπτυξη, ταυτότητα πόλης, Λάρισα

ABSTRACT

Cultural and creative industries produce and promote cultural and creative goods and they, nowadays, constitute one of the most dynamic means of promoting cultural and financial growth. The economy of culture and creation plays an important role in shaping the cultural identity of cities, in promoting attractiveness and, finally, in the improvement of the city image.

It is not only the protection and conservation of heritage and history which constitute a challenge for today's Greek society and economy, but also the creation of new cultural industries which will aim at urban development, the rejuvenation of cities and the improvement of cultural tourism.

The present study analyzes the cultural and creative industries, the definitions, history and strategies related to the cultural and economic growth of a place. And more specific, the case of Larissa and the prospective to highlight cultural and monumental heritage as the city identity.

Keywords: Cultural and creative industries, cultural heritage, urban development, city identity, Larisa

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1.1 Η προβληματική και η πρωτοτυπία της έρευνας	7
1.2 Η μεθοδολογία της έρευνας	8
1.3 Δομή και περιεχόμενα	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	11
2.1 Εισαγωγικές επισημάνσεις και ορισμοί	11
2.2 Ταξινόμηση Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών	16
2.3 Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες στην Ελλάδα	20
2.4 Αστική Ανάπτυξη και Πολιτιστικές Βιομηχανίες	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ – Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	26
3.1 Η θέση και ο Διοικητικός προσδιορισμός του αστικού κέντρου	26
3.1.1. Θέση και έκταση του Δήμου	26
3.1.2 Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά	28
3.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία	29
3.2.1 Πληθυσμός	29
3.2.2 Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά	30
3.3 Ιστορικά και Πολεοδομικά στοιχεία	32
3.4 Έργα ανάπλασης Ιστορικού κέντρου Λάρισας	36
3.5 Υποδομές Πολιτισμού και Δημιουργικότητας	40
3.5.1. Μουσεία – Εκθέσεις	42
3.5.2. Πνευματικά Κέντρα – Βιβλιοθήκες	51
3.5.3 Σύγχρονοι πολυχώροι πολιτισμού	53
3.5.4 Θέατρο – Κινηματογράφος	57
3.5.5 Τηλεόραση - Ραδιόφωνο	64
3.5.6 Μουσικά Ωδεία	64
3.6 Πολιτιστικές Εκδηλώσεις – Φεστιβάλ	67
3.7 Λοιπή Μνημειακή Κληρονομιά	72
3.7.1 Αρχαία Μνημεία	73
3.7.2 Μνημεία Οθωμανικής περιόδου	77
3.7.3 Νεότερα μνημεία - Διατηρητέα κτίρια	80
3.8 Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης	88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ	91
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	91
4.1 Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της κτισμένης Μνημειακής κληρονομιάς	91
4.2 Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση και εμπλουτισμό των πολιτιστικών υποδομών	92
4.3 Εκδηλώσεις – Φεστιβάλ (άυλη πολιτιστική κληρονομιά)	93
4.4 Δικτύώσεις (υλικές & άυλες) χώρων και υποδομών πολιτισμού	94
4.5 Παρεμβάσεις Πολεοδομικού Χαρακτήρα – Πηνειός - Δίκτυο πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων για Αστική Ανάπτυξη	95
4.6 Χρηματοδοτικά εργαλεία Πολιτιστικής Ανάπτυξης	96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	99
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	101
Πίνακας 1 : Πολιτιστικές – Δημιουργικές Βιομηχανίες Λάρισας	101
Χάρτης Π 1 : Πολιτιστικές Υποδομές Λάρισας	101
Χάρτης Π 2 : Πολιτιστικής Διαδρομής Ιστορικού Κέντρου Λάρισας	101
Χάρτης Π 3 : Κυκλοφοριακών Ρυθμίσεων Κέντρου Λάρισας	101
Χάρτης Π 4 : Βασικοί άξονες ροής πεζών Κέντρου Λάρισας	101
Χάρτης Π 5 : Πεζόδρομοι – Ποδηλατόδρομοι Κέντρου Λάρισας	101
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	118

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία με τίτλο: « Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες και Αστική Ανάπτυξη: Η περίπτωση της Λάρισας» εκπονήθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Αστική Ανάπλαση και Ανάπτυξη» του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Με την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας νιώθω την ανάγκη να εκδηλώσω την ευχαρίστηση μου στους καθηγητές του Προγράμματος των οποίων η συμβολή υπήρξε καθοριστική για την αποπεράτωση τόσο των σπουδών όσο και για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

Θα ήθελα να ευχαριστώ τις καθηγήτριες κυρίες Άννασταςία – Άσπα Γοσποδίνη και Μαριλένα Παπαγεωργίου και ιδιαίτερα την κυρία Μαριλένα Παπαγεωργίου για την πολύτιμη και ουσιαστική συνεισφορά της στην επιλογή του θέματος και την αμέριστη στήριξη και πολύτιμη βοήθεια που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας μου.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω και τα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης της διπλωματικής εργασίας κυρίους Δέφνερ Αλέξιο και Καλλιώρα Δημήτρη.

Σας Ευχαριστώ

Μαρία Κωτούλα
Πολιτικός Μηχανικός

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Η προβληματική και η πρωτοτυπία της έρευνας

Η οικονομία του πολιτισμού και της δημιουργίας αποτελεί θέμα μελέτης στη διεθνή οικονομική διοίκηση, την τελευταία δεκαετία κυριαρχεί στις συζητήσεις για τη χάραξη αναπτυξιακής στρατηγικής τόσο στις αναπτυγμένες (μεταβιομηχανικές) όσο και στις αναδυόμενες οικονομίες. Ο τομέας αυτός φάνηκε ιδιαίτερα ανθεκτικός στην παρούσα συγκυρία της κρίσης χρέους και ύφεσης.

Στην Ευρώπη οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες αποτελούν έναν από τους πιο δυναμικούς τομείς και προβάλλονται ως μοχλός ανάπτυξης, ενισχύοντας τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και προωθώντας τη γνωστική και πολιτισμική της πολυμορφία (Λαζαρέτου, 2014).

Το συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες δημιούργησε την ανάγκη επιστημονικής διερεύνησης του θέματος. Αν και η οικονομική συνεισφορά των πολιτιστικών και δημιουργικών επιχειρήσεων, στην ελληνική οικονομία και ο αριθμός των εργαζομένων αποτελούν σημαντικά μεγέθη, μέχρι στιγμής έχουν γίνει πολύ λίγες μελέτες και έρευνες για τη σημασία των κλάδων πολιτισμού και δημιουργικότητας στην Ελλάδα, οπότε μια εργασία επάνω σε αυτόν τον τομέα αναμένεται να συμβάλλει σημαντικά στην πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη.

Η πολιτιστική κληρονομιά, ο σύγχρονος πολιτισμός, τα πολιτιστικά δρώμενα και γενικά οι διαδικασίες παραγωγής πολιτισμού και κατανάλωσης συνδέονται σήμερα με την αστική ανάπτυξη των πόλεων.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσουν οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες και οι προοπτικές πολιτιστικής ανάπτυξης και η σημασία τους, για την κοινωνική και οικονομική πρόοδο μιας πόλης.

Ειδικότερα, η εργασία επιλέγει να εξετάσει τη σημασία των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών στην πόλη της Λάρισας, δεδομένου ότι διαχρονικά, ο Δήμος Λαρισαίων έχει εκφράσει την πάγια θέση ότι ο τομέας του πολιτισμού μπορεί και πρέπει να αποτελέσει το κυριότερο πλεονέκτημα της πόλης, σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Λάρισα, πρωτεύουσα της Θεσσαλίας και μια από τις δυναμικότερες πόλεις του Ελλαδικού χώρου, ανήκει στις πόλεις μεσαίου μεγέθους χωρίς να αποτελεί τουριστικό προορισμό παρόλα αυτά έχει να επιδείξει ένα ισχυρό απόθεμα πολιτισμού, το οποίο

περιλαμβάνει αρχαιολογικά μνημεία πανελλαδικής εμβέλειας, ιστορικά κτίρια σύγχρονου πολιτισμού και πολιτιστικές εκδηλώσεις που διατηρούν ζωντανή την παράδοση. Έτσι η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης της Λάρισας μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της ταυτότητας και εικόνας της πόλης και στον σχεδιασμό νέας στρατηγικής για την βιώσιμη ανάπτυξη της και την προώθηση της.

Στο πλαίσιο αυτό, κύριο ερευνητικό ερώτημα στο οποίο επιχειρεί η εργασία να απαντήσει είναι, αν οι παρούσες πολιτιστικές υποδομές και τα πολιτιστικά δρώμενα που λαμβάνουν χώρα στην πόλη συνεισφέρουν στην πολιτιστική, οικονομική και τουριστική ανάπτυξη της πόλης κατά τη διάρκεια της τρέχουσας οικονομικής κρίσης και κατά πόσο συμβάλουν στην βελτίωση της ταυτότητας και ανταγωνιστικότητας της πόλης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η παρούσα μελέτη, φιλοδοξεί να καλύψει ένα κενό ειδικά για την περίπτωση της Λάρισας που εξετάζει, δεδομένου ότι μέχρι στιγμής, από τη διερεύνηση που έχει γίνει στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας, δεν έχουν εντοπιστεί συστηματικές και ολοκληρωμένες μελέτες σε σχέση με τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες στη συγκεκριμένη πόλη.

Η παρούσα έρευνα στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας, αναμένεται να αποτελέσει ευρύτερης χρησιμότητας, σε επιστήμονες που ασχολούνται με τις ΠΔΒ, σε φορείς που ενεργοποιούνται σε θέματα πολιτισμού καθώς και ειδικότερα σε υπηρεσίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της πόλης της Λάρισας.

1.2 Η μεθοδολογία της έρευνας

Η τεκμηρίωση της παρούσας έρευνας στηρίζεται σε βιβλιογραφική έρευνα καθώς και σε εμπειρική έρευνα.

Για την έρευνα της βιβλιογραφίας χρησιμοποιήθηκε τόσο το διαδίκτυο όσο και οι βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (αλλά και άλλων ιδρυμάτων και φορέων καθώς και τα αρχεία δημοσίων υπηρεσιών και της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου Λαρισαίων). Οι πηγές που εντοπίστηκαν κατά την βιβλιογραφική έρευνα αξιοποιήθηκαν ως επί το πλείστον, για την τεκμηρίωση του πρώτου μέρους της εργασίας, που αποτελεί το θεωρητικό μέρος και λιγότερο για το δεύτερο μέρος.

Στο εμπειρικό σκέλος της έρευνας πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα και καταγραφή των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών της Λάρισας.

Κατά την επιτόπια έρευνα έγινε επιλεκτική καταγραφή στοιχείων έκαστης υποδομής πολιτισμού ενώ επίσης λήφθηκε και επαρκές φωτογραφικό υλικό.

Τέλος το γεγονός ότι δεν πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με στελέχη του Δήμου Λαρισαίων στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, οφείλεται στο γεγονός ότι η συγγράφουσα, είναι υπάλληλος της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Λαρισαίων και μέσα από τη διαχρονική της ενασχόληση με θέματα που έχουν σχέση με την ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και τις αστικές αναπλάσεις είχε πλήρη γνώση των πάγιων θέσεων και ενεργειών του Δήμου καθώς και πλήρη πρόσβαση στα αρχεία, σε ότι αφορούσε τη διπλωματική εργασία.

1.3 Δομή και περιεχόμενα

Κύριος σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της σημασίας των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών στην Ευρώπη και την Ελλάδα, καθώς και η συμβολή των συγκεκριμένων κλάδων στην τοπική και αστική ανάπτυξη. Η πόλη της Λάρισας αποτελεί τη μελέτη περίπτωσης για τη διερεύνηση των παραπάνω.

Η διπλωματική εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη:

Στο πρώτο μέρος το θεωρητικό, γίνεται εννοιολογική προσέγγιση των βασικών όρων και εννοιών, παρουσιάζονται τα διάφορα συστήματα ταξινόμησης των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών, παρουσιάζεται η πολιτική που εφαρμόζει τις τελευταίες δεκαετίες η Ευρωπαϊκή Ένωση για τον πολιτισμό με σκοπό την προώθηση και ανάδειξη των κλάδων πολιτισμού ως έναν από τους σημαντικότερους για την πολιτιστική, οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση, παρουσιάζεται η πολιτική που εφαρμόζει η Ελλάδα και τον τρόπο που χρησιμοποιεί τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν ανάπτυξη καθώς και την χωρική συγκέντρωσή τους στα μεγάλα αστικά κέντρα και τέλος εξετάζονται οι επιπτώσεις που έχουν οι πολιτιστικές βιομηχανίες στην αστική ανάπτυξη και στην ανταγωνιστικότητα των πόλεων.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται η μελέτη περίπτωσης, οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες στη Λάρισα.

Αρχικά γίνεται μια παρουσίαση γενικά της πόλης της Λάρισας: η θέση και ο διοικητικός προσδιορισμός του αστικού κέντρου, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία, τα ιστορικά και πολεοδομικά στοιχεία και περιγράφονται τα έργα και οι μελέτες που έχουν γίνει για την αναβάθμιση του κέντρου της πόλης μέχρι σήμερα από τον Δήμο Λαρισαίων.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται και καταγράφονται οι πολιτιστικές βιομηχανίες σε κατηγορίες (πολιτιστικές υποδομές – πολιτιστικές εκδηλώσεις και φεστιβάλ – λοιπή μνημειακή κληρονομιά) και εξετάζεται η κάθε κατηγορία χωριστά.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται μια αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτιστικών βιομηχανιών και τα αποτελέσματα αποτυπώνονται σε ανάλυση SWOT, δηλαδή τα δυνατά σημεία, τα αδύνατα σημεία, τις ευκαιρίες και τις απειλές για να διατυπωθούν προτάσεις.

Στο τέλος γίνονται προτάσεις για την αστική ανάπτυξη και πολιτιστική ταυτότητα με παρεμβάσεις και στρατηγικές που αφορούν την αναβάθμιση της κτισμένης μνημειακής κληρονομιάς, τον εμπλουτισμό των πολιτιστικών υποδομών, την αναβάθμιση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, δικτυώσεις χώρων και υποδομών πολιτισμού, παρεμβάσεων πολεοδομικού χαρακτήρα και χρηματοδοτικά εργαλεία για την υλοποίηση των έργων που αφορούν τον πολιτισμό.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση των συμπερασμάτων, της βιβλιογραφίας και του παραρτήματος στο οποίο περιλαμβάνονται πίνακες και χάρτες που αφορούν τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες της πόλης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

Το παρόν κεφάλαιο επιχειρεί την εννοιολογική προσέγγιση των όρων των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών, την ταξινόμηση τους και την εφαρμογή τους στην Ελλάδα καθώς και τη σύνδεση τους με την αστική ανάπτυξη μιας περιοχής.

2.1 Εισαγωγικές επισημάνσεις και ορισμοί

Η οικονομία του πολιτισμού και της δημιουργίας αποτέλεσε επίκαιρο θέμα μελέτης στη διεθνή οικονομική την τελευταία δεκαετία και κυριάρχησε στις συζητήσεις για τη χάραξη αναπτυξιακής στρατηγικής τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναδυόμενες οικονομίες.

Τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη, οι «βιομηχανίες» - όπως συνηθίζεται να λέγονται είναι αυτές που παράγουν αγαθά πολιτισμού και δημιουργίας και αποτελούν έναν από τους πιο δυναμικούς τομείς. Θεωρούνται «καταλύτης καινοτόμων εξελίξεων στη βιομηχανία και στον τομέα των υπηρεσιών» και ως εκ τούτου καταλαμβάνουν σημαντική θέση στη στρατηγική Ευρώπη του 2020, δεδομένου ότι συμβάλουν σε ένα νέο τύπο ανάπτυξης, ενισχύοντας τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε. και προωθώντας τη γνωστική και πολιτιστική πολυμορφία της (Λαζαρέτου, 2014:5,6).

Ο όρος πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες (ή κλάδοι πολιτισμού και δημιουργικότητας) συνήθως περιλαμβάνει τις βιομηχανίες των εκδόσεων και εκτυπώσεων, την αρχιτεκτονική και το ειδικευμένο σχέδιο (design), την τηλεόραση και το ραδιόφωνο, την παραγωγή μουσικής και κινηματογραφικών ταινιών, την παραγωγή διαφημίσεων, τα μουσεία και τις βιβλιοθήκες, τη φωτογραφία και την παραγωγή λογισμικού. Έτσι, μπορεί να περιλαμβάνει αμιγώς πολιτιστικά αγαθά αλλά και αγαθά τα οποία είναι προϊόντα μιας ευρύτερης δημιουργικής διαδικασίας (Αυδίκος, 2014).

Οι κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές που σημειώθηκαν ενίσχυσαν τη ζήτηση εκ μέρους των Ευρωπαίων πολιτών για πολιτιστικά αγαθά, πνευματικές δημιουργίες και νέες μορφές ψυχαγωγίας και τέρψης.

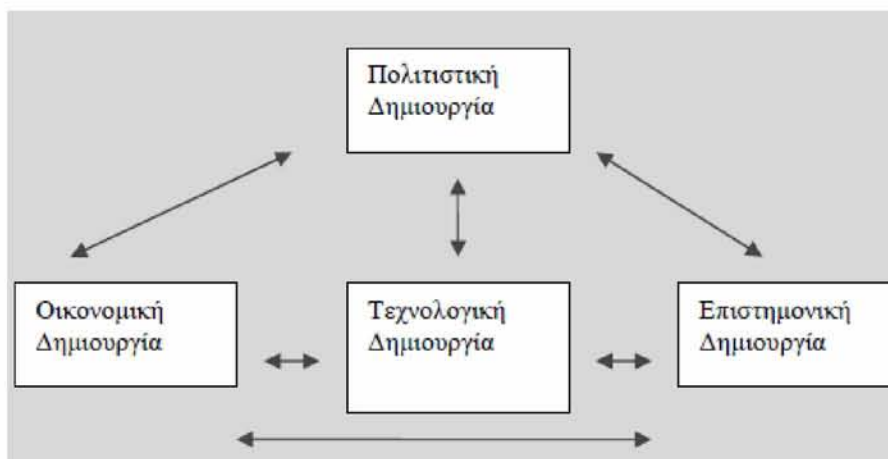
Ο όρος πολιτιστική βιομηχανία διατυπώθηκε πρώτη φορά το 1947 από τους Theodor Adorno και Max Horkheimer στο έργο «Η διαλεκτική του διαφωτισμού» και ιδιαίτερα στο κεφάλαιο «Η βιομηχανία της κουλτούρας: ο διαφωτισμός ως εξαπάτηση των μαζών», όπου

γίνεται για πρώτη φορά λόγος για την βιομηχανία της κουλτούρας ή την πολιτιστική βιομηχανία.¹ Σύμφωνα με τους συγγραφείς η βιομηχανία του πολιτισμού, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η διαφήμιση έχουν σκοπό την χαλιναγώγηση των μαζών και τον πλήρη έλεγχο της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Οι πολιτιστικές βιομηχανίες αποτελούν και ανταγωνιστικές βιομηχανίες, διότι όλες οι χώρες προσπαθούν να δώσουν έμφαση στην ταυτότητα τους με βάση την πολιτιστική τους κληρονομιά, την ιστορία και τον πολιτισμό τους, τη φύση και το περιβάλλον. Ακόμα, μέσω της συνεργασίας και της συλλογικής δράσης, μπορούν να πραγματοποιήσουν σημαντικά πλεονεκτήματα για τη δημιουργία οικονομικών μεταβολών και αστικής ανάπτυξης.

Το παρακάτω σχήμα παρουσιάζει τις σχέσεις και τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ της οικονομικής, πολιτιστικής, επιστημονικής και τεχνολογικής δημιουργίας.

Σχήμα 1 : Η έννοια της δημιουργίας στη σύγχρονη οικονομία

Πηγές: ΚΕΑ (2006) και UNCTAD (2010)

- 1) *Πολιτιστική δημιουργία* είναι η ικανότητα της σύλληψης μιας πρωτότυπης εκφραστικής ιδέας ή ενός διαφορετικού τρόπου αισθητικής ερμηνείας του κόσμου γύρω μας.
- 2) *Επιστημονική δημιουργία* είναι η επιθυμία για μελέτη και πειραματισμό με στόχο την απόκτηση συστηματικής γνώσης και την εξεύρεση νέων τρόπων επίλυσης προβλημάτων.
- 3) *Οικονομική δημιουργία* είναι η ικανότητα αξιοποίησης του συγκριτικού πλεονεκτήματος προς όφελος της οικονομικής ανάπτυξης, της απασχόλησης κλπ.

¹ Adorno T. και Horkheimer M., *Διαλεκτική του Διαφωτισμού*, μτφρ. Αναγνώστου Λ. Νήσος, Αθήνα 1996, σ. 201-276

4) *Τεχνολογική δημιουργία* είναι η δυνατότητα υιοθέτησης νέων τρόπων παραγωγής, διανομής και διάδοσης (ΚΕΑ, 2006, UNCTAD, 2010).

Ο όρος δημιουργικές βιομηχανίες (Throsby 2001) περιλαμβάνει όλες τις επιχειρήσεις που έχουν ως πυρήνα της δραστηριότητας τους, την ικανότητα για δημιουργία, με την έννοια της διανοητικής και κοινωνικής διεργασίας για την παραγωγή νέων ιδεών, εννοιών, σχεδίων, συνδέσμων, διαδικασιών και clusters.

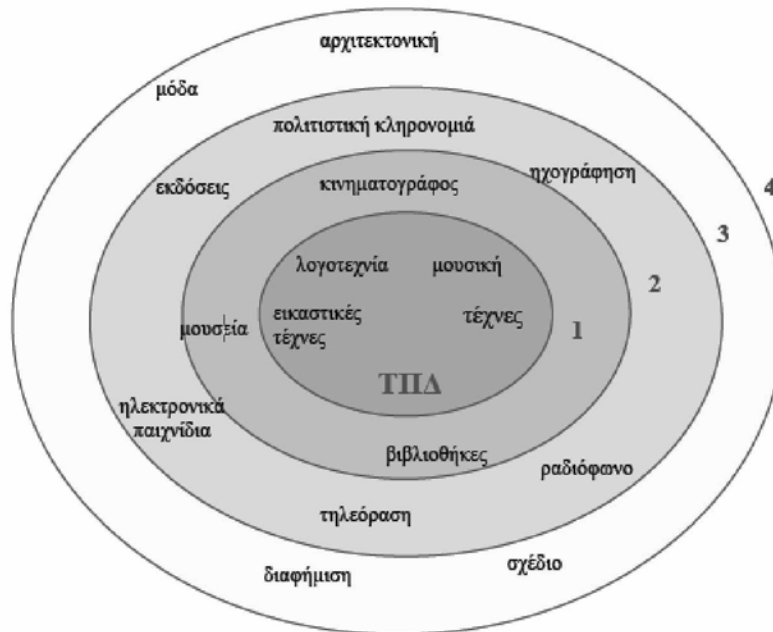
Σύμφωνα με την *UNESCO*, η έννοια των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών είναι *οι βιομηχανίες που παράγουν και διανέμουν πολιτιστικά αγαθά ή υπηρεσίες, τα οποία ενσωματώνουν ή διαβιβάζουν πολιτιστικές εκφράσεις, ανεξάρτητα από την εμπορική αξία που μπορεί να έχουν.*

Τέλος, το μοντέλο που αναπτύχθηκε από την ΕΕ προτάσσει ένα νέο πλαίσιο που βασίζεται στη διάκριση α) στον πολιτιστικό τομέα που αποτελείται από τα πεδία των παραδοσιακών τεχνών και των πολιτιστικών βιομηχανιών που παράγουν προϊόντα αποκλειστικά πολιτιστικά και β) στον δημιουργικό τομέα, ο οποίος συγκεντρώνει τους υπόλοιπους κλάδους που χρησιμοποιούν τον πολιτισμό ως μια προστιθέμενη αξία για την παραγωγή μη πολιτιστικών προϊόντων. Σύμφωνα με την ΕΕ οι πολιτιστικές δραστηριότητες έχουν τα εξής χαρακτηριστικά (ΚΕΑ, 2006):

- Σχετίζονται με την έννοια της πολιτιστικής έκφρασης
- Έχουν τις ρίζες τους στη δημιουργία και επικοινωνία μέσω συμβόλων
- Προστατεύονται από νόμους πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το συγκεκριμένο μοντέλο βασίζεται στην άποψη ότι η πολιτιστική αξία των πολιτιστικών αγαθών είναι αυτή που δίνει το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό σε αυτές τις βιομηχανίες. Το μοντέλο αυτό βασίζεται στο «*υπόδειγμα των ομόκεντρων κύκλων*» (Λαζαρέτου, 2014:19)

Σχήμα 2 : Τομέας πολιτισμού και δημιουργίας:
Το υπόδειγμα των ομόκεντρων κύκλων

Πηγές: Throsby (2001) στο KEA (2006)

Γίνεται αντιληπτό ότι στο κέντρο βρίσκονται οι βιομηχανίες που έχουν περισσότερο πολιτιστική αξία παρά οικονομική, ενώ με κατεύθυνση από το κέντρο προς την περιφέρεια, το πολιτιστικό περιεχόμενο μειώνεται σε σχέση με την εμπορική αξία.

Ο πρώτος κύκλος γύρω από τον πυρήνα περιλαμβάνει τις βασικές δημιουργικές τέχνες όπως λογοτεχνία, μουσική, παραστατικές τέχνες και τέχνες του θεάματος.

Ο δεύτερος κύκλος περιλαμβάνει τις αμιγώς πολιτιστικές δραστηριότητες όπως κινηματογράφος, μουσεία, βιβλιοθήκες, γκαλερί, φωτογραφία.

Ο τρίτος κύκλος περιλαμβάνει τις ευρύτερες πολιτιστικές δραστηριότητες όπως τηλεόραση και ραδιόφωνο, εκδόσεις, πολιτιστική κληρονομιά.

Και ο τέταρτος κύκλος περιλαμβάνει τις δημιουργικές δραστηριότητες, όπως αρχιτεκτονική, σχέδιο, μόδα και διαφήμιση, οι οποίες όμως εξαρτώνται άμεσα από τα πολιτιστικά προϊόντα δεδομένου ότι ειδικεύονται στην παραγωγή και κατασκευή με σκοπό να διευκολύνουν τη δημιουργία, την παραγωγή και τη χρήση εργασιών.

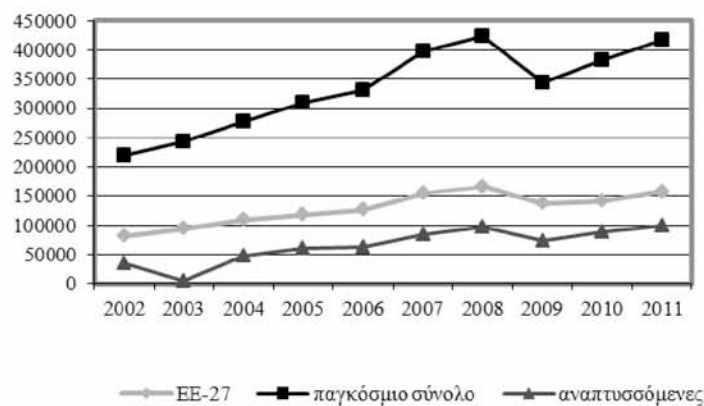
Όλοι οι κύκλοι έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό. Αντλούν έσοδα και παράγουν κέρδη πρώτον, από την εκμετάλλευση της δημιουργικής έμπνευσης του εργατικού δυναμικού τους και δεύτερον, από την αποκλειστική οικονομική διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων,

γιατί μετασηματίζουν τα αγαθά από απλή ερασιτεχνική ασχολία ή μεμονωμένη παραγωγική δραστηριότητα σε βιομηχανία (Αυδίκος, 2014:58).

Με βάση πρόσφατα στοιχεία της UNCTAD Database 2013 ενώ ο όγκος του συνολικού παγκόσμιου εμπορίου συρρικνώθηκε απότομα κατά 10,6%, το παγκόσμιο εξαγωγικό εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών πολιτισμού και δημιουργίας συνέχισε να αυξάνεται, με ρυθμό 14,4 % κατά μέσο όρο ετησίως την περίοδο 2002-2008. Επίσης την περίοδο κρίσης οι εισαγωγές και εξαγωγές πολιτισμικών και δημιουργικών αγαθών συνέχισαν την ανοδική τους πορεία (Λαζαρέτου, 2014:23).

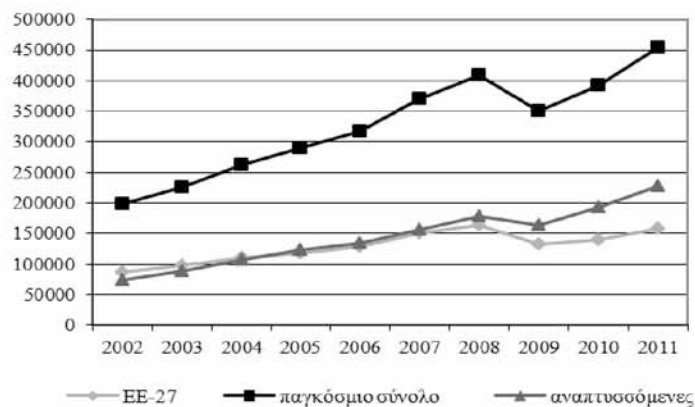
Σύμφωνα με μελέτες, τα έσοδα από τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες ξεπερνούν τις επιδόσεις των Τηλεπικοινωνιών σε παγκόσμια κλίμακα ενώ σε επίπεδο απασχόλησης ο συγκεκριμένος κλάδος είναι συγκρίσιμος με την αυτοκινητοβιομηχανία (που δαπανά στην απασχόληση 25 εκατ. Δολάρια, έναντι 29,5 εκατ. που αντιστοιχούν στις ΠΔΒ) (Παπαγεωργίου, 2017).

Διάγραμμα 1: Εισαγωγές προϊόντων πολιτισμού και δημιουργίας, 2002-2011

Πηγή: Λαζαρέτου, 2014

Διάγραμμα 2: Εξαγωγές προϊόντων πολιτισμού και δημιουργίας, 2002-2011

Πηγή: Λαζαρέτου, 2014

2.2 Ταξινόμηση Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών

Για την καταγραφή των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών μιας περιοχής απαραίτητη είναι η ύπαρξη ενός συστήματος ταξινόμησης, το οποίο θα κατηγοριοποιεί τα πολιτιστικά και δημιουργικά αγαθά.

Ο τομέας «Δημιουργικές και Πολιτιστικές Βιομηχανίες» - ΔΠΒ- συγκεντρώνει δύο διακριτές κατηγορίες σύμφωνα με την προτεινόμενη στρατηγική κατηγοριοποίησης και ανάπτυξης του τομέα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπου υπάγονται κατά κύριο λόγο οι εξής παραγωγικοί κλάδοι (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2012):

Δημιουργικές Βιομηχανίες

- Κλωστοϋφαντουργία- έτοιμο ένδυμα
- Υποδήματα- Δερμάτινα είδη- γούνα
- Αργυροχρυσοχοΐα
- Επιπλοποιεία
- Κατασκευή Παιγνιδιών
- Χειροτεχνία

Πολιτιστικές Βιομηχανίες

- Κινηματογράφος
- Τεχνολογίες Παιγνίων και Δημιουργικού Περιεχομένου –Gaming-
- Εικαστικές Τέχνες
- Παραστατικές τέχνες
- Εκδόσεις βιβλίων
- Παραγωγή και πώληση αντιγράφων μνημείων

Από την ανωτέρω απαρίθμηση προκύπτει ότι ο τομέας παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία κλάδων με ανομοιότητες μεταξύ τους ως προς τα μεγέθη, τα προβλήματα που χαρακτηρίζουν την κάθε παραγωγική αλυσίδα/κλάδο, τις ανάγκες παρεμβάσεων στήριξης του κάθε κλάδου.

Σήμερα, η ευρωπαϊκή βιομηχανία πολιτισμού και δημιουργίας αναδεικνύεται παγκόσμιος ηγέτης, κατέχοντας το 70% της παγκόσμιας αγοράς.

Διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα στο εξαγωγικό εμπόριο προς τις τρίτες χώρες, αποτελεί τον καλύτερο πρεσβευτή της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, της κοινοτικής και εθνικής ταυτότητας και πολιτιστικής κληρονομιάς και χρησιμοποιεί ως βασικό συντελεστή παραγωγής, τη γνώση και την τεχνογνωσία, το συναίσθημα τον πολιτισμό και την καινοτομία (ΕΠΑνΝΕΚ,2014).

Ενώ η UNESCO έχει δημοσιεύσει ένα πλαίσιο τομέων και δραστηριοτήτων για την κατηγοριοποίηση του πολιτισμού (Unesco, 2006).

Η ταξινόμηση του τομέα των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών διαμορφώνεται σε δέκα κατηγορίες:

- Πολιτιστική κληρονομιά: Ιστορικά μνημεία, αρχαιολογική κληρονομιά, αρχιτεκτονική κληρονομιά, μουσεία, αρχεία, άλλες μορφές πολιτιστικής κληρονομιάς (άυλη κληρονομιά, τοπία, κ.α.)
- Έντυπο και λογοτεχνία: Λογοτεχνική και συγγραφική δημιουργία, βιβλία, φυλλάδια και συναφή έντυπα, εφημερίδες και περιοδικά, διάθεση, κυκλοφορία και εμπορία βιβλίων και εντύπων, υπηρεσίες βιβλιοθηκών, βοηθητικές υπηρεσίες για την παραγωγή εντύπων και λογοτεχνικών έργων.
- Μουσική: Μουσική δημιουργία, παρουσίαση και εκτέλεση ζωντανής μουσικής (συναυλίες, ρεσιτάλ, χορωδίες, παραστάσεις κ.ά.), έντυπη δημοσίευση μουσικών έργων, λυρικές δημιουργίες και παραστάσεις (όπερα, οπερέτα κ.ά.), οπτικοακουστική καταγραφή μουσικής, τραγουδιού, λυρικών παραστάσεων (δίσκοι, κασέτες, CD, DVD κ.ά.), διάθεση και εμπορία καταγεγραμμένης οπτικοακουστικής και έντυπης μουσικής, παραγωγή και εμπορία μουσικών οργάνων, μουσική εκπαίδευση (εκτός της επίσημης σχολικής), άλλες δραστηριότητες απαραίτητες για τη δημιουργία, παραγωγή, εμπορία, κυκλοφορία μουσικής και μουσικών οργάνων.
- Παραστατικές τέχνες: Δημιουργία έργων παραστατικών τεχνών, δραματικές παραστάσεις, χορογραφικές παραστάσεις, άλλες παραστατικές τέχνες (τσίρκο, music χωλ, καμπαρέ, θεάματα, θέατρο σκιών), οπτικοακουστική καταγραφή παραστάσεων και δρώμενων, άλλα θεαματικά δρώμενα, εκπαίδευση (εκτός της επίσημης σχολικής), βοηθητικές δραστηριότητες απαραίτητες για την παρουσίαση παραστάσεων (σκηνοθεσία, σκηνογραφία, προβολή και εμπορία, ενοικίαση και εξοπλισμός αιθουσών, ενδιάμεσοι και μάνατζερ, διάθεση εισιτηρίων κ.ά.).

- Παραγωγή, προβολή και έκθεση εικονικών και πλαστικών τεχνών: Παραγωγή και δημιουργία εικονικών και πλαστικών τεχνών (ζωγραφική, γλυπτική, γραφικές τέχνες, βιοτεχνίες τέχνης, άλλες μορφές εικονικών και πλαστικών τεχνών), προβολή, απεικόνιση και έκθεση έργων εικονικών και πλαστικών τεχνών, διάθεση και εμπορία έργων εικονικών και πλαστικών τεχνών, εκπαίδευση, βοηθητικές δραστηριότητες απαραίτητες για τη δημιουργία, παρουσίαση έργων εικονικών και πλαστικών τεχνών (παραγωγή και διάθεση, υλικά και εργαλεία, χυτήρια κ.ά.).
- Κινηματογράφος, Βίντεο και Φωτογραφία: Κινηματογραφική παραγωγή (παραγωγή κινηματογραφικών έργων), βιντεογραφία και ψηφιακή DVD κινηματογραφία, διάθεση κινηματογραφικών έργων, βίντεο και DVD, προβολή κινηματογραφικών έργων, βίντεο και DVD, φωτογραφία (λήψη, εκτύπωση, ψηφιοποίηση, έκθεση), καλλιτεχνική φωτογραφία (φιλμ και ψηφιακή), εκπαίδευση κινηματογράφου και φωτογραφίας, βοηθητικές δραστηριότητες απαραίτητες για τη δημιουργία, παρουσίαση έργων κινηματογράφου και φωτογραφίας (συσκευές και μηχανές, φιλμ, ψηφιακά υπόβαθρα, εμπορία φιλμ και ψηφιακών υποβάθρων, διακίνηση κινηματογραφικών έργων, μηχανές προβολής, μηχανές εγγραφής, οθόνες, εγκαταστάσεις και κτήρια κ.ά.).
- Ραδιοτηλεόραση: Ραδιοφωνία, τηλεόραση , δορυφορικές και διαδικτυακές εκπομπές, παραγωγή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων, εκπαίδευση προσωπικού, βοηθητικές δραστηριότητες απαραίτητες για τις ραδιοτηλεοπτικές παραγωγές και εκπομπές (παραγωγή και διάθεση πομπών, δεκτών και δικτύων, διαφήμιση κ.ά)
- Κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες: Σύλλογοι, σωματεία και ενώσεις, πολυκέντρα, πολιτιστικές πρωτοβουλίες, ερασιτεχνικές δραστηριότητες, εθελοντισμός, κοινωνικές και πολιτισμικές πρακτικές και δρώμενα, οικογενειακή ζωή και εορτές, κοινοτική ζωή και εορτές, ατομικές πρακτικές, άλλα κοινωνικά και πολιτισμικά δρώμενα (τελετές σχετικές με τους κοινωνικούς ρόλους και με θρησκευτικές, ηθικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις).
- Αθλήματα (σπορ) και παιχνίδια: Αθλητικές δραστηριότητες, αγώνες και αθλητικά σωματεία (οργάνωση αγώνων και εκτέλεση αγωνισμάτων κ.ά.), παραγωγή και χρήση αθλητικού εξοπλισμού, κατασκευή και διαχείριση χώρων άθλησης και αγώνων και άλλες ευκολίες, προβολή αγωνιστικών θεαμάτων, διαφήμιση και παράπλευρες δραστηριότητες, παιχνίδια (δημιουργία, παραγωγή, διάθεση, χρήση κ.ά.), αθλητική εκπαίδευση, άλλες δράσεις, ενέργειες και εξοπλισμοί σχετικοί με τα σπορ και τα παιχνίδια.

- Φύση και περιβάλλον: Αστικό πράσινο και πάρκα, τοπία, ότι αποτελούν τους φυσικούς πόρους.

Η παραπάνω ταξινόμηση δεν περιλαμβάνει τη γενίκευση της ψηφιακής τεχνολογίας, η οποία οδηγεί σε ενοποίηση των πεδίων των οπτικοακουστικών, των τηλεπικοινωνιακών, του πλέγματος δραστηριοτήτων εκτύπωσης, εγγραφής, αποτύπωσης, αποθήκευσης, όπως και των τραπεζών πολυδιάστατων και πολύμορφων δεδομένων.

Οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες βρέθηκαν στο επίκεντρο των θεωρητικών και πολιτικών συζητήσεων, τα τελευταία χρόνια λόγω της αλματώδους ανάπτυξης της τεχνολογίας (ψηφιοποίηση) και ειδικά, λόγω έλευσης του διαδικτύου που άλλαξε τους τρόπους παραγωγής και διανομής των συμβολικών αγαθών και αναμόρφωσε τη ζήτηση για τα αγαθά αυτά (Αυδίκος, 2014).

Ένας άλλος λόγος που ώθησε τις δημόσιες πολιτικές να στραφούν προς τις παραπάνω βιομηχανίες είναι η αναδιάρθρωση των τάξεων στις σύγχρονες κοινωνίες με υψηλότερο εισόδημα και ανώτερη μόρφωση, τα οποία άσκησαν πιέσεις για περισσότερη κατανάλωση αγαθών που συνδέεται άρρηκτα με την πολιτιστική παραγωγή (Αυδίκος, 2014).

Σήμερα είναι ορατές οι προσπάθειες, τόσο σε επίπεδο χωρών, όσο και σε επίπεδο τοπικών φορέων, για την ανάδειξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την προσέλκυση επισκεπτών σε αυτές. Οι συγκεκριμένες προσπάθειες κινούνται στη λογική δύο παραμέτρων:

- α) στην αναζήτηση δραστηριοτήτων αναψυχής και γνωριμίας με τις πόλεις και
- β) στην τόνωση της εμπορικής, τοπικής αγοράς στους τόπους προορισμού των επισκεπτών.

Οι πολιτιστικές παράμετροι αφορούν στην καταγραφή και την αξιοποίηση των τοπικών - πολιτιστικών πόρων, στην ικανότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης για την προώθηση της πολιτιστικής ανάπτυξης και της πολιτισμικής ταυτότητας της πόλης και της συνεργασίας της με την ιδιωτική πρωτοβουλία για ποιοτικά και σύγχρονα πολιτιστικά προϊόντα.

2.3 Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες στην Ελλάδα

Η σημασία της ανάπτυξης των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών είναι για την ελληνική οικονομία μεγάλη. Η δομή της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας παρουσιάζει μια σειρά από ιδιαιτερότητες, όπως: το μεσαίο έως πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, ο υψηλός βαθμός έντασης εργασίας, η προσωπική ταυτότητα της δημιουργίας, η παραγωγική ή «δημιουργική» φαντασία, με την έννοια της ικανότητας επεξεργασίας νέων χρήσιμων εικόνων και εννοιών, η ελευθεριότητα σκέψης και νόησης και η διάθεση κριτικής, η ευκολία προσαρμογής στο διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, η αισθητική και η ποιότητα έκφρασης, η έμφαση στη καινοτομία, η πλεονεκτική γεωγραφική θέση της χώρας και οι ευνοϊκές καιρικές συνθήκες, η μοναδικότητα της γλώσσας, το απόθεμα τεχνογνωσίας και εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού (Λαζαρέτου, 2014).

Αυτές οι ιδιαιτερότητες παρέχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στις ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον αναδυόμενο τομέα του πολιτισμού και της δημιουργίας.

Παρόλο που η οικονομική συνεισφορά των πολιτιστικών και δημιουργικών επιχειρήσεων αποτελούν σημαντικά μεγέθη, ως εργαλεία οικονομικής ανάπτυξης σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, μέχρι σήμερα δεν έχουν γίνει έρευνες για την σημασία των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών στην Ελλάδα. Ο τομέας φάνηκε ιδιαίτερα ανθεκτικός την παρούσα κρίση χρέους και ύφεσης όσον αφορά τις προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξής του και ενίσχυσης της απασχόλησης, ιδιαίτερα των νέων. Την πρώτη δεκαετία της νέας χιλιετίας επέδειξε ένα σταθερό βηματισμό προς μια αναπτυξιακή τροχιά αλλά από το 2010 και μετά ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης ξεπέρασε το 10% και αναμένεται να παραμείνει σε αυτό το υψηλό ποσοστό τα επόμενα έτη. Αν και τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για την Ελλάδα είναι εξαιρετικά περιορισμένα και ελλιπή, η αξία του διεθνούς εμπορίου της Ελλάδος σε προϊόντα και υπηρεσίες πολιτισμού και δημιουργίας αυξήθηκε ραγδαία. Ωστόσο, το ισοζύγιο παρέμεινε αρνητικό. Η ελλειμματική θέση προσδιορίζεται από το εμπορικό έλλειμμα στην κατηγορία των προϊόντων, ενώ το μικρό – αν και αυξανόμενο διαχρονικά – πλεόνασμα στο σκέλος των υπηρεσιών δεν είναι αρκετό για την ανατροπή του αρνητικού ισοζυγίου (ΕΠΑνΝΕΚ, 2014).

Στην ελληνική νομοθεσία, οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες εισήχθησαν μόλις το 2006, με το άρθρο 4 του Ν. 3520/ 2006 «Κύρωση της Σύμβασης για την

προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων» (Παπαγεωργίου, 2017).

Ο ελληνικός πολιτισμός σε αριθμούς

- μέχρι το τέλος του 2011 στην Ελλάδα υπήρχαν **1.082 πολιτιστικοί φορείς**, με έδρα κυρίως την Αττική (55%).
- Το 2012 λειτουργούσαν σε όλη τη χώρα **165 μουσεία** με συνολική επισκεψιμότητα 2,97 εκατ. άτομα και 30 από αυτά είχαν ετήσια επισκεψιμότητα μεγαλύτερη από 10 χιλιάδες άτομα.
- Από το 1985, που καθιερώθηκε ο θεσμός, στην Ελλάδα αναδείχθηκαν 3 «Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης»: Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Πάτρα.
- Το 2010 λειτουργούσαν **555 βιβλιοθήκες**, στην πλειοψηφία τους δημόσιες, δημοτικές ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Από αυτές οι 499 είναι ανοικτές για το κοινό, με **4,03 εκατ. δανεισμούς** και 4,49 εκατ. προσβάσεις χρηστών στις ιστοσελίδες τους.
- Σύμφωνα με το Cultural Statistics 2011, το ποσοστό απασχόλησης στον τομέα του πολιτισμού και δημιουργίας ανήλθε σε **1,2% της συνολικής απασχόλησης** στη χώρα μας, έναντι 1,7% στην ΕΕ-27.

Πηγή: (Λαζαρέτου, 2014 στο Παπαγεωργίου, 2017)

Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια σε τοπικό και εθνικό επίπεδο για την ανάδειξη της χώρας σε κορυφαίο πόλο έλξης ξένων επισκεπτών και κατ' επέκταση την ευρεία γνωστοποίηση των πολιτιστικών αξιών και του πολιτισμού που συνδυάζει την απόλαυση του ελεύθερου χρόνου, την ψυχαγωγία και άνετη διαμονή με το φυσικό τοπίο και την ιστορία (Λαζαρέτου, 2014:11).

Στην Ελλάδα, η πολιτιστική πολιτική δεν είχε σχεδόν ποτέ σαφείς στόχους και κριτήρια, ενώ κυρίαρχη υπήρξε πάντα η ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς που συνήθως λειτουργεί και ως «προϊόν» για την τουριστική οικονομία. Αυτό σημαίνει ότι ο σύγχρονος πολιτισμός υπήρξε υποβαθμισμένος και οι λιγοστές πολιτικές για τη σύγχρονη δημιουργία (θέατρο, κινηματογράφος, μουσική, εικαστικά, τηλεόραση – ραδιόφωνο κ.α.) δεν ανταποκρινόταν στις πραγματικές ανάγκες της εγχώριας πολιτιστικής παραγωγής.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις οι δημιουργικές βιομηχανίες συνεισφέρουν το 3% του ΑΕΠ και ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων αγγίζει τους 110.000, το πρώτο τρίμηνο του 2013(Λαζαρέτου, 2014).

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες αποτελούν μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες βιομηχανίες στην Ελλάδα, οι οποίες απασχολούν ένα σημαντικό αριθμό εργαζομένων, που είναι κυρίως νέοι (20-40 ετών) και είναι κατά 40% απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στα παραπάνω είναι συγκεντρωμένες στην Αθήνα και παρατηρείται μια έντονη συσπείρωση στην Αθήνα και αυτό αναδεικνύει τη γεωγραφική ανισότητα που χαρακτηρίζει την παραγωγή πολιτιστικών αγαθών στην Ελλάδα (Αυδίκος, 2014).

Ο πολιτισμός μπορεί να επηρεάσει την ανάπτυξη με διάφορους τρόπους όπως αναφέρουν πολλοί, δίνει το πλεονέκτημα της αναγνωρισιμότητας καθώς και της ταύτισης, της ιστορικής συνέχειας και της συλλογικής αντιπροσώπευσης και αντιμετωπίζεται ως συγκριτικό πλεονέκτημα στη σύγχρονη πόλη.

Η Λάρισα προσπαθεί να προβάλει την κεντρικότητα, τον ρόλο της ως κόμβου, την ιστορία και την ποιότητα ζωής που προσφέρει (ΕΤΟΥΣΕΠ, Δήμος Λαρισαίων & ΔΕΥΑΛ, 2015). Για τον σκοπό αυτόν προσπαθεί να αναδείξει στοιχεία που δεν είναι γνωστά στο ευρύτερο κοινό, την εικόνα της φιλόξενης, «ανοιχτής» πόλης. Ειδικά για τον πολιτιστικό τομέα, εκτός από τις πολιτιστικές υποδομές, η Λάρισα διαθέτει ένα σημαντικό απόθεμα καλλιτεχνικών ομάδων και συλλογικοτήτων που χαρακτηρίζουν την πόλη και σχετίζονται με την πολιτιστική παραγωγή, η οποία θα πρέπει να αναδειχθεί (Μάστορα, 2015).

2.4 Αστική Ανάπτυξη και Πολιτιστικές Βιομηχανίες

Η πολιτιστική κληρονομιά (υλική και άυλη) και ο σύγχρονος πολιτισμός αναγνωρίζονται ως κύρια στοιχεία ταυτότητας κάθε πόλης λόγω της συμβολής τους στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Η πολιτιστική παραγωγή και κατανάλωση στον αστικό χώρο περιλαμβάνουν μια ποικιλία δραστηριοτήτων και υποδομών: από τα μουσεία, τα θέατρα και τις βιβλιοθήκες μέχρι τη μόδα, τη διασκέδαση, τη ψυχαγωγία κ.α. (Καραχάλης, 2007).

Ο πολιτισμός είναι στο κέντρο της Ευρωπαϊκής κληρονομιάς και ιστορίας και κατέχει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ελκυστικότητας των τόπων και στην ενίσχυση της μοναδικότητας μιας συγκεκριμένης τοποθεσίας. Ο πολιτισμός και η δημιουργικότητα μπορούν να γίνουν σημαντικές κινητήριες δυνάμεις και παράγοντες καινοτομίας και

επιχειρηματικότητας. Ο πολιτισμός εξελίσσεται σε έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τουριστικούς τομείς παγκοσμίως².

Ειδικότερα οι λεγόμενες πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες μεταξύ των οποίων ο κινηματογράφος, η μουσική, η τηλεόραση, οι εικαστικές και παραστατικές τέχνες, συχνά βρίσκονται στο επίκεντρο της κοινωνικής και οικονομικής ζωής τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Μεγάλο μέρος των βιομηχανιών αυτών, όχι μόνο εξυπηρετεί την παραγωγή καλλιτεχνικού έργου ποικίλης μορφής αλλά ταυτόχρονα απασχολεί εργαζομένους σε πολλά επίπεδα και εκτός καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Οι πολιτιστικές βιομηχανίες και ο πολιτισμός είναι στο επίκεντρο των περισσότερων προσπαθειών προβολής μιας πόλης. Κεντρικό ρόλο στις προσπάθειες αυτές κατέχουν η πολιτιστική δραστηριότητα και οι πολιτιστικές βιομηχανίες, με τις στρατηγικές να εστιάζουν συχνά σε ειδικές εκδηλώσεις και φεστιβάλ, στις πολιτιστικές γειτονιές, τα μουσεία, τα θέατρα, τη μουσική κ.λπ. (Δέφνερ και Καραχάλης, 2012).

Οι σκοποί και τα μέσα της δημιουργίας μιας πολιτικής προσέλκυσης πολιτιστικών βιομηχανιών σε μια περιοχή οδηγούν σε μια κατηγοριοποίηση με βάση τη μορφή δραστηριότητας που τις διαχωρίζει σε πολιτιστικές περιοχές υψηλής τέχνης, δημοφιλούς ψυχαγωγίας και πολιτισμού ή περιοχών πολιτισμού και ψυχαγωγίας στα όρια της πόλης (Γοσπονδίνη, 2006).

Σήμερα σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση και την οικονομική κρίση, οι πόλεις αναζητούν νέους τρόπους προκειμένου να γίνουν ανταγωνιστικές, προβάλλοντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματά τους. Για το λόγο αυτό η στρατηγική των πόλεων είναι η διατήρηση, ανάδειξη και προβολή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους που τις καθιστά μοναδικές. Τα τελευταία χρόνια η προβολή των πόλεων πραγματοποιείται στο πλαίσιο οργανωμένων στρατηγικών σχεδίων, καθιστώντας δημοφιλή το marketing /branding πόλεων με στόχο τη βελτίωση της εικόνας της πόλης.

Τα νέα δεδομένα που επιφέρουν οι αλλαγές των εποχών στις ανθρώπινες κοινωνίες, αναπόφευκτα επέκτειναν την έννοια και το πεδίο εφαρμογής του μάρκετινγκ, με αποτέλεσμα εκτός από επιχειρήσεις να περιλαμβάνονται και μεγαλύτερης κλίμακας οργανισμοί ή οργανωμένες κοινωνικές ομάδες (πόλεις) (Γοσπονδίνη και Μπεριάτος, 2006).

Οι πόλεις συμμετέχουν σε ένα διεθνή ανταγωνισμό για την προσέλκυση επενδύσεων, επισκεπτών, εγκατάσταση επιχειρήσεων, μεγάλων εκδηλώσεων και φυσικά νέους κατοίκους. Στόχος τους είναι η άνοδος τους στο αστικό σύστημα ιεράρχησης. Από τα μέσα

---

² www.ec.europa.eu.

της δεκαετίας του '90 αναπτύχθηκαν προσεγγίσεις οι οποίες αναγνωρίζουν και την σημαντικότητα, μη οικονομικών παραγόντων (ποιότητα ζωής, αισθητική εικόνα πόλης, πολιτισμός, ψυχαγωγία) στην ανταγωνιστικότητα των πόλεων. Ο ανταγωνισμός στοχεύει κυρίως στα τουριστικά έσοδα και τις οικονομικές επενδύσεις προβάλλοντας την εικόνα της πόλης ως επίκεντρο πολιτιστικής καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των αρχιτεκτονικών σχεδίων, νέων υποδομών και επενδύσεων, των πρωτοποριακών καλλιτεχνικών παραστάσεων και των εστιατορίων. Το αποτέλεσμα είναι η προώθηση της συμβολικής οικονομίας της πόλης. Η νέα συμβολική οικονομία στην πόλη, διαθέτει τέσσερα συστατικά στοιχεία: α) τον τουρισμό (ο οποίος αφορά κυρίως μουσεία και συνέδρια), β) τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, γ) τη διασκέδαση (η οποία αφορά κυρίως τις τέχνες, τις αγορές αναψυχής και τις δραστηριότητες φαγητού/ποτού) και δ) τα ειδικά γεγονότα (που αφορούν κυρίως τον πολιτισμό και τον αθλητισμό) (Δέφνερ, 1999).

Η πολιτιστική κληρονομιά, ο σύγχρονος πολιτισμός και οι δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου συχνά έχουν τον ρόλο του ακρογωνιαίου λίθου των στρατηγικών μάρκετινγκ, αφού συνδέονται περισσότερο από κάθε άλλον τομέα με την κυρίαρχη εικόνα ενός τόπου και την ποιότητα ζωής. Αφενός τα μνημεία, τα μουσεία και το δομημένο περιβάλλον και αφετέρου τα φεστιβάλ μουσικής και κινηματογράφου, οι εικαστικές εκθέσεις, καθώς και οι μεγάλες διοργανώσεις, όπως ο εορτασμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης και τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα, έχουν τη δύναμη να χαρακτηρίζουν μια πόλη και να συμβάλλουν στην αναζωογόνησή της.

Συχνά επιδιώκεται, μέσω στρατηγικών, η παρουσία και δικτύωση πολιτιστικών οργανισμών (μουσεία, θέατρα, γκαλερί, αίθουσες συναυλιών κ.ά.) και επαγγελματιών του δημιουργικού τομέα στο πλαίσιο της πόλης ή μιας περιοχής, με στόχο την κοινωνική και οικονομική αναζωογόνηση.

Η μόνη ολοκληρωμένη πολιτική προώθησης βάσει ενός ειδικού γεγονότος ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας: η Πολιτιστική Ολυμπιάδα, η τελετή έναρξης και οι παράλληλες πολιτιστικές εκδηλώσεις αποτέλεσαν μια εμπειρία που δημιούργησε και ενίσχυσε άλλους θεσμούς τα επόμενα χρόνια.

Τα δεκάδες φεστιβάλ και οι εκδηλώσεις που διοργανώνουν οι ελληνικές πόλεις σπάνια γίνονται αντικείμενο προώθησης της πόλης, ούτε προσελκύουν τουρίστες, γεγονός που πρέπει να συσχετιστεί και με παράγοντες που επηρεάζουν το τουριστικό προϊόν (Konsola και Karachalis, 2009).

Ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης αποτελεί ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα ειδικού γεγονότος που συνδέεται με την αστική αναζωογόνηση και το city branding.

Είναι αναμενόμενο οι υπεύθυνοι των στρατηγικών μάρκετινγκ/branding των πόλεων να καταφεύγουν σε εικόνες που σχετίζονται με τον πολιτισμό. Η εικόνα, η ταυτότητα και η φήμη μιας πόλης επηρεάζονται σε μέγιστο βαθμό από την πολιτιστική κληρονομιά, τις παραδόσεις, το κτηριακό απόθεμα, τον σύγχρονο πολιτισμό, τη γαστρονομία, τις νεανικές κουλτούρες κ.λπ., και αυτός είναι και ο κύριος λόγος για τον οποίο αποτελούν κεντρικά στοιχεία στις σχετικές καμπάνιες των πόλεων.

Προφανώς, σε περίοδο κρίσης οι δαπάνες που σχετίζονται με τον πολιτισμό ή την ταυτότητα μιας πόλης αποκτούν -δικαίως- μικρότερη προτεραιότητα σε σχέση με τομείς όπως η πρόνοια και η υγεία. Οι ελληνικές πόλεις αναζητούν τρόπους να αντιμετωπίσουν την κρίση, και μια συνολική στρατηγική, η οποία θα περιλαμβάνει τον πολιτιστικό τομέα, σε συνδυασμό με την βελτίωση της εικόνας και της ταυτότητας της πόλης (Δέφνερ και Καραγάλης, 2012).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ – Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

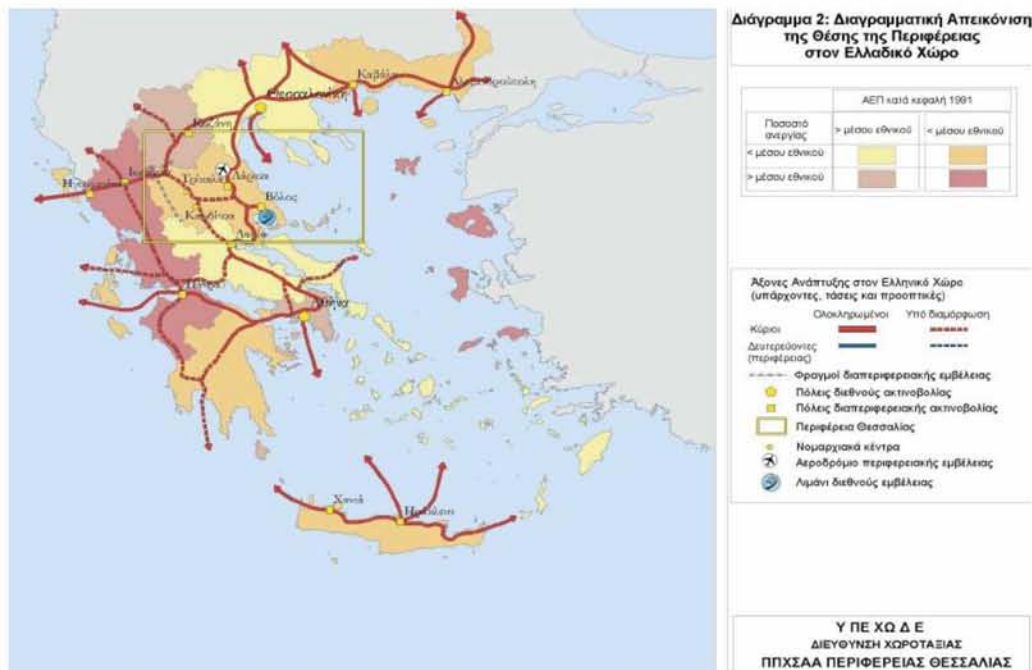
Η Λάρισα είναι μια σύγχρονη Ευρωπαϊκή πόλη και αποτελεί την πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Λάρισας και της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Είναι ένα από τα σημαντικότερα και πιο αναπτυσσόμενα αστικά και εμπορικά κέντρα της χώρας καθώς και κόμβος επικοινωνιών και συγκοινωνιών (Γότα, 2013 Κουτσιαουτούλη, 2008).

3.1 Η θέση και ο Διοικητικός προσδιορισμός του αστικού κέντρου

3.1.1. Θέση και έκταση του Δήμου

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας και κατ' επέκταση η Λάρισα είναι χωροθετημένη σε κεντρική θέση της χώρας, στο βόρειο τμήμα της Θεσσαλίας. Κύριο χωροταξικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας είναι το γεγονός ότι διασχίζεται από το βασικό άξονα Πατρών-Αθηνών-Θεσσαλονίκης-Ευζώνων, ο οποίος διέρχεται και από τη Λάρισα και ενώνει τη νότια με τη βόρεια Ελλάδα. Επιπλέον η πόλη βρίσκεται πάνω στον βασικό σιδηροδρομικό άξονα της Ελλάδας και συνδέεται οδικώς και με το δυτικό τμήμα της χώρας μέσω της Εγνατίας οδού (ΠΠΧΣΑΑ, 2003).

Χάρτης 1: Διαγραμματική απεικόνιση της Περιφέρειας Θεσσαλίας στον Ελλαδικό χώρο

Πηγή: ΠΠΧΣΑΑ, 2003

Προσδιορίζοντας διοικητικά τη θέση του αστικού κέντρου, η Λάρισα υπάγεται στον Καλλικρατικό Δήμο Λάρισας και αποτελεί διοικητικό κέντρο ολόκληρης της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Μεταξάς και Καλλιώρας, 2007).

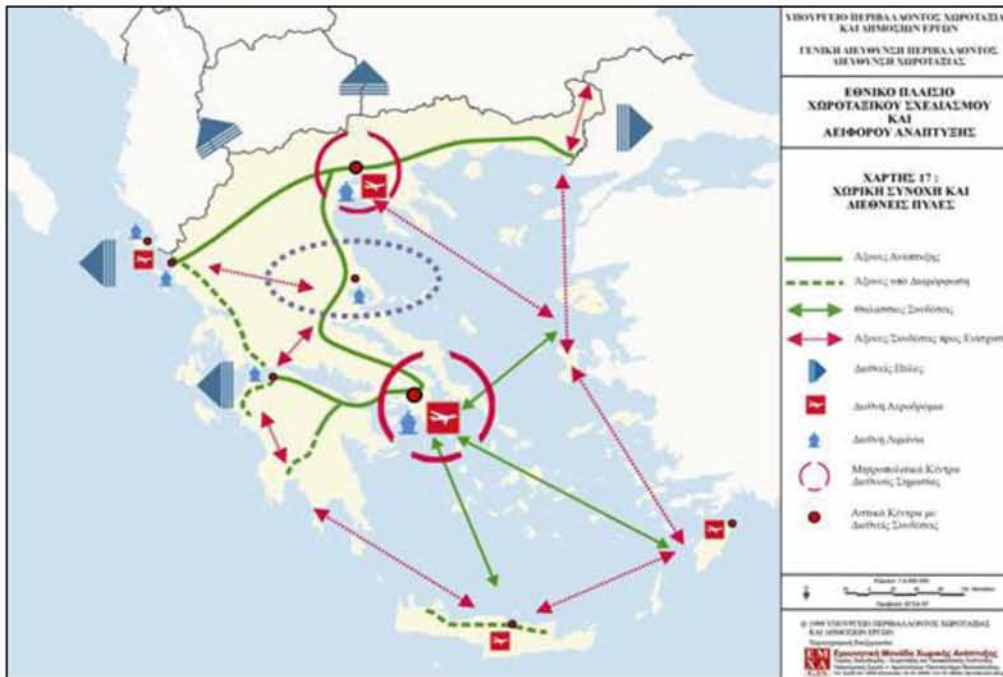
Χάρτης 2: Ο Καλλικρατικός Δήμος Λάρισας εντός της περιφέρειας Θεσσαλίας

Πηγή: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/65/2011_Dimos_Larissas.png/250px-2011_Dimos_Larissas.png (Ίδια Επεξεργασία)

Ο Δήμος Λαρισαίων έχει έκταση 335,12 km², περιλαμβάνει 3 Δημοτικές Ενότητες (Δ.Ε. Γιάννουλης, Δ.Ε. Κοιλάδας, Δ.Ε. Λάρισας) και αποτελεί (μετά την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη) ένα από τα σημαντικότερα αστικά κέντρα της χώρας. Η κεντροβαρική θέση του αστικού κέντρου σε συνδυασμό με τα παραπάνω χαρακτηριστικά, καθιστούν τη Λάρισα ως μία από τις δυναμικότερες αστικές περιοχές της ελληνικής επικράτειας (Γ.Π.Σ. Δήμου Λαρισαίων, 2007).

Χάρτης 3: Η θέση του αστικού κέντρου της Λάρισας στον εθνικό χώρο

Πηγή: Α΄ Φάση μελέτης για την Αναθεώρηση και Επέκταση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου - (Γ.Π.Σ.)» του Δήμου Λαρισαίων, 2007 (Ίδια Επεξεργασία)

3.1.2 Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά

Προσδιορίζοντας γεωμορφολογικά το αστικό κέντρο της Λάρισας, εντοπίζεται σε υψόμετρο περίπου 70m από την επιφάνεια της θάλασσας, περιβάλλεται από τη θεσσαλική πεδιάδα, ενώ λίγα χιλιόμετρα βορειότερα βρίσκονται οι ορεινοί όγκοι του Ολύμπου και του Κισσάβου. Το πολεοδομικό συγκρότημα της Λάρισας είναι χτισμένο στις δύο όχθες του Πηνειού ποταμού και περνάει μέσα από την πόλη.

Χάρτης 4: Η θέση του αστικού κέντρου της Λάρισας στη θεσσαλική πεδιάδα

Πηγή: ΠΠΧΣΑΑ 2003

3.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία

3.2.1 Πληθυσμός

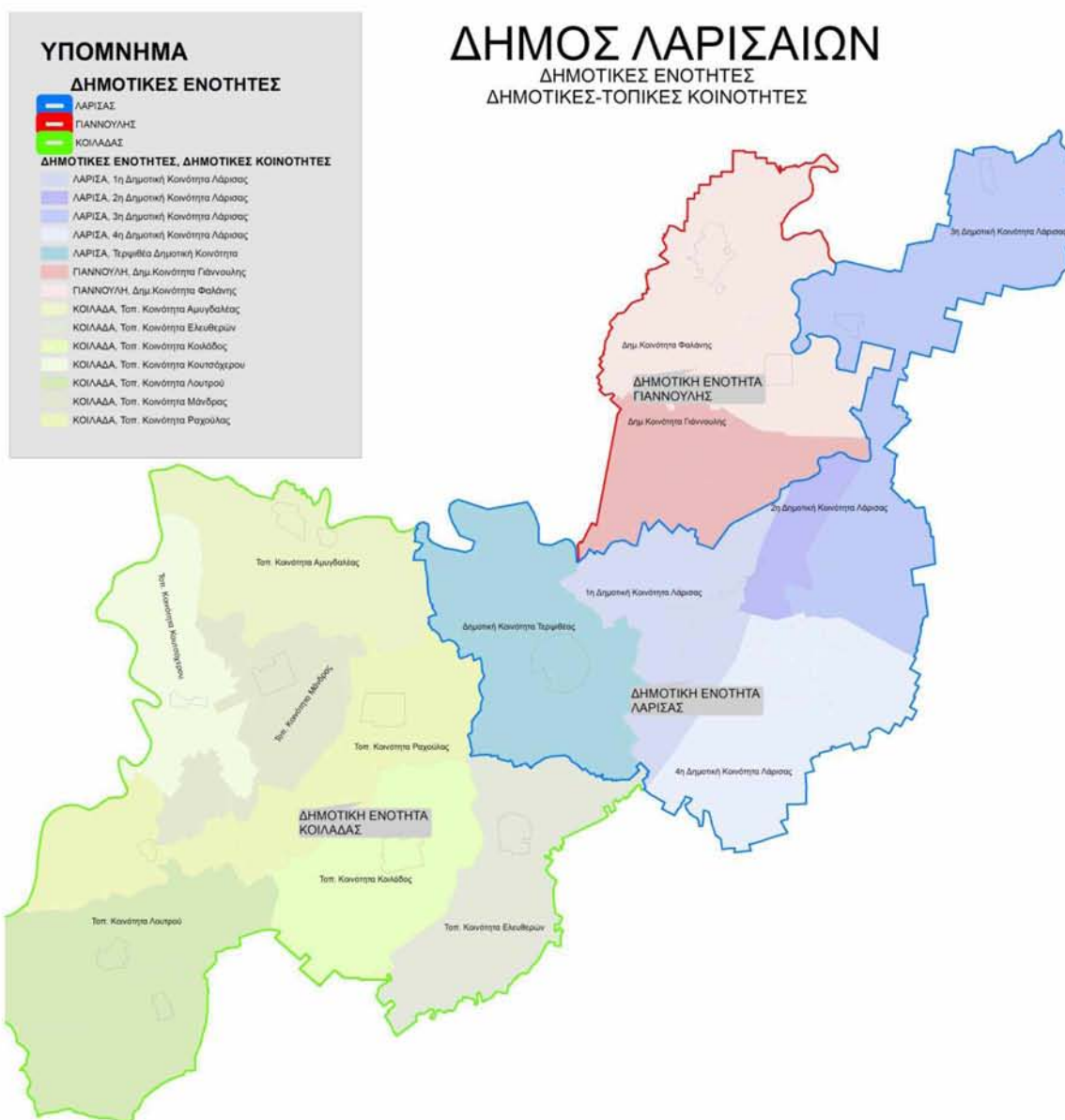
Η πόλη της Λάρισας ανήκει στις ελληνικές πόλεις μεσαίου μεγέθους. Το πολεοδομικό συγκρότημα της Λάρισας εμφανίζεται 5^ο σε κατάταξη στην ελληνική επικράτεια, έχει μόνιμο πληθυσμό 161.339 κατοίκους, σύμφωνα με τη τελευταία απογραφή του 2011, όπως φαίνεται και παραπάνω και περιλαμβάνει τους παλαιούς Καποδιστριακούς Δήμους Λαρισαίων, Γιάννουλης και Κοιλάδας. Ακόμα, η τάση συγκέντρωσης και αστικοποίησης του πληθυσμού είναι αυξητική (κατοικούν σε αυτή το 44,8% των κατοίκων του νομού Λάρισας) (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Λαρισαίων 2015-2019, 2015). Η πληθυσμιακή δυνατότητα της πόλης της Λάρισας αποτυπώνεται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 1: Η δημογραφική θέση του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Λάρισας

	1961	1971	1981	1991	2001	2011
Π.Σ. ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ	1.852.709	2.540.241	3.027.331	3.072.922	3.220.306	3.268.863
Π.Σ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	380.654	557.360	706.180	749.048	796.132	799.683
Π.Σ. ΠΑΤΡΩΝ	103.941	120.847	154.596	170.462	202.757	214.336
Π.Σ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	69.983	84.710	110.958	126.907	159.046	175.113
Π.Σ. ΛΑΡΙΣΑΣ	55.858	72.760	102.426	114.334	139.403	161.339
Π.Σ. ΒΟΛΟΥ	80.846	88.096	107.407	115.744	141.675	142.849
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΑΘΟΥΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.259.900	10.964.020	10.939.727

Πηγή Δεδομένων Πίνακα: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Λαρισαίων 2015-2019

Χάρτης 5: Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Λαρισαίων

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

3.2.2 Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά

Όσο αφορά τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του πολεοδομικού συγκροτήματος της Λάρισας, τα στοιχεία που παραθέτονται παρακάτω στους πίνακες 2 και 3, αναφέρονται στο Δήμο Λαρισαίων αλλά είναι αντιπροσωπευτικά και του πολεοδομικού συγκροτήματος καθώς αποτελεί το μεγαλύτερο αστικό κέντρο ολόκληρης της ευρύτερης περιοχής του δήμου.

Τέλος, σχετικά με τους παραγωγικούς τομείς, όπως φαίνεται στον πίνακα 4 κυρίαρχος στο Δήμο Λαρισαίων παρατηρείται να είναι ο τριτογενής παραγωγικός τομέας (77,26%), παρά τη μείωση που υπέστη κατά την τελευταία δεκαετία λόγω της οικονομικής συγκυρίας. Στη συνέχεια, ακολουθούν ο δευτερογενής τομέας παραγωγής με ποσοστό (17,26 %) και ο πρωτογενής με (5,48 %) (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Λαρισαίων 2015-2019, 2015).

Πίνακας 2: Διάρθρωση Απασχόλησης/Ανεργίας Δήμου Λάρισας 2011

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΙΜΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ		ΑΝΕΡΓΟΙ	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.816.286	4.586.636	42,40%	3.727.633	34,46%	859.003	18,73%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	732.762	283.427	38,68%	230.405	31,44%	53.022	18,71%
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	162.591	68.914	42,38%	56.186	34,56%	12.728	18,47%

Πηγή Δεδομένων Πίνακα: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Λαρισαίων 2015-2019

Πίνακας 3: Διάρθρωση Απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής Δήμου Λάρισας 2011

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ			
	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3.727.633	372.209	654.377	2.701.047
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	230.405	41.954	40.351	148.100
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	56.186	3.077	9.698	43.411

Πηγή Δεδομένων Πίνακα: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Λαρισαίων 2015-2019

Πίνακας 4: Ποσοστά Απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής Δήμου Λάρισας 2011

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ		
	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΕΝΗΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	9,99%	17,55%	72,46%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	18,21%	17,51%	64,28%
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	5,48%	17,26%	77,26%

Πηγή Δεδομένων Πίνακα: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Λαρισαίων 2015-2019

3.3 Ιστορικά και Πολεοδομικά στοιχεία

Η λέξη Λάρισα δηλώνει «Πελασγικήν αρχήν» σύμφωνα με τον αρχαίο συγγραφέα Στράβωνα, ενώ σήμαινε και «ακρόπολη» γιατί προέρχεται από τη πελασγική λέξη «λάα» που σημαίνει Φρούριο ή Ακρόπολη.

Η πόλη της Λάρισας κατοικείται από τη νεολιθική εποχή (6500 - 3000 π.Χ.) μέχρι σήμερα, αποτελώντας μία από τις αρχαιότερες πόλεις στον κόσμο. Αρχαιολογικά ευρήματα που έχουν βρεθεί στην έκταση της σημερινής πόλης αποδεικνύουν την κατοίκησή της ήδη από την προϊστορική εποχή (Γαλλής κ.ά., 1985, Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Λάρισας, 2002).

Κατά την κλασική (500 - 323 π.Χ.) και την ελληνιστική εποχή (338 - 30 π.Χ.), η Λάρισα αποτελεί αγροτικό και διοικητικό κέντρο και δομείται με βάση το αττικό ακανόνιστο πολεοδομικό σύστημα και το ιπποδάμειο σύστημα, αντίστοιχα (Ζορμπά, 2010).

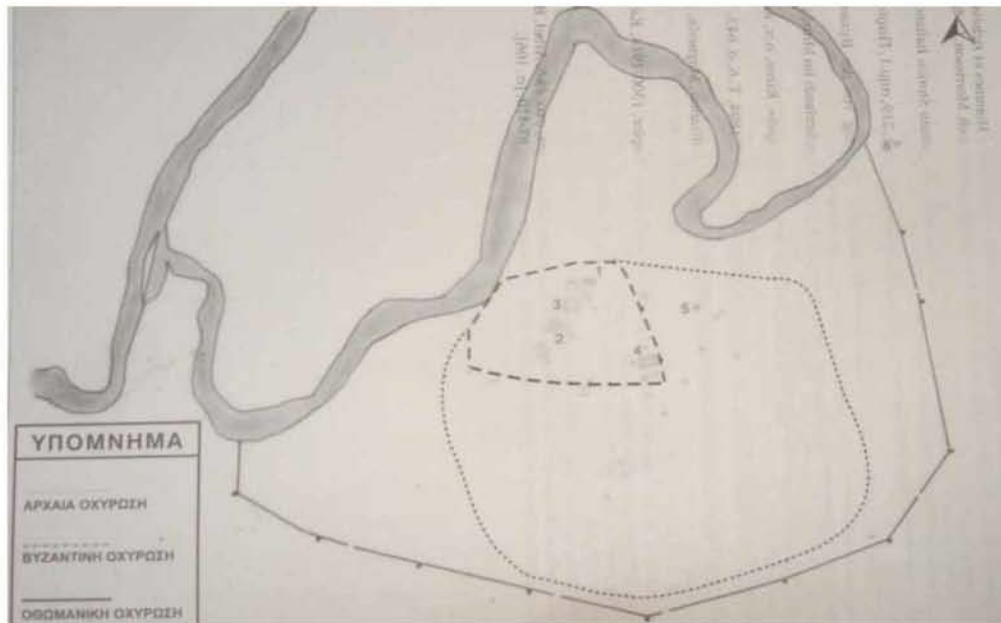
Κατά το διάστημα 344 π.Χ. έως 1210 μ.Χ. η πόλη υφίσταται μια σειρά επιδρομών που την οδηγούν στα όρια της εγκατάλειψης (Αβραμέα, 1974· Δεριζιώτης, 1985 όπως παρατίθεται στο Συρακούλης, 2009).

Η διασπορά των κτιριακών λειψάνων στην πόλη της Λάρισας υποδηλώνει ότι η έκταση της είναι ίδια στην παλαιοχριστιανική (4^{ος} - 7^{ος} αιώνας μ.Χ.), την κλασική και την ελληνιστική εποχή. Ωστόσο, η κατασκευή της βυζαντινής οχύρωσης που τοποθετείται χρονικά μετά από την καταστροφή της πόλης από τους Βησιγότθους το 482 μ.Χ., μειώνει αισθητά την έκταση της εντός των τειχών πόλης, ενώ αφήνει εκτός των τειχών δημόσια και ιδιωτικά

κτίρια του 5^{ου} μ.Χ. Η βυζαντινή πόλη αποτελείται από την ακρόπολη, στο λόφο του Φρουρίου και την κάτω πόλη (Γκλεγκλέ, 2006).

Χάρτης 6: Οχύρωση Λάρισας από την αρχαία ως την Οθωμανική εποχή

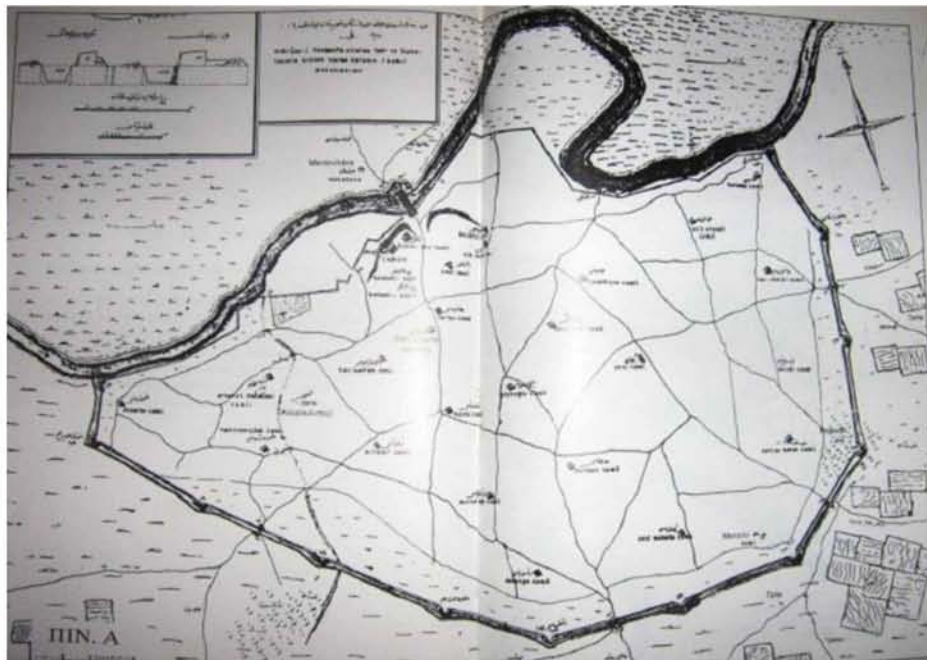
Πηγή : Γκλεγκλέ, 2006:490

Η διείσδυση των Οθωμανών στη Θεσσαλία αρχίζει το 1392 ενώ η Λάρισα κατακτάται από τους ίδιους το 1423 (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Λάρισας, 2002: 3). Η πόλη της Λάρισας παραμένει χωρίς τείχη από την εισβολή των Τούρκων έως το 1827/1828 οπότε και κατασκευάζεται μέτωπο στη νότια και ανατολική περιοχή ως προς την πεδιάδα. Το μέτωπο αυτό σε συνδυασμό με την κοίτη του Πηνειού (στα βόρεια και δυτικά) δημιουργούν το όριο μέσα στο οποίο απλώνεται το μεγαλύτερο τμήμα της πόλης (Αβραμέα, 1974· Παλιούγκας, 1996).

Η χρόνια παραμονή των Τούρκων επηρεάζει ριζικά την πολεοδομική οργάνωση της Λάρισας. Έτσι, κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας η πόλη παρουσιάζει τη δομή μιας τυπικής οθωμανικής πόλης, προσαρμοσμένη στα χαρακτηριστικά της περιοχής (Γαλλής κ.ά., 1985: 343).

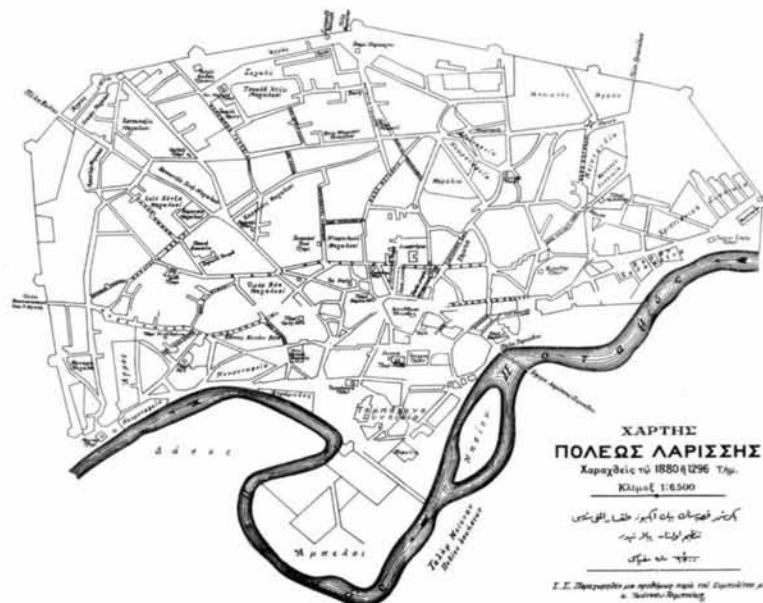
Αργότερα, η πόλη επεκτείνεται διεισδύοντας στην περιβάλλουσα ύπαιθρο και ο πολεοδομικός ιστός της αναπτύσσεται σε δαιδαλώδες σύστημα (Παλιούγκας, 1996).

Χάρτης 7: Όριο οικισμού Λάρισας, 1827/1828

Πηγή: Παλιούγκας, 1996

Χάρτης 8 : Χάρτης πόλεως Λάρισας, 1880

Πηγή: Γλούπας και Νάκος, 2003

Την δεκαετία του 1770, η Λάρισα οργανώνεται χωρίς να ακολουθεί άκαμπτα και αυστηρά πρότυπα, ενώ οι τρεις βασικές λειτουργίες του κέντρου της (διοίκηση, εμπόριο, κατοικία) διατάσσονται ακολουθώντας τα πρότυπα του παλαιότερου ιστού, προσαρμοσμένα στη μορφή του εδάφους.

Χάρτης 9: Σχέδιο πόλης μέχρι το 1970

Πηγή: Μανουσάκη, 2010:78

Το 1986 θεσμοθετείται νέο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο ενώ το 1988 -1989 επεκτείνεται το σχέδιο πόλης και η πόλη οριοθετείται στη σημερινή της έκταση. (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2011 - 2014, Α΄ Φάση- Στρατηγικός Σχεδιασμός, 2011 Μανουσάκη, 2010).

Παρακάτω, στην εικόνα 1 παρουσιάζεται σε κάτοψη μέσα από δορυφορικές εικόνες της Google, το πολεοδομικό συγκρότημα του Δήμου Λαρισαίων. Σημαντική παρατήρηση στην παρακάτω φωτογραφία εκτός από το σύστημα καλλιεργειών που αναπτύσσονται στα όρια του πολεοδομικού συγκροτήματος είναι η έκταση και η πολύ μικρή απόσταση από το πολεοδομικό συγκρότημά, του στρατιωτικού αεροδρομίου της Λάρισας.

Είναι αντιληπτό ότι το φυσικό όριο του Πηνειού ποταμού βορειοδυτικά του πολεοδομικού συγκροτήματος σε συνδυασμό με την ύπαρξη του στρατιωτικού αεροδρομίου βορειοανατολικά ωθεί κατά κάποιο τρόπο την ανάπτυξη του ιστού του πολεοδομικού συγκροτήματος προς το νότο.

Εικόνα 1: Το πολεοδομικό συγκρότημα της Λάρισας σε δορυφορική εικόνα

Πηγή: Google Earth 2016 (Ίδια Επεξεργασία)

3.4 Έργα ανάπλασης Ιστορικού Κέντρου Λάρισας

Το σημερινό κέντρο της πόλης αποτέλεσε τον αρχικό πυρήνα διαμόρφωσης και εξάπλωσης της πόλης από τα αρχαία χρόνια. Εδώ συναντάται διαχρονικά στα αρχαία, βυζαντινά χρόνια, κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας αλλά και σε όλη τη διάρκεια του 20ου αιώνα το κέντρο των εμπορικών, διοικητικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων (Αιβαλιώτου, 2008).

Ο Δήμος Λαρισαίων στα πλαίσια της προσπάθειας για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος, της αξιοποίησης και της οργανικής και λειτουργικής ένταξης του ιστορικού κέντρου στη ζωή της πόλης προχώρησε τη περίοδο 1987-2007 στην πολεοδομική ανασυγκρότηση και αναβάθμιση του κέντρου της πόλης με:

- Τη δημιουργία ενός συνολικού δικτύου πεζοδρόμων που συνδέει το εμπορικό κέντρο με τον ιστορικό λόφο του Φρουρίου, το Αρχαίο Θέατρο, τις κεντρικές πλατείες, τη παραποτάμια περιοχή, το πάρκο Αλκαζάρ, τον Σιδηροδρομικό Σταθμό, τον σταθμό των ΚΤΕΛ, τις πολιτιστικές, διοικητικές και κοινωνικές δραστηριότητες.

- Την αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού προβλήματος σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης κινητικότητας, με τον περιορισμό των μετακινήσεων με Ι.Χ. προς το κέντρο, τη βελτίωση των συνθηκών για πεζούς με τη δημιουργία συνεχούς δικτύου πεζοδρόμων γύρω από το εμπορικό – ιστορικό κέντρο, τη διαμόρφωση δικτύου ποδηλατοδρόμων και τη κατασκευή χώρων στάθμευσης.
- Την ανάδειξη της ιστορικής ταυτότητας της πόλης με την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων.
- Την αναβάθμιση του αστικού πρασίνου στο κέντρο της πόλης.

Ο Δήμος Λαρισαίων, από τον Αύγουστο του 1985, προχώρησε στην εφαρμογή της «Α' Φάσης Πεζοδρόμησης της Κεντρικής Περιοχής» με τον αποκλεισμό της κυκλοφορίας των οχημάτων στην περιοχή αυτή. Οι πεζόδρομοι του κέντρου συνιστούν ένα από τα εκτενέστερα Ευρωπαϊκά δίκτυα πεζοδρόμων και πλατειών (συμμετέχουν τρεις πλατείες, (Κεντρική πλατεία, Πλατεία Ταχυδρομείου, πλατεία Λαμπρούλη) με συνοχή και συνέχεια, βελτιώνοντας αναμφίβολα τις συνθήκες μετακίνησης και γενικότερα διαβίωσης στο κέντρο της πόλης.

Η εφαρμογή του δικτύου πεζοδρόμων, άρχισε μετά από μελέτη της Τεχνικής Υπηρεσίας από το 1985, με την κατασκευή των πρώτων τμημάτων των οδών Πανός, Κούμα και Ασκληπιού μήκους 1.700μ. Μετά την παράδοση των πρώτων μελετών που ανατέθηκαν, προχώρησε η ολοκλήρωση της Α' φάσης το 1992. Το 1996 πεζοδρομήθηκε με τα έργα της Β' φάσης όλη η περιοχή του Λόφου του Φρουρίου. Το 1996 άρχισε η αποκάλυψη και αναστήλωση του Αρχαίου Θεάτρου, ενός από τα σημαντικότερα μνημεία του 3ου αιώνα π.χ. στην καρδιά της πόλης, από το ΥΠΠΟ που κατέστησε πλέον ορατή και επιβεβλημένη την ανάγκη ολοκλήρωσης των παρεμβάσεων (Αιβαλιώτου, 2008).

Το έργο της διαμόρφωσης των πεζοδρόμων Παπαναστασίου, Βενιζέλου και Ηφαιστου το οποίο ολοκληρώθηκε το 2006 με το σύνολο του δικτύου του ιστορικού κέντρου να αποτελεί τη σημαντικότερη παρέμβαση στην κατεύθυνση της ανάπλασης και ανάδειξης του περιβάλλοντος χώρου του Αρχαίου Θεάτρου, με μελέτη της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών εγκεκριμένη από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο του Υπουργείου Πολιτισμού (Γιοβρή, 2011).

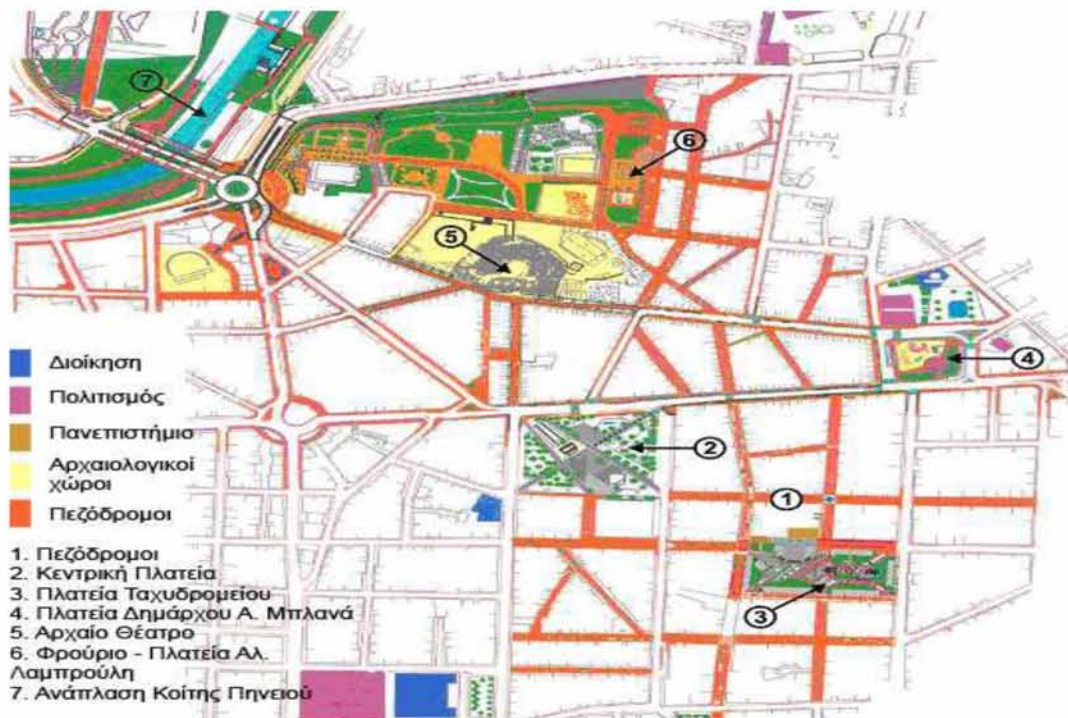
Το έργο της βιοκλιματικής παρέμβασης τμήματος του Ιστορικού κέντρου Λάρισας, σε περιοχή μέσα στον κεντρικό πυκνό αστικό ιστό της Λάρισας με έντονο το πρόβλημα της κλιματικής υποβάθμισης, ολοκληρώθηκε το 2016 από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου

Λαρισαίων. Το εμβαδόν της παρέμβασης των υπαίθριων χώρων στους οποίους έγινε η ανάπλαση είναι 15.865 m² και περιελάμβανε την πεζοδρόμηση της επέκτασης του υπολοίπου τμήματος της οδού Βενιζέλου, τη διαμόρφωση των παραπλεύρων οδών αυτής Σκυλοσόφου και Πολυκάρπου, την ανάπλαση της οδού Μελετίου μέχρι την οδό Κενταύρων, την ανάπλαση του περιβάλλοντος χώρου πέριξ της εκκλησίας του Αγίου Αχιλλείου και του δυτικού τμήματος στο λόφο του Φρουρίου και την ολοκλήρωση της πεζοδρόμησης της οδού Μητροπολίτου Αμβροσίου.

Έτσι επιτυγχάνονται τα εξής:

- Η σύνδεση της παραποτάμιας περιοχής που είναι σημαντική για την πόλη από πλευράς βιοποικιλότητας και διάπλασης βλάστησης, με το κέντρο της πόλης μέσω νέων πεζοδρόμων
- Συνδέεται ο ποταμός Πηνειός με τον αστικό ιστό με στόχο να λειτουργήσει ως ενεργό δομικό στοιχείο της πόλης, μέσω των υπαρχόντων αλλά και προτεινόμενων διαδρομών πρασίνου, χώρων αναψυχής, πολιτισμού και ιστορίας
- Συνδέονται σημαντικοί θύλακες αναψυχής, πολιτισμού και περιοχές ιδιαίτερου οικονομικού-κοινωνικού ενδιαφέροντος με το δίκτυο των υπαίθριων χώρων δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο πλέγμα διαδρομών ανηφορικού χαρακτήρα που θα συμπλέκεται με τον αστικό ιστό.
- Η ενοποίηση των σημαντικών αρχαιολογικών χώρων του ιστορικού κέντρου της πόλης όπως το Αρχαίο Θέατρο, η Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου, τα βυζαντινά ευρήματα (λουτρά – τάφοι) της πλατείας Λαμπρούλη και το Μπεζεστένι.

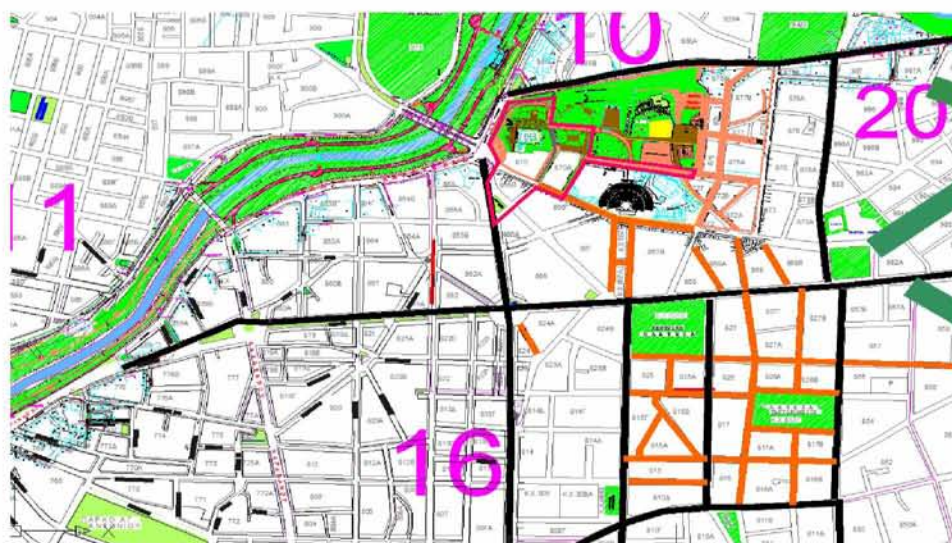
Εικόνα 2: Οι κυριότερες παρεμβάσεις στο κέντρο της πόλης

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Η περιοχή του Πηνειού σε σχέση με τον Λόφο του Φρουρίου, τη Κεντρική Πλατεία, τη πλατεία Ταχυδρομείου, τους κεντρικούς πεζοδρόμους, το Α΄ Αρχαίο Θέατρο και τα άλλα πολιτιστικά μνημεία.

Εικόνα 3: Σύνδεση του ποταμού με το ιστορικό κέντρο της πόλης

Πηγή: Τεχνική Υπηρεσία Δήμου Λαρισαίων

3.5 Υποδομές Πολιτισμού και Δημιουργικότητας

Η Λάρισα συνιστά όπως ήδη αναφέρθηκε σημαντικό αστικό κέντρο με ευρύτερη οικονομική ακτινοβολία και πολιτιστική παρουσία η οποία εκφράζεται μέσα από πληθώρα ενεργών πολιτιστικών υποδομών που διαθέτει καθώς επίσης και θεσμοθετημένο ιστορικό κέντρο, το οποίο αποτελεί μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς της και μπορεί να προσελκύσει σημαντικό αριθμό επισκεπτών. Η διατήρηση και η ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς αποτελεί σημαντικό παράγοντα της αστικής ανάπτυξης και της δημιουργίας πολιτιστικής δραστηριότητας.

Το ιστορικό κέντρο της Λάρισας, είναι η περιοχή που συσπειρώνονται οι περισσότερες πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες διότι περιλαμβάνει πολλές πολιτιστικές υποδομές, έχουν γίνει μια σειρά από έργα αναβάθμισης του κέντρου με την ανάδειξη του λόφου Φρουρίου, την ανάπλαση του κέντρου με τη δημιουργία πλατειών και πεζοδρόμων, την ένταξη του ποταμού Πηνειού στην πόλη και την ανακαίνιση κτιρίων παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που σήμερα έχουν αποκτήσει νέες χρήσεις στεγάζοντας διάφορες λειτουργίες όπως μουσεία, θέατρα, εκθέσεις, πολυχώρους με ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, κλπ.

Η Λάρισα έχει να επιδείξει τόσο σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία και ευρήματα πολιτισμού διαφόρων χρονολογικών περιόδων όσο και στοιχεία σύγχρονης πολιτιστικής ανάπτυξης. Υπάρχουν πολιτιστικοί χώροι όπως αρχαία θέατρα και άλλα ευρήματα που χρονολογούνται από την ελληνιστική περίοδο. Ωστόσο αρκετά είναι και τα οθωμανικά μνημεία που μαρτυρούν το σημαντικό ρόλο της πόλης στη διάρκεια της οθωμανικής περιόδου. Κτίρια και δομές από τη νεότερη ιστορική περίοδο αποδεικνύουν την πολιτιστική επαγρύπνηση της πόλης στα νεότερα χρόνια ενώ τα σύγχρονα πολιτιστικά δρώμενα διατηρούν την πολιτιστική παράδοση σε συνδυασμό με νεοσύστατες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Η Λάρισα αποτελεί ένα παράδειγμα πόλης με ανθρώπινο πρόσωπο και πολιτισμική εικόνα και διαπιστώνεται μια μακρά παράδοση πολιτιστικών δρώμενων τα οποία συνεχώς βελτιώνονται.

Στις ενότητες που ακολουθούν γίνεται καταγραφή των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών που διαθέτει η Λάρισα, ομαδοποιημένες σε κατηγορίες ως εξής :

1. Πολιτιστικές υποδομές

- Μουσεία – Εκθέσεις
- Πνευματικά Κέντρα – Βιβλιοθήκες
- Σύγχρονοι πολυχώροι πολιτισμού
- Θέατρο – κινηματογράφος
- Τηλεόραση – Ραδιόφωνο
- Μουσικά Ωδεία

2. Πολιτιστικές εκδηλώσεις – Φεστιβάλ

- Φεστιβάλ Πηνειού
- Αχίλλεια
- Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ
- Μεσογειακό Φεστιβάλ νέων κινηματογραφιστών
- Φεστιβάλ Θεάτρου Δρόμου
- Φεστιβάλ Παραστατικών Τεχνών
- Διεθνές Χορωδιακό Φεστιβάλ
- Ιπποκράτεια
- Παγκόσμια Ημέρα Χορού
- Παραδοσιακό Χωριό
- Έκθεση βιβλίου

3. Λοιπή μνημειακή κληρονομιά (κηρυγμένα μνημεία και χώροι)

- Αρχαία μνημεία
- Μνημεία Οθωμανικής περιόδου
- Νεότερα μνημεία – διατηρητέα κτίρια

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η κάθε κατηγορία ξεχωριστά απαριθμώντας τις υφιστάμενες δημιουργικές και πολιτιστικές βιομηχανίες που έχει να επιδείξει η πόλη της Λάρισας.

3.5.1. Μουσεία – Εκθέσεις

Τα μουσεία ως χώροι πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών καλούνται στις σύγχρονες κοινωνίες να διατηρήσουν την πολιτιστική μνήμη και να αναδείξουν την πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής, να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των κατοίκων για την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου τους καθώς και να αποτελέσουν πυρήνα προσέλκυσης επισκεπτών, γεγονός που θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του Δήμου. Είναι, άλλωστε, επαρκώς τεκμηριωμένο, ότι οι πολιτιστικές μονάδες και ειδικότερα τα μουσεία και οι εκθέσεις συνιστούν δραστήριους και ενεργητικούς κοινωνικούς σχηματισμούς, που στόχο έχουν την παραγωγή και προώθηση των πολιτιστικών αγαθών, καθώς ο πολιτισμός θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κλάδος της οικονομικής δραστηριότητας που προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης, βελτιώνει την παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού και δημιουργεί εξωτερικές οικονομίες (Κόνσολα, 2006). Η Λάρισα διαθέτει ένα μεγάλο αριθμό μουσείων και εκθέσεων. Από αυτά άλλα ανήκουν στο Υπουργείο Πολιτισμού και άλλα στον Δήμο Λαρισαίων ή σε τοπικούς φορείς.

➤ Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας

Το νέο και σύγχρονο Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας με εκθεσιακούς χώρους 1.500 μ² βρίσκεται στο λόφο του Μεζούρλου, στις νότιες παρυφές της πόλης πάνω στον περιφερειακό δρόμο της Λάρισας, σε μια έκταση πενήντα τεσσάρων στρεμμάτων, που παραχωρήθηκε σταδιακά από τον Δήμο Λαρισαίων στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Εδώ στεγάζεται ο αρχαιολογικός θησαυρός της Θεσσαλίας -προϊστορικός, κλασικός και βυζαντινός - που έγινε αντικείμενο μελέτης τον τελευταίο αιώνα από πολλούς Έλληνες και Ευρωπαίους αρχαιολόγους. Περιλαμβάνει εκθεσιακούς χώρους με προϊστορικές, κλασικές, ελληνιστικές, ρωμαϊκές και βυζαντινές αρχαιότητες, αποθήκες και εξειδικευμένα εργαστήρια τοιχογραφιών, ψηφιδωτών, πήλινων και γυάλινων αντικειμένων, μετάλλων, γλυπτών και εικόνων. Σημαντικά εκθέματα είναι το σχηματοποιημένο λίθινο γλυπτό (μενχίρ) με παράσταση γυναικείας μορφής προϊστορικής εποχής, η μαρμάρινη επιτύμβια στήλη από τη Λάρισα με ανάγλυφη παράσταση οπλίτη που σκοτώθηκε στη μάχη της Τανάγρας το 457 π.Χ. και πολλά άλλα τα οποία βρίσκονται εντός του μουσείου³.

---

³ www.larissa-dimos.gr

➤ Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο Λάρισας

Το Λαογραφικό - Ιστορικό Μουσείο Λάρισας ιδρύθηκε το 1974 από το ζεύγος Γουργιώτη και αποτελεί πρότυπο Λαογραφικού Ιστορικού Μουσείου του ελληνικού χώρου και στέγη για την πλούσια λαογραφική κληρονομιά του τόπου. Σήμερα, στεγασμένο σε νέο κτήριο υψηλών προδιαγραφών στη συνοικία Χαραυγή, κοντά στον Ο.Σ.Ε., εντός του αστικού ιστού παρέχει στον επισκέπτη τη δυνατότητα να δει κειμήλια, έργα τέχνης, συλλογή χαρακτηριστικών έργων, απλά αντικείμενα του τρόπου ζωής της προβιομηχανικής εποχής που εικονογραφούν την πολιτισμική ταυτότητα της πόλης της Λάρισας και της γύρω περιοχής. Το Μουσείο διαθέτει, επίσης, αξιόλογη συλλογή έργων κοσμικής και εκκλησιαστικής αργυροχοΐας, μικροτεχνίας, λιθοτεχνίας, ξυλοτεχνίας, μεταλλοτεχνίας, ζωγραφικής, κεραμικής, κεντητικής, υφαντικής και ενδυμασίας, καθώς και επιλεγμένα αντικείμενα του αγροτικού βίου και του αστικού σπιτιού. Οι συλλογές του μουσείου αριθμούν περί τα 20.000 αντικείμενα και διαθέτει μια σειρά από επιστημονικές εκδόσεις, εκπαιδευτικά έντυπα και οργανώνει προγράμματα για μαθητές.

➤ Μουσείο – Μνημείο του Ιπποκράτη

Το Ιατρικό Μουσείο, όπως και το μνημείο του Ιπποκράτη, πατέρα της Ιατρικής, βρίσκεται απέναντι από το πάρκο του Αλκαζάρ, εντός του αστικού ιστού και ανήκει στον Δήμο Λαρισαίων. Το Μουσείο στο χώρο αυτό ολοκληρώθηκε έπειτα από μελέτη το 1986, από τον αρχίατρο Δ. Παλιούρα. Στήθηκε εκεί και μαρμάρινος ανδριάντας, έργο του γλύπτη Γ. Καλακαλά, τα αποκαλυπτήρια του οποίου έγιναν το 1978. Περιλαμβάνει αντίγραφα από αρχαίες προτομές, μαρμάρινη πλάκα με χαραγμένο τον όρκο του Ιπποκράτη, γλυπτές προτομές του Ασκληπιού, Α. Φλέμινγκ, Γ. Παπανικολάου και του ιδρυτή. Σε κάδρα βρίσκονται όλοι οι μεγάλοι σταθμοί της ιατρικής ιστορίας έως τη δημιουργία του μουσείου.

➤ Μουσείο Στρατιωτικής Κτηνιατρικής Υπηρεσίας

Το Κτηνιατρικό Μουσείο βρίσκεται στο Στρατόπεδο Νικολάου Πλαστήρα και στεγάζεται σε δύο πέτρινα κτήρια. Τον Αύγουστο του 1999 άρχισαν οι εργασίες αποκατάστασης των κτιριακών εγκαταστάσεων και από το 2005 οι εκθεσιακοί χώροι ήταν έτοιμοι. Οι εκθεσιακοί χώροι έχουν συνολικό εμβαδόν 600τ.μ. περίπου και αποτελούνται:

1. Από το πεταλουργείο-πεταλωτήριο, το οποίο είναι μοναδικό δείγμα κτίσματος για αυτή την χρήση και διαθέτει πέντε (5) σταθερά καμίνια, αμόνια κ.λπ., εμβαδού 250τ.μ. περίπου
2. Από ένα τμήμα παλαιού στάβλου μονόπλων με μία συνεχόμενη αίθουσα εκθεμάτων, εμβαδού 350τ.μ.. Ο στάβλος έχει όλες τις κατασκευές και τα απαραίτητα μέσα ενσταθλίσεως, όπως χρησιμοποιούνταν παλιά. Είναι μοναδικό στο είδος του για τα ελληνικά και ευρωπαϊκά δεδομένα. Τα εκθέματα που υπάρχουν συγκεντρωμένα στην μονάδα, είναι περίπου 3.000 είδη και είναι επισκέψιμο από τα σχολεία της πόλης κατόπιν συνεννόησης.

➤ Σιδηροδρομικό Μουσείο Λάρισας

Το Σιδηροδρομικό Μουσείο Λάρισας ιδρύθηκε το 2005, από σιδηροδρομικούς και μέλη του Συλλόγου Φίλων του Σιδηροδρόμου Λάρισας, οι οποίοι έθεσαν πρωτεύοντα στόχο τη μέριμνα για την αποτύπωση και τη διάσωση σιδηροδρομικού υλικού που παρουσιάζει ενδιαφέρον τόσο από πλευράς αρχαιολογίας όσο και αρχιτεκτονικής, δίπλα από τον ΟΣΕ, όμως δεν είναι ολοκληρωμένο, καθώς αρχικά λειτουργεί μόνο μία πτέρυγα του Μουσείου. Ο σύλλογος αξιοποιεί και τις παλαιές δρεζίνες που υπήρχαν στις αποθήκες του. Παράλληλα επιχειρείται και η αποπεράτωση υπαίθριου μουσειακού πάρκου στον αύλειο χώρο του Σιδηροδρομικού Σταθμού Λάρισας με την τοποθέτηση δύο σπάνιων και μοναδικών στην Ελλάδα ατμομηχανών.

➤ Μουσείο Εθνικής Αντίστασης Λάρισας

Το Μουσείο Εθνικής Αντίστασης Λάρισας στεγάζεται στο διατηρητέο κτίριο της παλιάς πυριτιδαποθήκης και παλιών Φυλακών της Λάρισας. Το μουσείο βρίσκεται στον προαύλιο χώρο σχολικού συγκροτήματος και διατηρεί μόνιμη έκθεση με τίτλο «Η Θεσσαλία Αντιστέκεται 1941-1944». Η έκθεση παρουσιάζει τον τρόπο που οργανώθηκαν οι Θεσσαλοί για να απελευθερώσουν την πατρίδα από τις δυνάμεις του άξονα. Λειτουργεί κατόπιν συνεννόησης.

➤ Μουσείο σιτηρών και αλεύρων Μύλου Παππά

Το Μουσείο στεγάζεται στο βιομηχανικό συγκρότημα Μύλου Παππά, επί της οδού Γεωργιάδου και παρουσιάζει την καλλιέργεια του σιταριού, την συλλογή και αποθήκευση

του από τα παραδοσιακά μέσα, το αλεύρι και το δρεπάνι μέχρι τις σύγχρονες θεριζοαλωνιστικές μηχανές, την επεξεργασία του σιταριού και της άλεσης του από τις μύλοπετρες έως τις μηχανές και τους σύγχρονους αλευρόμυλους, τα προϊόντα του σιταριού και του αλεύρου και των τρόπων παραγωγής ψωμιού, μέσα από έκθεση μηχανημάτων ή τμημάτων μηχανών που σώθηκαν από το παλαιό εργοστάσιο του Μύλου μετά τη πυρκαγιά, με φωτογραφικό υλικό, προβολές εικόνων σε ειδικές οθόνες από στιγμιότυπα από την παραγωγή αλεύρου αλλά και από τις γεωργικές εργασίες της καλλιέργειας του σιταριού, προβολή ντοκιμαντέρ σε μεγάλες επίπεδες οθόνες για την καλλιέργεια του σιταριού και την παραγωγή αλεύρου. Οι εργασίες για την κατασκευή του μουσείου ολοκληρώθηκαν και αναμένεται η τοποθέτηση προϊόντων σιταριού από την αρχική ύλη μέχρι το τελικό προϊόν ώστε να γίνει δυνατή η έναρξη της λειτουργίας του.

➤ Μουσείο Κούκλας «Τιριτόμπα»

Το Μουσείο αυτό είναι το πρώτο και μοναδικό μουσείο κούκλας στην Ελλάδα. Εκθέτει περισσότερες από 300 χειροποίητες κούκλες κουκλοθεάτρου και δημιουργήθηκε το 2008. Στεγάζεται σε χώρο που παραχώρησε ο Δήμος Λαρισαίων στο συγκρότημα του Μύλου του Παπά. Πρόκειται για κούκλες που έχουν βραβευθεί σε διεθνείς διαγωνισμούς, αντιπροσωπεύουν διάφορες εποχές, ηλικίες, τάξεις αλλά και το ζωντάνεμα γνωστών παραμυθιών που έχουν συντροφέψει τα παιδικά χρόνια όλων. Παράλληλα λειτουργούν και εργαστήρια για παιδιά που τους δίνουν τη δυνατότητα να μάθουν τον τρόπο κατασκευής μίας κούκλας.

➤ Η Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας «Μουσείο Γ. Ι. Κατσίγρα»

Η Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας αποτελεί μια εστία πολιτιστικής δραστηριότητας. Βρίσκεται σε οικόπεδο 10.000 μ², στην αναπτυσσόμενη συνοικία της Νεάπολης με μεγάλη πλατεία έμπροσθεν αυτού και αποτελείται από δύο ορόφους και υπόγειο με συνολικό εμβαδόν 7.285μ².

Η Δημοτική Πινακοθήκη στεγάζει όλους τους πίνακες της μόνιμης συλλογής Κατσίγρα και γνωστών Ελλήνων και ξένων ζωγράφων που αποτελείται περίπου από 1.000 πίνακες. Φιλοξενεί και περιοδικές εκθέσεις. Σημαντική δραστηριότητα του φορέα αποτελεί το Ελεύθερο εργαστήρι Εικαστικών Τεχνών που προσφέρει εκπαίδευση τόσο σε παιδιά όσο και σε ενήλικες και έχει καθιερωθεί ως μία από τις σημαντικότερες εστίες πολιτισμού της

ελληνικής περιφέρειας. Το κτίριο λειτουργεί με τις πλέον σύγχρονες προδιαγραφές καθώς οργανώθηκε με βάση σύγχρονες μουσειολογικές - μουσειογραφικές μελέτες και προμήθεια κατάλληλου εξοπλισμού για την αποθήκευση των πινάκων. Ο Γεώργιος Ι. Κατσίγρας δώρισε επίσης την ανεκτίμητη συλλεκτική επίπλωση του ιατρείου του, παλιότερη ιδιοκτησία του Ερρίκου Σλήμαν, σχέδιο του Ε. Τσίλλερ, στον 1^ο όροφο του κτιρίου μαζί με την μόνιμη συλλογή της Πινακοθήκης.

Τα Μουσεία και οι Εκθέσεις της Λάρισας

Εικόνα 4: Το Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας

Πηγή: <http://larissa-culture.gr>

Εικόνα 5: Το Λαογραφικό Μουσείο

Πηγή: <http://larissanet.gr>

Εικόνα 6: Μουσείο – Μνημείο του Ιπποκράτη

Πηγή: <http://larissanet.gr>

Εικόνα 7: Μουσείο Κτηνιατρικής Υπηρεσίας

Εικόνα 8: Μουσείο Κτηνιατρικής Υπηρεσίας

Πηγή: <http://inthessaly.gr>

Εικόνα 9: Απόψεις εκθεμάτων του Σιδηροδρομικού Μουσείου

Πηγή: <http://ose.gr>

Εικόνα 10: Το μουσείο Εθνικής Αντίστασης

Εικόνα 11: Στολή στο Μουσείο

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 12: Εκθέματα του μουσείου σιτηρών και αλεύρων Μύλου Παππά

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 13: Το μουσείου κούκλας

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 14: Το μουσείου κούκλας

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 15: Η Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

Εικόνα 16: Άποψη της Δημοτικής Πινακοθήκης

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

3.5.2. Πνευματικά Κέντρα – Βιβλιοθήκες

Τα Πνευματικά κέντρα και οι βιβλιοθήκες αποτελούν και αυτά Κέντρα Δημιουργίας Πολιτισμού με σκοπό να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των κατοίκων και να αναδείξουν την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης.

➤ Το Χατζηγιάννειο Δημοτικό Πνευματικό Κέντρο – Δημοτική Βιβλιοθήκη

Το Χατζηγιάννειο Δημοτικό Πνευματικό Κέντρο βρίσκεται εντός του αστικού ιστού, φιλοξενεί εκθέσεις, προβολές, διαλέξεις, παρουσιάσεις και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Διαθέτει μια αίθουσα πολλαπλών χρήσεων χωρητικότητας 240 ατόμων, αίθουσα περιοδικών εκθέσεων «Τάκη Γλούπα» και αίθουσα ποικίλης τέχνης χωρητικότητας 130 ατόμων που χρησιμοποιείται για μικρές μουσικές και θεατρικές εκδηλώσεις. Στο κτίριο στεγάζεται ο Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Λαρισαίων και πραγματοποιούνται οι χειμερινές κινηματογραφικές προβολές της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρισας. Το 2005 εγκαινιάστηκε η Δημοτική βιβλιοθήκη που λειτουργεί στον 1^ο όροφο από όπου οι πολίτες μπορούν να διαβάσουν στο αναγνωστήριο και να δανειστούν βιβλία. Επίσης υπάρχει και παιδικό τμήμα με σύγχρονα βιβλία για παιδιά ηλικίας από ενός έτους και πάνω.

➤ Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λάρισας «Κωνσταντίνος Κούμας

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λάρισας λειτουργεί από το 2013 σε νεόδμητο ιδιόκτητο κτίριο στην οδό 28ης Οκτωβρίου. Φιλοξενεί ένα μεγάλο αριθμό βιβλίων γενικού περιεχομένου, φιλοσοφίας, θρησκείας, κοινωνικών επιστημών, τεχνολογίας, γλωσσολογίας, φιλολογίας, θετικών επιστημών, τεχνών, αθλητισμού, γεωγραφίας, ιστορίας. Ο αριθμός των τόμων ανέρχονταν στους 1800 με εκδόσεις από τον 16ο μέχρι και τον 19ο αιώνα. Όταν η βιβλιοθήκη έγινε Δημόσια εκτός από τις παλαιές εκδόσεις παρελήφθησαν επιπλέον και 10.000 τόμοι βιβλίων διαφόρων κατηγοριών. Σήμερα διαθέτει συλλογή 60.000 τόμων βιβλίων. Την περίοδο αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη η ψηφιοποίηση των παλιών βιβλίων από το 1500 έως το 1899. Από την έναρξη της λειτουργίας της φιλοξενεί παράλληλες εκδηλώσεις που σχετίζονται περισσότερο με δημιουργικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τα παιδιά και τους μαθητές αλλά και εκθέσεις, διαλέξεις και αφιερώματα.

Τα Πνευματικά Κέντρα – Βιβλιοθήκες της Λάρισας

Εικόνα 17: Το Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο

Πηγή: <http://dimos-larissa.gr>

Εικόνα 18: Δημόσια Βιβλιοθήκη «Κωνσταντίνου Κούμα»

Πηγή: <http://dimos-larissa.gr>

3.5.3 Σύγχρονοι πολυχώροι πολιτισμού

Στα πλαίσια των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών ανήκουν και οι πολυχώροι πολιτισμού, που λειτουργούν τα τελευταία χρόνια στην πόλη της Λάρισας είτε από τον Δήμο είτε με ιδιωτική πρωτοβουλία νέων ανθρώπων, και αφορούν πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες που συνδυάζονται όμως με υποδομές αναψυχής και διασκέδασης (καφέ, εστιατόρια, χώροι εκδηλώσεων κ.α.).

➤ Το Συγκρότημα «Μύλου Παπά»

Ο Μύλος του Παπά είναι ένα κτηριακό συγκρότημα που βρίσκεται στην οδό Γεωργιάδου, κάτω από το λόφο του Φρουρίου. Πρόκειται για ένα βιομηχανικό κτήριο αλευροποιίας (μύλος) που ιδρύθηκε το 1883. Υπήρξε το πιο χαρακτηριστικό βιομηχανικό κτήριο στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας. Η λειτουργία του ανάγεται στα 1893. Αρχικά η βασική του λειτουργία ήταν ατμόμυλος με μυλόπετρες, στη συνέχεια εξελίχθηκε σε κυλινδρόμυλο ενώ μετέπειτα έγινε χρήση πετρελαίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Το 1920 το κτήριο καταστράφηκε από πυρκαγιά, τον επόμενο χρόνο αποκαταστάθηκε και η μεγάλη περίοδος λειτουργίας του ήταν από το 1927 μέχρι το 1983, οπότε και σταμάτησε να λειτουργεί. Στις 16 Νοεμβρίου 1988 αγοράστηκε από τη Δημοτική Αρχή του Δήμου Λαρισαίων. Σήμερα το κτηριακό συγκρότημα του Μύλου του Παπά, που αποτελείται από το κεντρικό κτήριο αλλά και τις περιφερειακές αποθήκες, έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο από το ΥΠΠΟ και έχει αποκατασταθεί, ανασυλωθεί και συντηρηθεί – μετά και από τη δεύτερη πυρκαγιά του 2002 – από τον Δήμο Λαρισαίων και λειτουργεί ως πολιτιστικό κέντρο πολλαπλών χρήσεων. Τόσο το κεντρικό κτήριο όσο και τα βοηθητικά κτίσματα, φιλοξενούν το θέατρο του Μύλου για τις παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Λάρισας – Θεσσαλικό Θέατρο, τη Φιλαρμονική του Δήμου, τον Δημοτικό Κουκλοθέατρο, το Μουσείο Κούκλας, τη Δημοτική Σχολή Μπαλέτου, τον θερινό κινηματογράφο, το καφενείο *Μπαράκι του Μύλου* και τη μουσική σκηνή – κέντρο διασκέδασης *Μύλος 1927*.

Παράλληλα, διοργανώνονται και εποχιακές εκδηλώσεις-συναυλίες τόσο στο εσωτερικό του κεντρικού κτιρίου όσο και στην διαμορφωμένη αυλή του συγκροτήματος όλες τις εποχές του χρόνου.

➤ Τα Παλαιά Σφαγεία

Επί της οδού Αεροδρομίου δίπλα στον ποταμό Πηνειό, ήταν εγκατεστημένα τα Παλαιά Σφαγεία τα οποία λειτούργησαν μέχρι το 1989. Το 1991 το κτίσμα ανακηρύχθηκε διατηρητέο μνημείο διότι αποτελεί αξιόλογο δείγμα σιδηράς κατασκευής των αρχών του αιώνα μας, επειδή αποτελεί ένα από τα ελάχιστα κτίσματα της εποχής της Τουρκοκρατίας στη Λάρισα και σώζεται σε αρκετά καλή κατάσταση. Με μέριμνα του Δήμου Λαρισαίων αναστηλώθηκαν – ανακατασκευάστηκαν και τώρα στεγάζονται οι λειτουργίες του Δημοτικού Ραδιοφώνου Λάρισας 93,6 και οι υπηρεσίες του Β΄ ΚΕΠ του Δήμου Λαρισαίων.

➤ Πολυχώροι εκδηλώσεων

Μετά την ολοκλήρωση των έργων ανάπλασης στις κεντρικές πλατείες και της πεζοδρόμησης του ιστορικού κέντρου της πόλης, ξεκίνησαν προσπάθειες δημιουργίας café – bar / πολυχώρων με ιδιωτική πρωτοβουλία, που συνδυάζουν την πώληση καφέ και ποτού με εκδηλώσεις, παρουσιάσεις, αφιερώματα. Ένα από αυτά είναι, το καφέ «ξ» (Κλίμαξ), που βρίσκεται απέναντι από Α' Αρχαίο θέατρο, στον πεζόδρομο της Βενιζέλου και διοργανώνει μουσικές – εορταστικές εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρο στον πεζόδρομο, στην αυλή που έχει μετατρέψει τον ακάλυπτο χώρο μιας οικοδομής καθώς και στον 1^ο όροφο (Λίντο) που δημιουργήθηκε ως χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων, συναυλιών και συνάθροισης καλλιτεχνών.

Επίσης υπάρχει το στέκι *MoshPit Booze Bar* που φιλοξενεί vintage bazaars και ειδικεύεται στη διοργάνωση συναυλιών κυρίως της ηλεκτρονικής μουσικής σκηνής και το *Live Stage Larissa*, το οποίο λειτουργεί ως πολυχώρος εκδηλώσεων όπως χειμερινές συναυλίες σημαντικών ξένων καλλιτεχνών συγκεκριμένης μουσικής σκηνής, κινηματογραφικές προβολές, παραστάσεις χοροθεάτρων, κ.ά., τα οποία έχουν και αυτά δημιουργηθεί με ιδιωτική πρωτοβουλία και βρίσκονται εντός του αστικού ιστού.

Πρόσφατα δημιουργήθηκε ο πρώτος πολυχώρος που συνδυάζει τη συστέγαση γραφείων με το χώρο δημιουργίας workshop, εκθέσεων, βιβλιοθήκη και café – bar, με την ονομασία *Wisedog* μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της βιοκλιματικής ανάπλασης του ιστορικού κέντρου στον πεζόδρομο της οδού Σκυλοσόφου.

Οι σύγχρονοι πολυχώροι πολιτισμού της Λάρισας

Εικόνα 19: Το συγκρότημα Μύλου Παππά

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 20: Τα παλαιά σφαγεία

Εικόνα 21: Τα παλαιά σφαγεία

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 22: Πολυχώρος Κλίμαξ «ξ»

Εικόνα 23: Πολυχώρος Κλίμαξ «ξ»

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 24: Άποψη του Wisedog

Πηγή: <https://www.facebook.com/pages/%CE%9A%CE%BB%CE%AF%CE%BC%CE%B1%CE%BE/10985081242367>

3.5.4 Θέατρο – Κινηματογράφος

Μια άλλη κατηγορία πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών αποτελούν το θέατρο και ο κινηματογράφος τα οποία απευθύνονται σε ειδικές κατηγορίες κοινού με σκοπό την πολιτισμική και πολιτιστική ανάπτυξη.

➤ Το Δημοτικό Θέατρο Λάρισας «Θεσσαλικό Θέατρο»

Το 1975 ξεκίνησαν οι πρώτες συζητήσεις για τη δημιουργία ενός περιφερειακού θεάτρου, το οποίο θα μετέφερε μέρος από τη θεατρική κίνηση της Αθήνας στην επαρχία. Κατέληξαν το ίδιο έτος στην ίδρυση του πρώτου Περιφερειακού Θεάτρου στην Ελλάδα με 152 ιδρυτικά μέλη, τα περισσότερα κορυφαίες προσωπικότητες της καλλιτεχνικής σκηνής της Ελλάδας. Το 1983 ξεκίνησε η πορεία του Θεσσαλικού Θεάτρου ως Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου, επιχορηγούμενου πλέον από το Δήμο Λαρισαίων και το Υπουργείο Πολιτισμού. Είναι το μοναδικό ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. που εμφανίστηκε στο 'Φεστιβάλ της Επιδαύρου' και που αντιπροσώπευσε την Ελλάδα σε πολιτιστική πρωτεύουσα⁴. Πέρα όμως από τη συνεισφορά του στην τέχνη του ελληνικού θεάτρου και κυρίως του αρχαίου δράματος με κορυφαίες βραβευμένες παραστάσεις, συνέβαλε κυρίως στην αποκέντρωση του θεάτρου και τη δημιουργία περιφερειακών θεάτρων σε μικρότερες πόλεις ανά την Ελλάδα, μεταφέροντας το θεατρικό πολιτισμό στο εκάστοτε κοινό της πόλης αλλά και σε απομακρυσμένες περιοχές. Λειτουργούν τέσσερις σκηνές: κεντρική, παιδική, ερασιτεχνική και πειραματική. Η κεντρική σκηνή δίνει τις παραστάσεις στο «Θέατρο του Μύλου» στο συγκρότημα Μύλου Παππά.

➤ Το «Θέατρο Τεχνών Λάρισας»

Το «Θέατρο Τεχνών» λειτουργεί από το 2001 με δικές του θεατρικές παραγωγές σε ιδιόκτητο χώρο με ιδιωτική πρωτοβουλία, στην συμβολή των οδών Ταγμ. Βελησσαρίου και Πηνειού, σε μια αίθουσα χωρητικότητας περίπου 100 ατόμων.

---

⁴www.thessaliko-theatre.gr

➤ Το «Μικρό Θέατρο Λάρισας»

Το «Μικρό Θέατρο Λάρισας» εγκαινιάστηκε το 2009 σε ιδιωτικό χώρο στο κέντρο της πόλης, επί της οδού Ολύμπου. Φιλοξενεί και αυτό τις δικές του θεατρικές παραγωγές, επιτυχημένες θεατρικές παραστάσεις άλλων θεάτρων και σεμινάρια υποκριτικής. Διαθέτει τρεις αίθουσες: μια αμφιθεατρικής διάταξης χωρητικότητας 135 ατόμων, μία συνεδριακής διάταξης 150 ατόμων και μια απλής διάταξης 55 ατόμων.

➤ Το κηποθέατρο στο πάρκο Αλκαζάρ

Από τις πιο σημαντικές υποδομές θεατρικής σκηνής στη Λάρισα είναι το υπαίθριο Δημοτικό θέατρο στο πάρκο Αλκαζάρ δίπλα στο ποτάμι. Λειτουργεί τη θερινή περίοδο και η χωρητικότητά του είναι 2.500 άτομα με αμφιθεατρική διάταξη. Είναι ιδανικό να φιλοξενεί θεατρικές παραστάσεις από καλοκαιρινές περιοδείες αλλά και συναυλίες μεγάλων καλλιτεχνών.

➤ Το Δημοτικό Κουκλοθέατρο «Τιριτόμπα»

Το Δημοτικό κουκλοθέατρο λειτουργεί από το 1995 σε μόνιμο χώρο που παραχωρήθηκε στο συγκρότημα του Μύλου Παππά. Δίνει παραστάσεις καθημερινά σε παιδιά όλο το χρόνο σε συνεργασία με τα σχολεία του Νομού. Έχει πάρει μέρος στα μεγαλύτερα φεστιβάλ κουκλοθέατρου σε πολλά μέρη του κόσμου. Το Δημοτικό κουκλοθέατρο αποτελεί σήμερα ένα μέρος της παιδικής ψυχαγωγίας, ένα κίνητρο για την καλλιτεχνική και δημιουργική έκφραση, ένα άλλο θέαμα, μια άλλη διάσταση. Το κουκλοθέατρο, σαν άριστο παιδαγωγικό και ψυχαγωγικό μέσο, προσπαθεί να αρθρώσει την δική του ξεχωριστή πολιτιστική φωνή, ανατρέποντας, διαστέλλοντας και επεκτείνοντας «κλασικούς τρόπους» καλλιτεχνικής δημιουργίας, τεντώνει τα όρια της φαντασίας και αποκαλύπτει το μαγικό βεληνεκές της τέχνης του κουκλοθέατρου.

➤ Προσκήνιο Πολιτισμού Θέατρο «ΟΥΗΛ»

Το νέο σύγχρονο θέατρο «ΟΥΗΛ», όταν ολοκληρωθεί θα φιλοξενεί ένα κλειστό θέατρο 525 θέσεων. Η συνολική επιφάνεια του ανέρχεται σε 4.530 τ.μ. και αποτελείται από ισόγειο και τρεις ορόφους. Θα περιλαμβάνει επίσης μια συνεδριακή αίθουσα, δανειστική βιβλιοθήκη βιβλίων και οπτικοακουστικού υλικού. Στο ισόγειο λειτουργεί ήδη αίθουσα πολλαπλών χρήσεων (εκθέσεις, εκδηλώσεις κ.α.). Κάτω από το κτίριο λειτουργεί υπόγειος χώρος στάθμευσης 298 θέσεων για τις ανάγκες του κτιρίου αλλά και της περιοχής.

➤ Κινηματογράφος Victoria Cinemas

Στη Λάρισα λειτουργεί μόνο ο ιδιωτικός κινηματογράφος «*Victoria Cinemas*», ο οποίος διαθέτει τέσσερις αμφιθεατρικές αίθουσες προβολών συνολικής χωρητικότητας 611 ατόμων. Βρίσκεται στο κέντρο της Λάρισας, γεγονός που διευκολύνει την πρόσβαση στο κοινό και λειτουργεί από το 1967, με διακοπή (2012-2013) για να ανακαινιστούν οι αίθουσες σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές, οπότε και μετατράπηκε ο κινηματογράφος σε multiplex.

➤ Θερινός κινηματογράφος «Σινέ Μύλος»

Σήμερα ο μοναδικός θερινός κινηματογράφος που λειτουργεί είναι ο «*Σινέ Μύλος*» στο συγκρότημα του Μύλου του Παππά. Δημιουργήθηκε στα τέλη του 1990 έπειτα από πρωτοβουλία της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρισας και του Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Λαρισαίων και λειτουργεί σε καθημερινή βάση τους θερινούς μήνες.

➤ Πολιτιστικός Σύλλογος Λάρισας 'Cineπαρμένος'

Ιδρύθηκε το 2007 από νέους Λαρισαίους που ασχολούνταν με τις κινηματογραφικές προβολές στην πόλη και κινηματογραφικά θέματα. Οι δραστηριότητες του συλλόγου σήμερα πέρα από την έκδοση του εντύπου 'Cineπαρμένος' είναι πλέον διευρυμένες και περιλαμβάνουν τη δημιουργία ερασιτεχνικών ταινιών μικρού μήκους, σεμινάρια μοντάζ, σεναρίου και σκηνοθεσίας, εθελοντικές δράσεις, οργάνωση κινηματογραφικών προβολών και φεστιβάλ κινηματογράφου, σχεδιασμό και ανάπτυξη ιστοχώρων πολιτιστικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου, οργάνωση εκδηλώσεων πολιτιστικού χαρακτήρα και διάδοσης

της κουλτούρας του κινηματογράφου μέσα από ανοιχτές συνεργασίες με άλλους πολιτιστικούς φορείς της πόλης.

Τα θέατρα και οι κινηματογράφοι της Λάρισας

Εικόνα 25: Το θέατρο του Μύλου

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

Εικόνα 26: Το Κηποθέατρο στο Αλκαζάρ

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

Εικόνα 27: Το κουκλοθέατρο «Τιριτόμπα»

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

Εικόνα 28: Το Θέατρο ΟΥΗΛ

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 29: Ο θερινός κινηματογράφος Μύλου Παππά

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 30: Το Θέατρο Τεχνών

Πηγή : : Google Earth 2016 (Ίδια Επεξεργασία)

Εικόνα 31: Το Μικρό Θέατρο

Πηγή :Google Earth 2016 (Ίδια Επεξεργασία)

Εικόνα 32: Ο κινηματογράφος Victoria

Πηγή :Google Earth 2016 (Ίδια Επεξεργασία)

3.5.5 Τηλεόραση - Ραδιόφωνο

Επίσης ως πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες νοούνται και η τηλεόραση και το ραδιόφωνο. Στην Λάρισα πέραν των τηλεοπτικών σταθμών πανελληνίας μετάδοσης εκπέμπουν και τρεις τηλεοπτικοί ιδιωτικοί σταθμοί της περιοχής: η TRT Θεσσαλική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση, το ASTRA TV και η Θεσσαλία TV. Τέλος εκτός του Δημοτικού Ραδιοφώνου Λάρισας, στην πόλη λειτουργούν και 8 ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί.

3.5.6 Μουσικά Ωδεία

Τα Μουσικά Ωδεία αποτελούν και αυτά πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες με σκοπό να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των κατοίκων και να αναδείξουν την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης. Τα ωδεία της πόλης έχουν ιδιαίτερη παρουσία στη μουσική ιστορία της Λάρισας μέσω της συνεχούς εκπαίδευσης νέων και της μουσικής παραγωγής.

➤ Το Δημοτικό Ωδείο Λάρισας

Με 80 χρόνια λειτουργίας το Δημοτικό Ωδείο Λάρισας είναι ένα από τα μακροβιότερα ωδεία της Ελλάδας, έχοντας καταγράψει σημαντικό εκπαιδευτικό και καλλιτεχνικό έργο. Το ΔΩΛ ιδρύθηκε το 1930 και από το 1993 στεγάζεται στο νέο κτίριο στην πλατεία Αγαμέμνονα Μπλάνα, πάνω από τον υπόγειο σταθμό αυτοκινήτων. Το σημερινό κτίριο του ωδείου αποτελείται από 34 αίθουσες διδασκαλίας οργάνων και θεωρητικών μαθημάτων εξοπλισμένες με τα ανάλογα όργανα, 2 αίθουσες συναυλιών, αίθουσα δοκιμών, βιβλιοθήκη, εξοπλισμό ηχογραφήσεων και μαγνητοσκοπήσεων κ.ά. και αποτελεί σημείο αναφοράς για τα δημοτικά ωδεία της χώρας. Συγκεκριμένα, τα μουσικά σύνολα του ωδείου (Συμφωνική Ορχήστρα Νέων, χορωδίες, φιλαρμονική) και οι καθηγητές –σολίστες έχουν στο ενεργητικό τους ένα μεγάλο αριθμό συναυλιών με απήχηση σε χιλιάδες ακροατές στη Λάρισα, σε άλλες πόλεις της Ελλάδος αλλά και στο εξωτερικό, συμπράξεις με μεγάλους καλλιτέχνες καθώς και εμφανίσεις στο Ηρώδειο και στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

➤ Τα Μουσικά Σύνολα Δ.Ω.Λ.

Οι Μαθητικές Ορχήστρες *‘Μανώλης Καλομοίρης’* και *‘Δημήτρης Μητρόπουλος’* αποτελούνται η πρώτη, με παιδιά προκαταρκτικών και κατωτέρων τάξεων και η δεύτερη με παιδιά τάξεων κατωτέρας και μέσης του ΔΩΛ και έχουν ως σκοπό την μουσική κοινωνικοποίηση των μαθητών. Στη σημερινή τους μορφή οι Ορχήστρες εμφανίζονται τακτικά στο ΔΩΛ, αλλά και σε άλλους χώρους, ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι από τη Μαθητική Ορχήστρα *‘Δημήτρης Μητρόπουλος’* στήθηκε ο κορμός που πλαισιώνει σήμερα τη Συμφωνική Ορχήστρα Νέων του Δήμου Λαρισαίων, της μόνης Ορχήστρας που θέτει επαγγελματικές προοπτικές στη Λάρισα. Η Συμφωνική Ορχήστρα Νέων του ΔΩΛ συστάθηκε το 1999 και πλέον αποτελείται από 45 περίπου μουσικούς του Δημοτικού Ωδείου Λάρισας, από 15 έως 42 ετών.

Η ΣΟΝΔΛ εκτός από το ετήσιο καλλιτεχνικό πρόγραμμα, επιχειρεί τακτικά παρουσίαση του έργου της σε δημόσιους χώρους στη Λάρισα. Η Παιδική Χορωδία του ΔΩΛ ιδρύθηκε το 1977. Η Παιδική Χορωδία έδωσε πάνω από 300 συναυλίες και συμμετείχε σε Συναντήσεις και Φεστιβάλ Χορωδιών στη Λάρισα και άλλες πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού. Παρουσιάστηκε σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές παραγωγές της ΕΡΤ και άλλων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών. Το 1978 και το 1985 βραβεύτηκε στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό του Χορωδιακού Φεστιβάλ Αθηνών. Άλλα εξέχοντα μουσικά σύνολα του ΔΩΛ είναι τα εξής: η Μικτή Χορωδία από τη δεκαετία του 1950, η Γυναικεία Χορωδία από το 1981, η Ορχήστρα Σχολής Παραδοσιακής Μουσικής από το 1989, η Χορωδία Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής από το 1981 και η Φίλαρμονική Ορχήστρα από το 1881. Σημαντική είναι η διάκριση και η αναγνώριση όλων των χορωδιών και των ορχηστρών του ΔΩΛ με σημαντικά βραβεία και η συμμετοχή σε πλήθος συναυλιών μεγάλης απήχησης στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

➤ Το Σύγχρονο Ωδείο Λάρισα

Το Σύγχρονο Ωδείο Λάρισας (ΣΩΛ) ιδρύθηκε το 2003. Ως κύριο στόχο του έχει την παροχή εκπαιδευτικού έργου στους μαθητές του, καθώς και την ανάδειξη του πολιτισμού, διοργανώνοντας συναυλίες τόσο με το ντόπιο καλλιτεχνικό δυναμικό αλλά και φιλοξενώντας μουσικούς αναγνωρισμένης αξίας και καλλιτεχνικής δράσης τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και στο εξωτερικό.

Το Σύγχρονο Ωδείο Λάρισας κατάφερε να πρωταγωνιστεί στην ωδειακή μουσική εκπαίδευση με το συνολικό του έργο και την πλούσια δράση του στα μουσικά δρώμενα της περιοχής. Το ΣΩΛ είναι αναγνωρισμένο από το κράτος (απόφαση ΥΠ.ΠΟ. 48440/3-9-2003, ΦΕΚ 1348/8/19/9/2003), λειτουργεί με έμπειρο διδακτικό προσωπικό παρέχοντας υψηλού επιπέδου σπουδές. Στο Σύγχρονο Ωδείο Λάρισας φοιτούν περισσότερα από 300 παιδιά και ενήλικες. Οι εγκαταστάσεις του βρίσκονται στην συνοικία της Νέας Πολιτείας εκτός του κέντρου της πόλης.

Μουσικά Ωδεία της Λάρισας

Εικόνα 33: Το Δημοτικό Ωδείο Λάρισας

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

Εικόνα 34: Το Σύγχρονο Ωδείο Λάρισας

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

3.6 Πολιτιστικές Εκδηλώσεις – Φεστιβάλ

Η πόλη της Λάρισας παρουσιάζει έντονη πολιτιστική δραστηριότητα από τον προηγούμενο αιώνα και αποτελεί άυλη πολιτιστική κληρονομιά. Ήδη από το 1911 καθιερώνονται οι πρώτοι πανελλήνιοι ιππικοί αγώνες και οι πρώτοι γυμναστικοί και ποδηλατικοί αγώνες. Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις στην πόλη της Λάρισας λαμβάνουν χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Διοργανώνονται με πρωτοβουλία είτε του Δήμου Λαρισαίων είτε πολιτιστικών συλλόγων που προάγουν τις καλές τέχνες, των οποίων οι ρίζες ανάπτυξης εντοπίζονται στο μακρύ ιστορικό παρελθόν της πόλης. Πολλές φορές και η ιδιωτική πρωτοβουλία δημιουργεί πολιτιστικές εκδηλώσεις που εκτυλίσσονται στο κέντρο της πόλης, μετατρέποντάς την σε σκηνικό θεάτρου, μουσικής και ποικίλων δραστηριοτήτων που συμβάλουν στην πολιτιστική προβολή της πόλης και στην προσέλκυση τουριστών.

Οι κυριότερες εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα είναι οι εξής:

1. Φεστιβάλ Πηνειού

Ένα σημαντικό γεγονός που συνδέεται άμεσα με τις πολιτιστικές διαδρομές μέσα στην πόλη της Λάρισας είναι το «Φεστιβάλ Πηνειού», λόγω της εγγύτητας του ποταμού με το ιστορικό κέντρο. Κατά τη διάρκεια του, διοργανώνονται κάθε χρόνο θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες από μεγάλους καλλιτέχνες, αθλητικές δραστηριότητες καθώς και εκθέσεις εικαστικών. Οι «Γιορτές Πηνειού» καταρχάς είναι ένα πολύ-πολιτισμικό Φεστιβάλ που διοργανώνεται στην κοίτη του ποταμού Πηνειού. Οι πρώτες «Γιορτές Πηνειού» πραγματοποιήθηκαν το 2000 με αφορμή την ένταξη του ποταμού στον ιστό της πόλης με τα έργα που είχαν ξεκινήσει τότε να πραγματοποιούνται. Από τότε και κάθε χρόνο στα μέσα του Ιουνίου λειτουργούν στην παραποτάμια περιοχή ενημερωτικά περίπτερα από εκατό και πλέον φορείς και συλλόγους της Λάρισας και όχι μόνο, με θεματικές ενότητες τον πολιτισμό, τις τέχνες, το περιβάλλον, τον εθελοντισμό και την κοινωνική αλληλεγγύη, παράλληλα με θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, προβολές ταινιών και ποικίλες άλλες δραστηριότητες. Πρόκειται για ένα φεστιβάλ που έχει γίνει θεσμός και αποκτά κάθε χρόνο όλο και πιο δυναμική παρουσία.

Εικόνα 35: Άποψη της Γιορτής Πηνειού

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

2. «Αχίλλεια»

Τα Αχίλλεια είναι το πιο παλιό φεστιβάλ της πόλης από το 1980 και πραγματοποιείται κάθε χρόνο το Μάιο, προς τιμήν του πολιούχου Αγίου Αχιλλείου. Πρόκειται για έναν καταξιωμένο θεσμό με πανελλήνια εμβέλεια. Στα πλαίσια του φεστιβάλ πραγματοποιούνται εκδηλώσεις θρησκευτικές, πολιτιστικές, αθλητικές, λαογραφικές, κ.ά., με τη συμμετοχή τόσο συλλόγων της πόλης όσο και μεγάλων καλλιτεχνών, αθλητών, επιστημόνων από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Τα Αχίλλεια διοργανώνονται υπό την αιγίδα του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Λαρισαίων. Στα πλαίσια των Αχιλλείων διοργανώνεται και το Ιστορικό Ράλι Ολύμπου με εκκίνηση από τη Λάρισα και τερματισμό στην Ελασσόνα, αφού είναι ένας μοναδικός και σκληρός αγώνας, με διεθνείς προδιαγραφές, που το Δίκτυο "ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ" έχει καθιερώσει ως θεσμό για τη Θεσσαλία και την Ελλάδα, γεγονός που δεν είναι μόνο αθλητικό αλλά και έντονα πολιτιστικό προβολής και ανάδειξης της Θεσσαλίας, που φέρουν σε πέρας το πολύπειρο και πολυβραβευμένο Δίκτυο "ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ" σε συνδιοργάνωση με τη Λέσχη Κλασικών Αυτοκινήτων ΛΕΚΑΜ και με την υποστήριξη των Λεσχών ΣΚΑΛ και ΛΕΚΟΒ, υπό την Αιγίδα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και πολλών Δήμων (Λαρισαίων, Ελασσόνας, Δεσκάτης και Καλαμπάκας) .

3. Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ Λάρισας «Artfools Festival»

Πόλος έλξης για κινηματογραφόφιλους και δημιουργούς από όλη την Ελλάδα είναι το Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ Λάρισας που πραγματοποιείται συνήθως το Φεβρουάριο. Τα πέντε προηγούμενα χρόνια υπήρξαν αξιόλογα δείγματα γραφής και πλέον το φεστιβάλ αποτελεί θεσμό. Σε αυτή την προσπάθεια συνδράμουν επίσης το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το ΤΕΙ Θεσσαλίας και το Γαλλικό Ινστιτούτο Λάρισας. Πιο συγκεκριμένα, το 2014 στο ελληνικό διαγωνιστικό τμήμα επιλέχθηκαν για να προβληθούν 28 από τις 54 ταινίες που έφθασαν στο φεστιβάλ και 28 από τις 62 διεθνείς που δήλωσαν συνολικά συμμετοχή. Οι ελληνικές συμμετοχές κάλυψαν γεωγραφικά όλη την Ελλάδα, οι δε διεθνείς όλο τον κόσμο. Παράλληλα προσκεκλημένοι σκηνοθέτες ήταν ο Λαρισαίος Αλέξανδρος Αβρανάς και ο Παντελής Βούλγαρης.

4. Μεσογειακό Φεστιβάλ Νέων Κινηματογραφιστών

Το Μεσογειακό Φεστιβάλ Νέων Κινηματογραφιστών είναι διεθνές κινηματογραφικό φεστιβάλ που απευθύνεται σε νέους κινηματογραφιστές ηλικίας 22 - 29 ετών. Διεξάγεται κάθε χρόνο την άνοιξη από το 1993, και υποστηρίζεται από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Λαρισαίων, το Υπουργείο Πολιτισμού, τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και την ΕΡΤ. Το Φεστιβάλ φιλοξενεί ταινίες μικρού μήκους και περιλαμβάνει δύο διαφορετικά διαγωνιστικά τμήματα: το 'Διεθνές' και το 'Μεσογειακό'. Αποτελεί πλέον θεσμό για την Λάρισα και παράλληλα εξελίσσεται σε σημαντικό παράγοντα προβολής της πόλης στο εξωτερικό. Απονέμονται χρηματικά έπαθλα και υποτροφίες.

5. Φεστιβάλ Θεάτρου Δρόμου

Το φεστιβάλ θεάτρου δρόμου Λάρισας διοργανώνεται από το 2012 από την Περιφέρεια Θεσσαλίας με τη συνεργασία του Γαλλικού Ινστιτούτου Λάρισας και της πολιτιστικής ομάδας 'Artfools'. Σχήματα από τη Λάρισα, από άλλες πόλεις της Ελλάδας και από τα Βαλκάνια μετατρέπουν την πόλη σε σκηνικό θέατρο, παίζοντας μουσική και προσφέροντας την τέχνη του θεάτρου του δρόμου. Πρόκειται για μικρά φεστιβάλ θεάτρου που διοργανώνονται από το Θεσσαλικό Θέατρο. Φιλοξενούνται επιτυχημένες παραστάσεις από θέατρα της Αθήνας και άλλων πόλεων. Οι 'Θεατρικές Συναντήσεις' πραγματοποιούνται κάθε φθινόπωρο ενώ η 'Θεατρική Άνοιξη' κάθε άνοιξη.

Εικόνα 36: 'Θεατρικές Συναντήσεις' και 'Θεατρική Άνοιξη' από το Θεσσαλικό Θέατρο

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

6. Φεστιβάλ Παραστατικών Τεχνών

Το Σεπτέμβριο του 2014 πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά το 'Φεστιβάλ Παραστατικών Τεχνών' στο Μύλο του Παπά. Η δράση διοργανώθηκε από το Συνεργείο Μουσικού Θεάτρου – Σ.Μου.Θ. υπό την αιγίδα της Αντιδημαρχίας Πολιτισμού και Επιστημών του Δήμου Λαρισαίων και περιελάμβανε τριήμερες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Οι στόχοι είναι η ανάδειξη του χώρου του Μύλου ως μια εστία σύγχρονης και νεανικής πολιτιστικής ανάπτυξης, η μύηση των Λαρισαίων σε διάφορες φόρμες σύγχρονων παραστατικών τεχνών και πολυμέσων, η παρουσίαση ενός ενδεικτικού αριθμού καλλιτεχνικών έργων που δημιουργήθηκαν από νέους καλλιτέχνες της πόλης, στα πλαίσια κυρίως τριών ευρωπαϊκών συμπράξεων που υλοποίησε το Σ.Μου.Θ. στο διάστημα 2012-2014.

Εικόνα 37: Φεστιβάλ Παραστατικών Τεχνών στο Μύλο του Παπά

Πηγή: <http://larissa-dimos.gr>

7. Διεθνές Χορωδιακό Φεστιβάλ Λάρισας

Το Διεθνές Χορωδιακό Φεστιβάλ Λάρισας πραγματοποιείται κάθε χρόνο τον Οκτώβριο. Είναι η πιο μεγάλη γιορτή της χορωδιακής μουσικής της πόλης και διοργανώνεται από το Μουσικό Σύλλογο Λάρισας, με την υποστήριξη της περιφέρειας Λάρισας, του Δήμου Λαρισαίων και των Οργανισμών του. Πρόκειται για έναν καταξιωμένο πολιτιστικό θεσμό, σταθμό στα καλλιτεχνικά δρώμενα της πόλης, ο οποίος προβάλλει τη Λάρισα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Το φεστιβάλ συγκεντρώνει το ενδιαφέρον πάρα πολλών θεατών και κάθε φορά παρουσιάζει χορωδίες υψηλού καλλιτεχνικού επιπέδου.

8. 'Ιπποκράτεια'

Τα 'Ιπποκράτεια' γίνονται κάθε δύο χρόνια τον Οκτώβριο και είναι αφιερωμένα στον πατέρα της Ιατρικής, Ιπποκράτη. Διοργανώνονται από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Λαρισαίων σε συνεργασία με φορείς της πόλης. Διαρκούν τρεις ημέρες και στο διάστημα αυτό γίνονται επιστημονικές ιατρικές ανακοινώσεις.

Επίσης, πραγματοποιούνται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως επίσκεψη στο Μουσείο του Ιπποκράτη, εκθέσεις ζωγραφικής και βιβλίου, μουσικές εκδηλώσεις κ.ά.⁵

---

⁵www.culture.larissa-dimos.gr

9. Εορτασμός για την Παγκόσμια Ημέρα χορού

Στα πλαίσια του εορτασμού για την Παγκόσμια Ημέρα χορού διοργανώνεται από την Αντιδημαρχία Πολιτισμού και Επιστημών η 2^η Εβδομάδα χορού στον Μύλο Παππά και σε δρόμους της πόλης με προσκεκλημένους καλλιτέχνες ντόπιους και ξένους από όλον τον κόσμο που τους δίνεται η ευκαιρία για ανταλλαγή απόψεων, γνώσεων και εμπειριών τόσο για τους χορευτές όσο και για το κοινό. Στις φετινές εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν από 18 Απριλίου έως 24 Απριλίου παρουσιάστηκαν 8 είδη χορού, 11 καθηγητές, 9 σολίστες και προσέφεραν 11 ανοικτά μαθήματα, 4 σεμινάρια, 4 παραστάσεις και 3 πάρτυ με διαφορετικά είδη χορού.

10. Το παραδοσιακό χωριό

Κάθε χρόνο στην κεντρική πλατεία της πόλης λαμβάνει χώρα το παραδοσιακό χωριό των γυναικείων πολιτιστικών συλλόγων και των αγροτουριστικών συνεταιρισμών της ευρύτερης περιοχής εκθέτοντας παραδοσιακά χειροποίητα προϊόντα και παρουσιάζοντας τις δραστηριότητες τους.

11. Έκθεση βιβλίου

Επίσης κάθε χρόνο στην κεντρική πλατεία της πόλης λαμβάνει χώρα για μια εβδομάδα τον Μάιο, η ετήσια έκθεση βιβλίου σε συνεργασία του Δήμου Λαρισαίων με την Ένωση Βιβλιοπωλών Λάρισας.

3.7 Λοιπή Μνημειακή Κληρονομιά

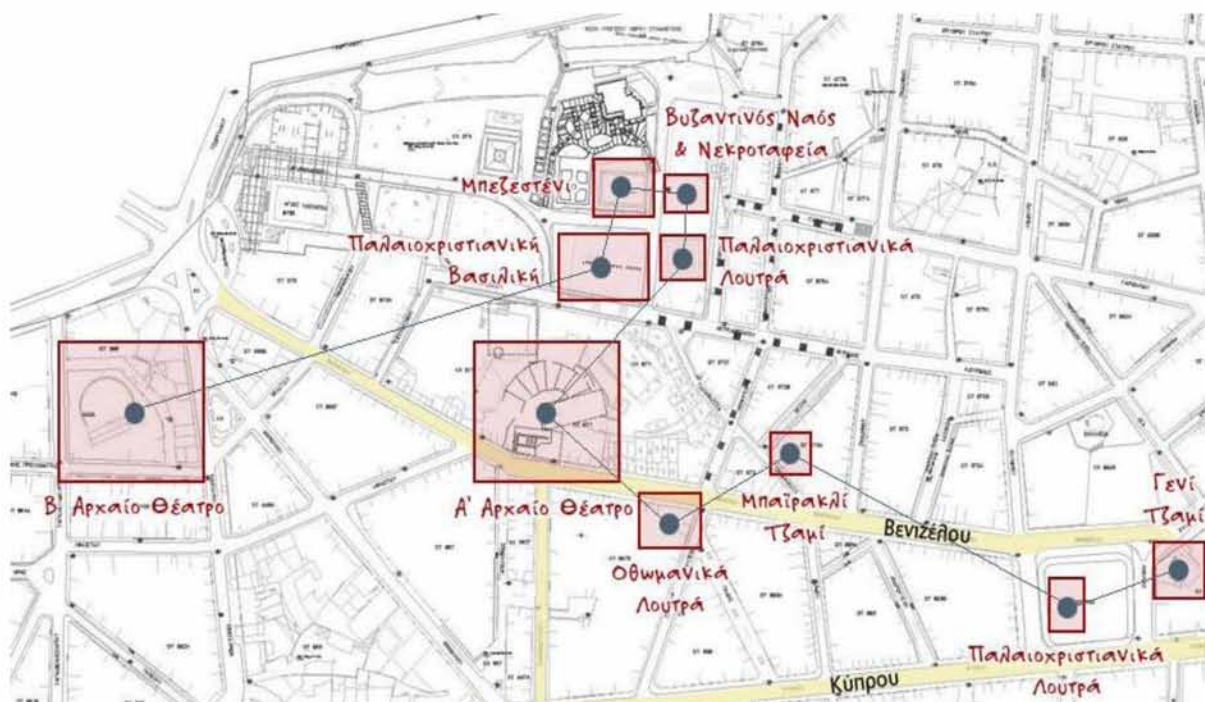
Η πόλη της Λάρισας έχει να παρουσιάσει και ένα αξιόλογο απόθεμα μνημειακής πολιτιστικής κληρονομιάς με κηρυγμένα μνημεία και διατηρητέα κτίρια τα οποία θα συμβάλουν στην ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της πόλης και στον επαναπροσδιορισμό της πόλης ως ένα σημαντικό πολιτιστικό κέντρο με παραγωγική και ολοκληρωμένη πολιτιστική σκηνή που θα περιλαμβάνει νέες πολιτιστικές δραστηριότητες και βελτιωμένες πολιτιστικές υποδομές.

3.7.1 Αρχαία Μνημεία

Η Λάρισα διαθέτει αρκετά αρχαιολογικά μνημεία, με πρωτεύων το Α΄ Αρχαίο θέατρο, του οποίου η ιδιαιτερότητα είναι ότι αποτελεί ένα από τα λιγιστά αρχαία θέατρα τα οποία βρίσκονται μέσα στον πολεοδομικό ιστό της πόλης σε πανελλαδικό επίπεδο εντός του ιστορικού κέντρου της πόλης.

Εικόνα 38: Δίκτυο Μνημειακής Κληρονομιάς στο Ιστορικό κέντρο της Λάρισας

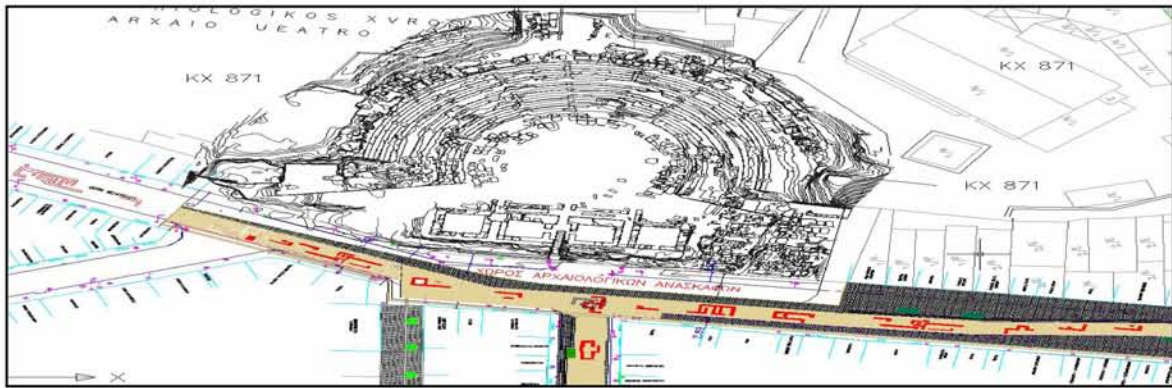
Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων (Ιδία Επεξεργασία)

➤ Το Α΄ Αρχαίο Θέατρο της Λάρισας

Το Α΄ Αρχαίο Θέατρο της Λάρισας οικοδομήθηκε κατά το πρώτο μισό του 3ου αιώνα π.Χ. στα χρόνια του βασιλιά της Μακεδονίας Αντίγονου Γονατά. Η θέση κατασκευής του στις νότιες υπώρειες του λόφου υπαγορεύτηκε από τη θέση της πόλης και τον ρου του Πηνειού ποταμού. Η αποκάλυψη του Α΄ Αρχαίου Θεάτρου έγινε τη περίοδο 1985-2005, ενώ αναμένεται η συνέχιση των ανασκαφών προς τη δυτική πλευρά για την αποκάλυψη της εισόδου του θεάτρου σύμφωνα με τον Α. Τζαφάλια, αρχαιολόγο, επικεφαλής όλων των ανασκαφών για την αποκάλυψη του αρχαίου θεάτρου.

Στη σημερινή του μορφή διασώζονται 21 σειρές μαρμάρινων εδωλίων με χαραγμένες επιγραφές αντιπροσώπων του «κοινού των Θεατών». Εκτιμάται ότι η χωρητικότητά του ανέρχονταν στους 12.000 θεατές (Αξενίδης, 1949 Τζαφάλιας, 1985).

Εικόνα 39: Το αρχαίο Θέατρο της Λάρισας

Πηγή: ΙΕ' Εφορεία Προϊστορικών και κλασσικών αρχαιοτήτων – Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμου Λαρισαίων

➤ Το Β' Αρχαίο Θέατρο της Λάρισας

Το Β' αρχαίο θέατρο βρίσκεται πολύ κοντά στον Πηνειό ποταμό. Άρχισε να κατασκευάζεται τον 1ο αιώνα π.Χ.. Ολοκληρώθηκε η κατασκευή της σκηνής και της ορχήστρας, ενώ το κοίλο και οι πάροδοι έμειναν ημιτελή. Σήμερα το κοίλο έχει δεκατρείς κερκίδες με δύο σειρές εδωλίων. Η συστηματική ανασκαφή του μνημείου πραγματοποιήθηκε τα έτη 1985 και 1986. Εικάζεται ότι το Β' αρχαίο θέατρο κάλυπτε συγκεκριμένες πνευματικές ανάγκες των Λαρισαίων, επειδή το Α' αρχαίο θέατρο μετά τη Ρωμαϊκή κατάκτηση (δηλαδή μετά τον 2ο προχριστιανικό αιώνα) είχε ήδη μετασκευασθεί σε αρένα και δεν ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθεί για άλλου είδους εκδηλώσεις (Τζαφάλιας, 1985). Αναμφισβήτητα, το Β' αρχαίο θέατρο αποτελεί ιδανικό χώρο για το ανέβασμα ποιοτικών καλλιτεχνικών παραστάσεων. Το 1987 ανέβηκε η τραγωδία 'Αντιγόνη' του Σοφοκλή από τον Θεατρικό Όμιλο 'Βραχωρίτη' του Βόλου και ακολούθησαν παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Λάρισας, όπως οι 'Χοηφόρες' του Αισχύλου (1992) και ο 'Φιλοκτήτης' του Σοφοκλή (2004) και μέχρι σήμερα γίνονται διάφορες εκδηλώσεις κατά τους θερινούς μήνες.

➤ Η Παλαιοχριστιανική του Αγίου Αχιλλείου

Η παλαιοχριστιανική βασιλική του Αγίου Αχιλλείου (6ος αιώνας μ.Χ.), βρίσκεται στον λόφο του Φρουρίου, όπου τοποθετείται η αρχαία και βυζαντινή Ακρόπολη. Πρόκειται για τρίκλιτη βασιλική με εξέχουσα ημικυκλική αψίδα ιερού και νάρθηκα (Γιαλούρη, 2008).

Ο χώρος των ευρημάτων ήταν καλυμμένος από μεγάλο στέγαστρο μεταλλικής κατασκευής με επικάλυψη από λαμαρίνες, κατασκευή που έκρυβε όλη τη θέα του αρχαιολογικού χώρου και αφαιρέθηκε τον Αύγουστο 2011 και το παλαιοχριστιανικό λουτρό (βαλανείο) στη πλατεία Λαμπρούλη (6ος αιώνας μ.Χ).

Τα Αρχαία μνημεία της Λάρισας

Εικόνα 40: Το Α' αρχαίο Θέατρο της Λάρισας

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 41: Το Β' αρχαίο Θέατρο της Λάρισας

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 42: Η Βασιλική του Αγίου Αχλλείου

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 43: Το παλαιοχριστιανικό λουτρό (Πλατεία Λαμπρούλη)

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

3.7.2 Μνημεία Οθωμανικής περιόδου

Στην πόλη της Λάρισας σώζονται κτίσματα της περιόδου από το 1423 έως την αρχή του 16^{ου} αιώνα τα οποία θα συμβάλουν στην πολιτιστική ανάδειξη της Λάρισας.

➤ Το Μπεζεστένι (Bedesten = σκεπαστή αγορά)

Ένα από τα πιο σημαντικά κτίσματα της οθωμανικής περιόδου, κτίστηκε τον 15ο αιώνα και έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο. Είναι το τρίτο οικοδόμημα του είδους που σώζεται στην Ελλάδα (υπάρχουν άλλο ένα στη Θεσσαλονίκη και ένα στις Σέρρες). Βρίσκεται στο λόφο του Φρουρίου με όψη στη πλατεία Λαμπρούλη και έχει εκπονηθεί μελέτη συντήρησης, αναστήλωσης και επανάχρησης του με εμπορικές και πολιτιστικές χρήσεις, η οποία έχει εγκριθεί το 2010 από το ΚΑΣ (Πολυμέρου-Καμηλάκη, 2004). Γενικά, ως Μπεζεστένι νοούνταν η εντυπωσιακή κλειστή και σκεπαστή αγορά που μόνο οι μεγάλες εμπορικές πόλεις στην περίοδο της οθωμανικής αυτοκρατορίας διέθεταν. Η λέξη ‘μπεζεστένι’ προέρχεται από την περσική λέξη ‘bez’ που σημαίνει βαμβακερό ή λινό ύφασμα. Σήμερα, ο περιβάλλον χώρος αποτελείται από πολλά χαμηλά κτήρια, κυρίως ταβέρνες και καφετέριες, ενώ ο χώρος ακριβώς μπροστά από αυτό αποτελεί σημείο αναφοράς και συνάντησης από άτομα νεαρής ηλικίας κατά τους θερινούς μήνες.

➤ Το Μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό (Buyuk Hamam)

Το μεγάλο Οθωμανικό Λουτρό βρίσκεται στον πεζόδρομο της Βενιζέλου κοντά στο Α΄ Αρχαίο θέατρο και αποτελεί διατηρητέο μνημείο. Στη συμβολή των οδών Βενιζέλου και Φιλελλήνων, σώζεται τμήμα των δίδυμων Οθωμανικών λουτρών της Λάρισας, τα οποία καταλάμβαναν άλλοτε ολόκληρο το οικοδομικό τετράγωνο. Σήμερα το τμήμα αυτό είναι μοιρασμένο σε μικρές ιδιοκτησίες, που στεγάζουν εμπορικά καταστήματα. Παρά τις διάφορες μετασκευές που πραγματοποιήθηκαν στο παρελθόν, τα λουτρά διασώζουν αρκετά αυθεντικά αρχιτεκτονικά στοιχεία. Έτσι, διατηρείται ο κεντρικός θόλος της θερμής αίθουσας του ανδρικού τμήματος, καθώς και μικρές θολωτές αίθουσες στα υπόγεια και το ισόγειο με τις διόδους επικοινωνίας τους. Η ανέγερση του κτίσματος πιθανώς ανάγεται στο 15ο αιώνα και αποδίδεται στους διάδοχους του Οθωμανού κατακτητή της Θεσσαλίας Τουρχάν – Βέη.

Το μεγάλο λουτρό είναι ένα επίμηκες κτίσμα με δύο τρούλους, το οποίο ακολουθεί τη βασική μορφή της κάτοψης του μνημειώδους τύπου των δημόσιων οθωμανικών λουτρών, με χώρους που διατάσσονται γραμμικά κατά μήκος του άξονα ανατολής-δύσης. Σήμερα όλο το κοίλο έχει δεκατρείς κερκίδες με δύο σειρές εδωλίων και στον χώρο αυτό στεγάζεται ιδιωτικό κατάστημα νυχτερινής διασκέδασης. Παρουσιάζει αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, τόσο στα μορφολογικά του στοιχεία, όσο και στο σύστημα υπόκαυστων και θεμελιώσεως. (Larissa.Dimos.gr-Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων).

➤ Το Γενί Τζαμί

Το Γενί τζαμί είναι μουσουλμανικό τέμενος που χρονολογείται στο 19ο αιώνα και ήταν δωρεά της βασίλισσας Όλγας στους εναπομείναντες μουσουλμάνους στην πόλη της Λάρισας. Αποτελεί το νεότερο από τα πολλά τζαμιά που υπήρχαν στη Λάρισα την περίοδο της οθωμανικής περιόδου (γενί=νέο). Λειτουργήσε ως μουσουλμανικό τέμενος έως το 1924. Από το 1939 έως το 1941 στέγασε μια μικρή αρχαιολογική συλλογή και τη δημοτική βιβλιοθήκη. Η αρχαιολογική συλλογή λεηλατήθηκε εν μέρει την περίοδο 1941-44. Από το 1983 στεγαζόταν σε αυτό το Αρχαιολογικό Μουσείο Λάρισας. Το κτήριο, που αποτελεί διατηρητέο μνημείο ανήκει στο Δήμο Λαρισαίων, είναι τετράγωνο στην κάτοψη, αποτελείται από την αίθουσα προσευχής, που φωτίζεται από εννέα τοξωτά ανοίγματα και καλύπτεται με τετράριχτη κεραμοσκεπή στέγη. Στην πρόσοψη τριμερής στοά στηρίζεται σε πεσσούς και καλύπτεται με τρεις ημισφαιρικούς θόλους. Στη βορειοδυτική γωνία της πρόσοψης υψώνεται ο μιναρές, που σώζεται μέχρι τον εξώστη. Το κτήριο διαθέτει νεοκλασικά διακοσμητικά στοιχεία. Το μνημείο, χάρη και στη λειτουργία του ως μουσείου και στη συνεχή μέριμνα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, βρίσκεται σε καλή κατάσταση και τώρα ετοιμάζεται πρόταση του Δήμου Λαρισαίων για να δημιουργηθεί κέντρο ψηφιακής ενημέρωσης για τις πολιτιστικές δραστηριότητες της πόλης (Larissa.Dimos.gr – Ψηφιακή Πολιτιστική Πύλη Δήμου Λαρισαίων).

Τα Οθωμανικά μνημεία της Λάρισας

Εικόνα 44 : Το Μπεζεστένι (Η σκεπαστή Αγορά)

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 45: Το οθωμανικό Λουτρό

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

Εικόνα 46: Το Γενί Τζαμί

Πηγή: Αρχείο Δήμου Λαρισαίων

3.7.3 Νεότερα μνημεία - Διατηρητέα κτίρια

Τέλος υπάρχουν και αξιόλογα διατηρητέα κτίρια δημόσια και ιδιωτικά τα οποία είναι αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος εντός του αστικού ιστού, τα οποία μπορούν να συμβάλουν στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης και να προσελκύσουν επισκέπτες. Από τη καταγραφή προέκυψαν τα κάτωθι:

- Διώροφο διατηρητέο νεοκλασικό κτίριο επί της οδού Μανωλάκη 11, ιδιοκτησίας Κων/νου Τσολή με ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά στοιχεία στο οποίο σήμερα στεγάζεται ο OKANA.

- Διώροφο διατηρητέο κτίριο επί των οδών Καραϊσκάκη και Φαρμακίδου, ιδιοκτησίας Ε. Νικόδημου – Ε. Θωμά που στο ισόγειο λειτουργεί παραδοσιακή ταβέρνα το παλιό παντοπωλείο «Νικόδημος» με ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά στοιχεία των αρχών του 20^{ου} αιώνα.
- Τετραώροφο διατηρητέο νεοκλασικό κτίριο επί των οδών Παλαιστίνης και Φαρμακίδου, ιδιοκτησίας Ε. Σταθόπουλου με ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά στοιχεία ARTNOUVEAU και το μοναδικό που σώζεται του αρχιτέκτονα Κολονέλλου. Το παρόν κτίριο έχει αγοραστεί προσφάτως από τον Δήμο Λαρισαίων και θα χρησιμοποιηθεί ως πολιτιστικό κέντρο.
- Διώροφο διατηρητέο νεοκλασικό κτίριο επί των οδών Ηφαίστου και Κενταύρων, φερόμενης ιδιοκτησίας Πετράνη με ενδιαφέροντα στοιχεία αρχιτεκτονικής τυπολογίας της περιόδου από τον 19ο αιώνα στον 20ο αιώνα.
- Κτίριο επί της οδού Γ. Σεφέρη 39. Κτίστηκε πριν το 1900 μ.Χ. Αρχικά χρησιμοποιήθηκε ως κατοικία. Χαρακτηρίστηκε διατηρητέο ως έργο τέχνης και ως ιστορικό κτήριο που χρειάζεται ειδική κρατική προστασία. Με αίτηση της αρχικής ιδιοκτήτριας κ. Ευφροσύνης Γεωργίου Γερολυμάτου - Φατούρου έγινε ανταλλαγή από το Δήμο Λαρισαίων του κτίσματος με δημοτικό οικόπεδο και πρόσφατα έγινε μια προσπάθεια συντήρησης του κτίσματος από συνεργεία του Δήμου. Αποτελεί ένα από τα τελευταία δείγματα της αρχιτεκτονικής των ελληνικών σπιτιών που διατηρούσαν στη Λάρισα οι ευκατάστατοι έμποροι πριν την προσάρτηση (1881).
- Κτίριο ιδιοκτησίας Μαρκίδη. Βρίσκεται στη συμβολή των οδών Γρηγορίου Ε' και Ε. Ροΐδου στη συνοικία Αγίου Νικολάου και η χρονολόγησή της είναι εμφανέστατη από την ημερομηνία 1881 (ιστορική για τη Λάρισα, λόγω της απελευθέρωσης τότε από τους Τούρκους), που διαγράφεται στο σιδερένιο κιγκλίδωμα μιας από τις βεράντες του σπιτιού. Στο πέρασμα των χρόνων το αρχοντόσπιτο, γνώρισε ιστορικές στιγμές, καθώς εκτός από την κύρια χρήση του ως οικία, εγκαταστάθηκε εδώ ο Πρίγκιπας Νικόλαος με το Επιτελείο του, καταλήφθηκε κατόπιν από το Τουρκικό Φρουραρχείο, επιτάχθηκε από τον Χαλίλ Μπέη υπασπιστή του Ετέμ Πασά και ατυχώς λεηλατήθηκε από τους βασιβουζούκους.

Στο σπίτι αυτό φιλοξενήθηκε από τους ιδιοκτήτες του ο άλλοτε Πρόξενος της Ιταλίας, Ιούλιος Βιανέλλι. Χαρακτηριστικός είναι ο διπλός «τσατμάς» (μεικτό σύστημα κατασκευής τοίχου) της οικίας.

- Κτήριο στην οδό Βενιζέλου, ιδιοκτησίας οικ. Αλεξάνδρου. Πρόκειται για ένα πολύ αξιόλογο κτίσμα του 1930, μπροστά από το Α΄ αρχαίο θέατρο της Λάρισας. Είναι τριώροφο και η ιστορική του αξία είναι πολύ μεγάλη. Χαρακτηριστικά αναφέρεται η χρήση του ισογείου αρχικά ως υαλοπωλείο που τροφοδοτούσε επίσημα την αυλή του αντιβασιλέα Ανδρέα, και η χρήση των ορόφων αρχικά ως κατοικία, αργότερα ως κλειστή λέσχη Λαρισαίων μέχρι τον πόλεμο και ως Διοικητήριο κατόπιν των Γερμανικών στρατευμάτων με γκαράζ το ισόγειο. Επίσης, χρησιμοποιήθηκε ως ξενοδοχείο και ως κλινική. Η σημερινή χρήση των ορόφων του ως καφέ, έφερε κοντά στο κτήριο τους κατοίκους της πόλης, που εκτίμησαν την αισθητική του αξία, καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αρχιτεκτονικής του, όπως τους εξώστες, τα κάγκελα, τα φουρούσια και τα επιχρίσματα.
- Οι Δίδυμες οικίες αποτελούν τα τελευταία δείγματα νεοκλασικής αρχιτεκτονικής στη Λάρισα, με ιδιαίτερα διακοσμητικά στοιχεία. Τα δύο εφραπτόμενα ίδια νεοκλασικά σπίτια αποτελούν μια ενότητα αξιόλογων κτηρίων με ομοιόμορφα χαρακτηριστικά. Είναι ισόγεια με ημιυπόγειο και το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι η σοφίτα στο κεντρικό τμήμα των όψεών τους. Βρίσκονται στη συμβολή των οδών 31ης Αυγούστου και Μαβίλη. Σήμερα δεν βρίσκονται σε καλή κατάσταση.
- Διώροφο μεταπολεμικό κτήριο στην οδό Αθ. Διάκου 3 χωρίς να γνωρίζουμε πολλά στοιχεία και χρησιμοποιείται ως φροντιστήριο.
- Προπολεμικό διώροφο κτήριο Τράπεζας που βρίσκεται στην οδό Γ. Δραγούμη 3 δίπλα από το Δημαρχιακό μέγαρο του Δήμου Λαρισαίων, παλαιότερα ανήκε στην Αγροτική Τράπεζα και σήμερα στεγάζεται η Τράπεζα Πειραιώς.
- Η Αβερώφειος Γεωργική Σχολή βρίσκεται στην έξοδο της Λάρισας προς Τρίκαλα σε ένα οικόπεδο 40 στρ. και θεωρείται ένα από τα πιο σημαντικά αρχιτεκτονικά

δημιουργήματα της πόλης. Η ιστορία της Αβερωφείου Γεωργικής Σχολής ξεκινά το 1901 με την απόφαση της πολιτείας να ιδρύσει γεωργική σχολή στη Λάρισα. Η σχολή είχε ως σκοπό να μορφώσει και να καταρτίσει γεωπόνους ικανούς που θα αναλάμβαναν την εποπτεία και τη διεύθυνση κτημάτων ή γεωργικών βιομηχανιών (Κανδήλα, 2008). Οφείλει το όνομα της στον εθνικό ευεργέτη Γεώργιο Αβέρωφ. Η πρότασή του για ίδρυση της συγκεκριμένης σχολής εκτός από τη γεωγραφική θέση, τις εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες κατάλληλες για την ανάπτυξη της γεωργίας σχετίστηκε και με την κατοχή μεγάλης έκτασης στην περιοχή της Λάρισας που αγόρασε ο Αβέρωφ από Τούρκους ιδιώτες λίγο πριν την απελευθέρωση της Θεσσαλίας το 1881 (Κανδήλα, 2004). Σαράντα τρία (43) κτίρια συνιστούν αυτό το εκπαιδευτικό συγκρότημα, το οποίο έχει καταχωρηθεί από το 1993 τον κατάλογο των εθνικών μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς. Παρά το γεγονός ότι λίγα κτίρια του έχουν ανακαινιστεί, όλος ο χώρος αποπνέει κάτι από την παλιά του αίγλη.

Τα νεότερα μνημεία – διατηρητέα κτίρια της Λάρισας

Εικόνα 47: Νεοκλασικό επί της οδού Μανωλάκη

Πηγή : listedmonuments.culture.gr

Εικόνα 48: Κτίριο επί της Καραϊσκάκη & Φαρμακίδου

Πηγή: listedmonuments.culture.gr

Εικόνα 49: : Κτίριο επί της Παλαιστίνης & Φαρμακίδου

Πηγή: listedmonuments.culture.gr

Εικόνα 50: Κτίριο επί της Ηφαιστου & Κενταύρων

Πηγή: listedmonuments.culture.gr

Εικόνα 51: Κτίριο οδού Σεφέρη

Εικόνα 52: Κτίριο στη Γρηγορίου Ε' & Ροίδου

Πηγή: listedmonuments.culture.gr

Εικόνα 53: Κτίριο επί της οδού Βενιζέλου

Πηγή: listedmonuments.culture.gr

Εικόνα 54: Δίδυμες οικίες της οδού 31ης Αυγούστου

Πηγή: listedmonuments.culture.gr

Εικόνα 55: Κτίριο επί της οδού Αθ. Διάκου

Εικόνα 56: Κτίριο επί της οδού Ι. Δραγούμη

Πηγή: listedmonuments.culture.gr

Εικόνα 57: Η Αβερώφειος Γεωργική Σχολή

Πηγή: <http://www.dimos-larissa.gr>

3.8 Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης

Σύμφωνα με την παραπάνω καταγραφή η πόλη της Λάρισας διαθέτει αρκετά στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς (υλικής και άυλης), σύγχρονες πολιτιστικές υποδομές ιδιαίτερου ενδιαφέροντος καθώς και πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων καθ' όλη την διάρκεια του έτους που συμβάλλουν στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη και με τον σωστό σχεδιασμό και την αξιοποίηση τους μπορούν να ενισχύσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων και να την μετατρέψουν σε μια δημιουργική και ανταγωνιστική πόλη.

Παρατηρούμε, σύμφωνα με τον χάρτη 1 του παρατήματος, ότι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της πόλης που αποτελεί πλεονέκτημα σε σχέση με άλλα αστικά κέντρα, είναι ότι όλα τα σημεία αρχαιολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος βρίσκονται εντός του αστικού ιστού. Στο ιστορικό κέντρο συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός ιστορικών μνημείων, χώρων αρχιτεκτονικής σημασίας, χώροι πολιτιστικών εκδηλώσεων και διασκέδασης οι οποίοι μέσω των αστικών αναπλάσεων πλατειών – πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων συνεισφέρουν στην προσπάθεια τόνωσης της πολιτιστικής ανάπτυξης, στην προσέλκυση δημιουργικών δραστηριοτήτων και συνεπώς στην οικονομική αναγέννηση της πόλης.

Η ανάδειξη και προβολή των παραπάνω πολιτιστικών υποδομών – βιομηχανιών θα αποτελέσει σημαντική οικονομική ανάπτυξη της πόλης ως πολιτιστικός – τουριστικός προορισμός. Η πόλη όπως έχει ήδη προαναφερθεί παρουσιάζει μια πολυετή παράδοση στα πολιτιστικά και έντονη δραστηριότητα ακόμα και στις δύσκολες ημέρες που διανύουμε. Όλα αυτά διαμορφώνουν ένα δυνατό και εξελισσόμενο καλλιτεχνικό υπόβαθρο για την πόλη της Λάρισας, το οποίο με κατάλληλα εργαλεία και στρατηγικές μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης και βάση ανάπτυξης.

Κατά την τελευταία δεκαετία, η πολιτιστική στρατηγική της πόλης έχει χαραχτεί και εφαρμοστεί από το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Δήμου Λαρισαίων που καταρτίστηκε το 2004. Με βάση τα αποτελέσματα αυτά ο πολιτιστικός τομέας του Δήμου θεωρείται το κυριότερο ατού της Λάρισας σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο διότι θα αναδείξει πολιτιστικά τη φυσική μορφή της πόλης – ανοικτή, προσβάσιμη και κεντρική – λειτουργώντας ως καταλύτης για την εξωστρέφεια, την καινοτομία και τη δεικτικότητα, χάρη στην βελτίωση της πολιτιστικής δυναμικής της πόλης και εν τέλει στη διαμόρφωση μιας νέας ταυτότητας.

Κεντρικός άξονας της πολιτιστικής στρατηγικής του Δήμου είναι μελέτες και έργα που προτείνονται και αφορούν την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης να χρηματοδοτηθούν από Ευρωπαϊκά Προγράμματα στην νέα χρηματοδοτική περίοδο όπως (ΕΣΠΑ 2014-2020, νέο URBACT, Jessica,) ώστε να μειωθεί στο ελάχιστο δυνατό το κόστος των έργων.

Στόχος είναι η ολοκλήρωση παλαιών και η δημιουργία νέων υποδομών πολιτισμού, η ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων, των μνημείων και της πολιτιστικής ιστορίας της πόλης, η διεύρυνση διοργάνωσης πολιτιστικών εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων και η σωστή συντήρηση, λειτουργία και διαχείριση των υφιστάμενων υποδομών πολιτισμού, η δημιουργία ενός εξωστρεφούς πολιτιστικού τομέα με αυξημένη σημασία για την ανάπτυξη της πόλης. Η προώθηση της ιδέας της συμμετοχής και της συνεργασίας ανάμεσα σε φορείς και πολίτες μέσα από Ευρωπαϊκά προγράμματα και δρώμενα όπως προγράμματα καλλιτεχνικής δημιουργίας και καινοτομίας (Creative Europe). Η ενίσχυση και εξωστρέφεια των επιχειρήσεων που ασχολούνται με τον πολιτισμό, μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων που αφορούν την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και της δυναμικής τους, την κοινωνική ενσωμάτωση, την ανάπτυξη υποδομών και την αστική ανάπτυξη, τα οποία θα αναλυθούν στο κεφάλαιο 4.

Όλα τα παραπάνω τα αποτυπώσαμε σε μια ανάλυση SWOT όπως φαίνεται παρακάτω:

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
<p>Ικανός αριθμός Μουσείων- υποδομών για πόλη μεσαίου μεγέθους</p> <p>Ολοκλήρωση νέου μουσείου σιτηρών και αλεύρων</p> <p>Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο</p> <p>Δημόσια βιβλιοθήκη με μεγάλο αριθμό βιβλίων</p> <p>Σύγχρονο κτίριο Πινακοθήκης με μόνιμη συλλογή και περιοδικές εκθέσεις</p> <p>Θεσσαλικό Θέατρο με μεγάλη συλλογή εξοπλισμού και κουστούμιών</p> <p>Κτιριακή υποδομή ΔΩΛ με αίθουσα συναυλιών και αναγνωρισμένα μουσικά σύνολα</p> <p>Σύγχρονους πολυχώρους – Συγκρότημα Μύλου Παππά</p> <p>Δημοτικό Κουκλοθέατρο</p> <p>Πολιτιστικές εκδηλώσεις – Φεστιβάλ Πηνειού</p> <p>Σημαντικά Αρχαιολογικά μνημεία - Οθωμανικά μνημεία –Διατηρητέα κτίρια</p> <p>Οργανωμένη Αντιδημαρχία Πολιτισμού με εμπειρία στην διοργάνωση εκδηλώσεων</p>	<p>Αξιοποίηση του φακέλου υποβολής του Δήμου για την διεκδίκηση της «Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 20121»</p> <p>Ολοκλήρωση Στρατηγικού Σχεδίου Μάρκετινγκ 2015-2020</p> <p>Αύξηση του ενδιαφέροντος των πολιτών για τα πολιτιστικά δρώμενα</p> <p>Αύξηση της επισκεψιμότητας των πολιτών στους χώρους πολιτισμού</p> <p>Η εκπόνηση ενός μεσοπρόθεσμου σχεδίου για την ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης</p> <p>Διαδικτυακές συνεργασίες τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικών των φορέων για αύξηση του πολιτιστικού τουρισμού</p> <p>Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα για άντληση χρηματοδότησης</p> <p>Αδελφοποίηση με άλλες πόλεις μεσαίου μεγέθους όπως η Λάρισα με πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα</p>
ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<p>Περιορισμένη προβολή πολιτιστικών δράσεων</p> <p>Προβλήματα χρηματοδότησης για την ανάδειξη πολιτιστικών υποδομών</p> <p>Καθυστέρηση του ΥΠΠΟ στην αποπεράτωση του Α' Αρχαίου Θεάτρου ώστε να καταστεί επισκέψιμο</p> <p>Η αδυναμία ολοκλήρωσης του σύγχρονου θεάτρου «ΟΥΗΛ» στερεί την πόλη από έναν πολιτιστικό χώρο υψηλών προδιαγραφών</p> <p>Μη επαρκείς δικτύωση με άλλους εικαστικούς φορείς (Μουσεία, Πινακοθήκες κ.α.) στην Ελλάδα και το εξωτερικό</p> <p>Έλλειψη διαχείρισης και λειτουργίας από συγκεκριμένο φορέα για τα μουσεία της πόλης</p>	<p>Περιορισμός των χρηματοδοτικών κονδυλίων του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020 για τον πολιτισμό</p> <p>Αδυναμία εξεύρεσης πόρων από τον κρατικό προϋπολογισμό</p> <p>Οικονομική κρίση των πολιτών για συμμετοχή σε πολιτιστικά δρώμενα</p> <p>Ανταγωνισμός μεταξύ γειτονικών πόλεων σε πολιτιστικά γεγονότα</p> <p>Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στις υποδομές πολιτισμού</p> <p>Χρονοβόρες διαδικασίες απαλλοτρίωσης του περιβάλλοντος χώρου του Αρχαίου θεάτρου και αποκατάστασης του παραπάνω χώρου</p>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

Όλα τα παραπάνω καταγράφουν τη σημερινή κατάσταση των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών που υπάρχουν στην πόλη της Λάρισας. Η Λάρισα είναι μια πόλη με έντονη πολιτιστική κληρονομιά (υλική και άυλη) και σύγχρονες πολιτιστικές δραστηριότητες που συνθέτουν την πολιτιστική ταυτότητα της πόλης.

Σκοπός της εργασίας εκτός από την καταγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς, είναι η διατύπωση προτάσεων για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Λάρισας, την βελτίωση των πολιτιστικών υποδομών και την τόνωση της ταυτότητας της πόλης ώστε να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα και την ελκυστικότητα της σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Στόχος είναι η ανάδειξη της ταυτότητας της Λάρισας ως πολιτιστική πόλη με ιστορικά στοιχεία και σύγχρονες δράσεις πολιτισμού, η προσέλκυση πολιτιστικού τουρισμού, η καθιέρωση και προβολή της πόλης ως τουριστικού προορισμού μέσα από εκδηλώσεις και γεγονότα που αφορούν τον πολιτισμό και τέλος ενίσχυση της εικόνας της πόλης.

Η πόλη διαθέτει ιδιαίτερα πολιτιστικά χαρακτηριστικά τα οποία αν και δεν προβάλλονται επαρκώς παρόλα αυτά μπορούν να επαναπροσδιορίσουν την υφιστάμενη εικόνας της και να ενισχύσουν την ελκυστικότητα της.

Η ύπαρξη του Α΄ Αρχαίου θεάτρου, που αποτελεί και σημείο αναφοράς για την πόλη της Λάρισας, ως λογότυπο, το εκτεταμένο δίκτυο πεζοδρόμων και πλατειών στο κέντρο της πόλης και η σύνδεση του με το ποτάμι, το πλήθος και η ποικιλία πολιτιστικών εκδηλώσεων και ειδικών γεγονότων είναι στοιχεία που ενισχύουν την ταυτότητα της πόλης.

Παρακάτω αναφέρονται οι παρεμβάσεις που προτείνονται για την βελτίωση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών της Λάρισας.

4.1 Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της κτισμένης Μνημειακής Κληρονομιάς

Η πολιτιστική στρατηγική του Δήμου Λαρισαίων για την αξιοποίηση και ανάδειξη της υπάρχουσας πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς περιλαμβάνει την ανάπτυξη των υφιστάμενων υποδομών μέσα από έργα αποκατάστασης, ανάπλασης και αναβάθμισης των πολιτιστικών υποδομών όπως:

- Την αποπεράτωση των εργασιών του Α΄ Αρχαίου θεάτρου ώστε να καταστεί επισκέψιμο και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος χώρου με την δυνατότητα να δίνονται παραστάσεις κατά την διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών.
- Την ολοκλήρωση του θεάτρου «ΟΥΗΛ» ώστε η πόλη να αποκτήσει ένα σύγχρονο χώρο πολιτισμού υψηλών προδιαγραφών
- Την αποκατάσταση του μνημείου του Μπεζεστένι με την εφαρμογή της μελέτης με βάση τον βιοκλιματικό σχεδιασμό ώστε να μπορεί να φιλοξενήσει πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Την ολοκλήρωση των εργασιών στο εσωτερικό του κτιρίου του Γενί Τζαμί για τη δημιουργία Περιπτέρου Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για την καλλιτεχνική δραστηριότητα της πόλης και την πολιτιστική ζωή ενώ η προνομακή του θέση αποτελεί ιδανικό σημείο εκκίνησης για πολιτιστικές διαδρομές στο ιστορικό κέντρο της πόλης.
- Την αποκατάσταση διατηρητέων κτιρίων όπως η Αβερώφειος Γεωργική Σχολή, το κτίριο Μουσών, τις εγκαταλελειμμένες γεωργικές αποθήκες, το κονάκι Αβέρωφ και άλλα διατηρητέα κτίρια μετατρέποντας τα σε χώρους πολιτισμού και καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας.
- Εικαστικές παρεμβάσεις και ανάπλαση στις όψεις των κτιρίων (παλαιών και νέων) του ιστορικού κέντρου για την αισθητική αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος με ενίσχυση δράσεων αστικής ανάπλασης όψεων ιδιωτικών κτιρίων που συνορεύουν με κοινόχρηστους χώρους και την εφαρμογή των νόμων και οδηγιών σχετικών με την διαφήμιση προκειμένου να επιτύχει το καλύτερο αποτέλεσμα στο αστικό τοπίο.

4.2 Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση και εμπλουτισμό των πολιτιστικών υποδομών

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις για την αναβάθμιση και τον εμπλουτισμό των πολιτιστικών και δημιουργικών υποδομών συνοψίζονται ως εξής:

- Διοργάνωση θερινών παραστάσεων στους χώρους του Α΄ και Β΄ Αρχαίου θεάτρου, στο Κηποθέατρο και στην αυλή του Μύλου Παππά σε συνεργασία με το Θεσσαλικό Θέατρο, ΔΗΠΕΘΕ άλλων πόλεων και ιδιωτικούς θιάσους.

- Διοργάνωση εκδηλώσεων όπως θεατρικές παραστάσεις, καλλιτεχνικές συναυλίες και λογοτεχνικές παρουσιάσεις στους χώρους του θεσσαλικού θεάτρου, του θεάτρου ΟΥΗΛ.
- Προβολές κινηματογραφικών ταινιών όλες τις ημέρες του έτους και διοργάνωση ετήσιου κινηματογραφικού φεστιβάλ Λάρισας με τη συμμετοχή ελλήνων και ξένων.
- Διοργάνωση μουσικών εκδηλώσεων με τη συμμετοχή των μουσικών συνόλων της πόλης και την συμμετοχή αναγνωρισμένων ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών.
- Διοργάνωση περιοδικών εκθέσεων ελλήνων και ξένων ζωγράφων και γλυπτών στην Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας και παράλληλα εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου.

4.3 Εκδηλώσεις – Φεστιβάλ (ύψη πολιτιστική κληρονομιά)

Οι παραπάνω πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται στην πόλη της Λάρισας έχουν δυο πολύ σημαντικά χαρακτηριστικά την ύπαρξη των μεγάλων ανοικτών χώρων και του ποταμού Πηνειού και σκοπός τους είναι να αναδείξουν το πλεονέκτημα που διαθέτει η πόλη ώστε να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση των ακόλουθων στόχων:

- Λάρισα η πόλη των ειδικών γεγονότων, κάτι το οποίο υποστηρίζεται από τη γεωγραφική της θέση, την προσβασιμότητα της, τη γεωμορφολογία της και του ειδικού ρόλου που καλείται να διαδραματίσει ο ποταμός Πηνειός, με την ανάληψη σημαντικών γεγονότων.
- Ενίσχυση δρώμενων στους δημόσιους χώρους, πλατείες (πόλη δημόσια και ανοιχτή στις καλλιτεχνικές εκφράσεις).
- Διοργάνωση σε ετήσια βάση της έκθεσης «Ευρωπαϊκή Γλώσσα των Κόμικς» στην οποία μπορούν να μετέχουν Έλληνες και Ευρωπαίοι καλλιτέχνες για να ανταλλάξουν απόψεις και ιδέες και να παρουσιάσουν από κοινού το έργο τους.
- Καθιέρωση υπαίθριων μουσικών εκδηλώσεων από τα μουσικά σύνολα του Δημοτικού Ωδείου Λάρισας και του Σύγχρονου Ωδείου για την Ευρωπαϊκή Ημέρα Μουσικής ως πολιτιστικό γεγονός σε συνδυασμό με το Φεστιβάλ Πηνειού.

- Συμμετοχή της πόλης σε Φεστιβάλ εθνικής εμβέλειας όπου με προβολές βίντεο και ντοκιμαντέρ (πρόσφατα προβλήθηκε η πόλη στην 15^η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας, μέσω του γλυπτού ποταμού της κ^ας Νέλλα Γκόλαντα), που θα προβάλλουν την εικόνα της πόλης και τις δυνατότητες που θα έχουν οι επισκέπτες όταν έρθουν στη Λάρισα.

4.4 Δικτυώσεις (υλικές & άυλες) χώρων και υποδομών πολιτισμού

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις για τις δικτυώσεις χώρων και υποδομών πολιτισμού συνοψίζονται ως εξής:

- Δικτύωση και συνεργασία των τοπικών μουσείων και εκθέσεων με άλλα μουσεία στην Ελλάδα και το εξωτερικό
- Δημιουργία δικτύου μουσείων και εκθεσιακών χώρων με αποτύπωση διαδρομής σε χάρτη και ξεναγήσεις στα μουσεία της πόλης
- Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και περιήγηση στα σημαντικότερα πολιτιστικά μνημεία στο κέντρο της πόλης με επαρκή σήμανση των χώρων και της διαδρομής (χάρτες 1,2- του παραρτήματος).
- Διοργάνωση τριήμερης εκδήλωσης *Open House* σε κτίρια αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος με ξεναγήσεις που θα είναι διαθέσιμα στο κοινό (ιδιωτικά ή δημόσια) (χάρτης 2 – του παραρτήματος).
- Δικτύωση με τις αντίστοιχες ομάδες αρχιτεκτόνων *Open House* της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης για ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών που έχει ήδη τρία χρόνια διοργάνωσης.
- Δημιουργία χάρτη με τα κτίρια που συμμετέχουν στην διοργάνωση, την περιγραφή τους και τις ώρες επίσκεψης, διανομή σε κεντρικά σημεία της πόλης
- Δικτύωση και συνεργασία με τους κινηματογράφους της πόλης και τους αντίστοιχους συλλόγους της Λάρισας

4.5 Παρεμβάσεις Πολεοδομικού Χαρακτήρα – Πηνειός - Δίκτυο πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων για Αστική Ανάπτυξη

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις πολεοδομικού χαρακτήρα καθώς και αξιοποίησης του ποταμού Πηνειού για την αστική αναγέννηση συνοψίζονται ως εξής:

- Προτείνεται η θεσμοθέτηση ζωνών ειδικών κινήτρων (ZEK) για την διευθέτηση των εγκαταλελειμμένων κτιρίων που αλλοιώνουν το χαρακτήρα του ιστορικού κέντρου της πόλης με την απαλλοτρίωση και αγορά ακινήτων εντός της περιοχής μελέτης, δημιουργώντας νέους κοινόχρηστους δημόσιους χώρους πρασίνου.
- Στην περιοχή γύρω από το αρχαίο θέατρο να ολοκληρωθεί η απαλλοτρίωση των κτισμάτων που έχουν εγκαταλειφθεί για να ανοίξει ο χώρος εισόδου του θεάτρου και να γίνει ράμπα ΑΜΕΑ για την ομαλή πρόσβαση ατόμων με κινητικά προβλήματα στο Αρχαίο θέατρο. Έχει εγκριθεί πρόγραμμα από το ΕΣΠΑ για την αναγκαστική απαλλοτρίωση κτισμάτων μπροστά από το Αρχαίο Θέατρο και ήδη ο Δήμος Λαρισαίων βρίσκεται στη φάση διεκδίκησης των ανωτέρω κτισμάτων.
- Αξιοποίηση των συμπερασμάτων της Μελέτης Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας για το Δήμο με την υλοποίηση των έργων για την κατασκευή δρόμων ήπιας κυκλοφορίας στο κέντρο της πόλης, την δημιουργία νέων πεζοδρόμων, την κατασκευή του δικτύου ποδηλατοδρόμων για τη σύνδεση του κέντρου με τις συνοικίες (χάρτες 3,4,5 - του παραρτήματος).
- Προβολή της Λάρισας ως σύγχρονη παραποτάμια πόλη με την υλοποίηση έργων υποδομής στο υπόλοιπο τμήμα του ποταμού που δεν έχει αξιοποιηθεί .
- Προβολή του παραποτάμιου τοπίου σε τηλεοπτικές εκπομπές ταξιδιωτικού περιεχομένου για την ενίσχυση της γιορτής Πηνειού.

4.6 Χρηματοδοτικά Εργαλεία Πολιτιστικής Ανάπτυξης

Οι κλάδοι του πολιτισμού και της δημιουργικότητας περιλαμβάνουν μια ποικίλη συλλογή δραστηριοτήτων που έχουν πολιτιστικό και οικονομικό αντίκτυπο. Ο πολιτισμός μπορεί να δώσει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη μέσω της χρήσης των διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων της ΕΕ, το δυναμικό ανάπτυξης τους μπορεί να αξιοποιηθεί για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και αναζωογόνησης των πόλεων. Στο νέο ΕΣΠΑ 2014-2020 επιχειρείται μια ολιστική και στοχευμένη προσέγγιση που θα επιλύσει τα προβλήματα των αστικών συγκροτημάτων, αυτό επιτυγχάνεται με το νέο εργαλείο διαχείρισης που ονομάζεται «Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη».

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2015-2019 του Δήμου Λαρισαίων προτείνονται έργα που αφορούν τις πολιτιστικές υποδομές της πόλης και στον κάτωθι πίνακα αποτυπώνονται οι πιθανές πηγές χρηματοδότησης.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ 2015-2019				
ΕΡΓΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020 ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ				
ΕΡΓΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΙΘΑΝΗ ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ (*)	ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ
<i>Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα (ΣΒΑΚ)</i>	2.720.000			
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΚΟΜΒΩΝ - ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΝ - ΚΥΚΛΙΚΟΙ ΚΟΜΒΟΙ ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ-ΠΑΙΩΝΙΟΥ-ΦΑΡΣΑΛΩΝ	600.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΥΨΗΛΗ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΚΟΜΒΩΝ - ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΝ - ΚΥΚΛΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ - ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	870.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΜΕΤΡΙΑ
ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ - ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΣΕ ΔΡΟΜΟ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	450.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΧΑΜΗΛΗ
ΠΕΖΟΔΡΟΜΗΣΗ ΜΕΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ	300.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΜΕΤΡΙΑ
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ & ΚΑΘΕΤΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΣΒΑΚ	250.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΜΕΤΡΙΑ
ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΠΟΔΗΛΑΤΩΝ	250.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΜΕΤΡΙΑ

ΚΤΗΡΙΑΚΑ ΕΡΓΑ	10.350.000			
ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΚΤΗΡΙΟΥ "ΚΟΝΑΚΙ ΤΟΥ ΑΒΕΡΩΦ"	2.000.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΜΕΤΡΙΑ
ΑΝΑΣΤΥΛΩΣΗ - ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΜΠΕΖΕΣΤΕΝΙ	5.300.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΥΨΗΛΗ
ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ ΑΠΟΘΗΚΩΝ Ε.Θ.Ι.Α.Γ.Ε. - Α' Φάση	2.500.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΧΑΜΗΛΗ
ΚΤΗΡΙΟ ΣΤΟ ΦΡΟΥΡΙΟ	300.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΥΨΗΛΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ - Κ.Α.Π.Η. (Αβέρωφ - ημιτελές)	250.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΥΨΗΛΗ
ΔΟΜΗ ΣΤΙΣΗΣ -ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΜΑΓΕΙΡΙΑ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ (ΕΝΤΑΓΜΕΝΗ ΠΡΑΞΗ 23/1/2017 (ΑΔΑ:7ΔΘ57ΛΡ-4Δ2) στην Πρόσκληση 26 ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ)	135.242,64	ΠΕΠ Θεσσαλίας	A	ΥΨΗΛΗ
ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ	7.082.922			
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΡΚΟΥ (ΤΑΦΡΟΣ ΧΑΤΖΗΧΑΛΑΡ) - Β' ΦΑΣΗ- Γ' ΦΑΣΗ	3.000.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΜΕΤΡΙΑ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ (Β' ΦΑΣΗ)	600.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΧΑΜΗΛΗ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΟΙΤΗΣ ΠΗΝΕΙΟΥ (Β.Α. ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΟΙΤΗΣ) - ΠΕΖΟΓΕΦΥΡΑ ΠΗΝΕΙΟΥ	1.000.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΜΕΤΡΙΑ
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΥ Αναμένουμε αξιολόγηση- Πρόσκληση ΥΜΕΠΕΡΑΑ 14.6.33.33.1-3 Παρεμβάσεις αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού για την αξιοποίηση του δημόσιου τουριστικού κεφαλαίου	182.922	ΥΜΕΠΕΡΑΑ	A	ΥΨΗΛΗ
ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΤΑΦΡΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΑΣΜΑΚΙ)	2.000.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ		ΜΕΤΡΙΑ
ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΥ ΑΛΣΟΥΣ	300.000	ΥΜΕΠΕΡΑΑ		ΥΨΗΛΗ
ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΤΑΘΗΚΑΝ ΣΤΑ ΒΑΑ				
ΔΡΟΜΟΙ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	4.000.000	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Β.Α.Α.)	A	ΧΑΜΗΛΗ
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ	1.200.000	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Β.Α.Α.)	A	ΧΑΜΗΛΗ
ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΥΝΟΙΚΙΩΝ ΝΕΡΑΪΔΑΣ - ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΗΣ ΑΓ. ΘΩΜΑ ΜΕΣΩ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΟΔΟΥ - ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ - ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΥ ΕΧΕΚΡΑΤΙΔΑ	1.000.000	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Β.Α.Α.)	A	ΧΑΜΗΛΗ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΗΜΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΤΟ ΓΕΝΙ ΤΖΑΜΙ	300.000	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Β.Α.Α.)	A	ΜΕΤΡΙΑ
ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ & ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ	70.000	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Β.Α.Α.)	A	ΥΨΗΛΗ

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ				
ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ - Β' ΦΑΣΗ	5.000.000	ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Β.Α.Α.)	A	ΥΨΗΛΗ
Συνολο	11.570.000			
ΕΡΓΑ - ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ				
ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ - ΥΠΠΟ	ΠΕΠ Θεσσαλίας	A	ΥΨΗΛΗ
ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ (Περιοχή 65στρ. στο Μεζούρλο)	ΥΠΟ ΣΥΣΤΑΣΗ ΦΟΡΕΑΣ (ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Δ.Σ. 634/2002 Δ.Σ. 316/2003)	ΠΕΠ Θεσσαλίας	A	ΥΨΗΛΗ

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2015-2019 Δήμου Λαρισαίων (Ίδια επεξεργασία)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο ρόλος και η συμβολή των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών στην ανάπτυξη των οικονομιών και του χώρου του πολιτισμού των σύγχρονων κοινωνιών είναι πλέον αναγνωρισμένος. Κάθε χώρα προσδιορίζει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πολιτιστικής και δημιουργικής ικανότητας των πολιτών της και αναπτύσσει πρωτοβουλίες για τη διαμόρφωση μιας στρατηγικής για την προώθηση της οικονομίας του πολιτισμού και της δημιουργίας αξιοποιώντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και ξεπερνώντας τις αδυναμίες της μέσω της κατάλληλης προβολής και προώθησης αυτών.

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού συστήματος η πολιτική αυτή νοείται ως σύμφυτη με το σεβασμό προς τις αρχές του πολιτισμικού πλουραλισμού, της διαχρονικότητας και της σχέσης με την ιστορία. Στην Ελλάδα, ιστορικά και παραδοσιακά, όπως και σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες, η πολιτιστική πολιτική εξαντλούνταν στις ανασκαφές, αναστυλώσεις και περιοριζόταν σε θέματα επιχορηγήσεων στον κλάδο του κινηματογράφου και του θεάτρου, στον θεσμό των φεστιβάλ, στον κλάδο του βιβλίου μέσω λογοτεχνικών βραβείων ή φορολογικών απαλλαγών στην κινηματογραφική παραγωγή και διανομή (Αυδίκος, 2014:173).

Τα τελευταία όμως χρόνια, με την ανάδυση μιας νέας οικονομίας διατομεακού και πολυδιάστατου χαρακτήρα όπως είναι η οικονομία του πολιτισμού και της δημιουργίας, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη αλλαγής προσανατολισμού της ασκούμενης πολιτικής για τον πολιτισμό προς μια ενιαία εθνική στρατηγική αναπτυξιακού χαρακτήρα (Λαζαρέτου, 2014:53).

Οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες αν και δεν χαρακτηρίζονται από την κλασσική έννοια της βιομηχανικής παραγωγής, παράγουν και προάγουν αγαθά και υπηρεσίες πολιτισμού και καινοτομίας και αποτελούν τα τελευταία χρόνια έναν από τους δυναμικότερους αναπτυσσόμενους τομείς, συμβάλλοντας στην πολιτισμική εξέλιξη ενός τόπου. Ευθύνη μας είναι, όχι μόνο να διαφυλάξουμε την διαθέσιμη πολιτιστική κληρονομιά του παρελθόντος αλλά πρέπει να είμαστε επιφορτισμένοι με την δημιουργία και την παραγωγή « νέου πολιτισμού » και καινούργια ήθη και έθιμα (Παπαγεωγίου, 2017).

Οι δυνατότητες πολιτιστικής ανάπτυξης που προσφέρονται από τα διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα πρέπει να χρησιμοποιούνται σε τοπικό επίπεδο ώστε να αναδεικνύονται οι πολιτιστικές υποδομές και η Λάρισα έχει να επιδείξει αξιόλογη πολιτιστική ιστορία και πλούσιο πολιτισμό.

Ο πολιτισμός είναι ένας σημαντικός τομέας στον οποίο η πόλη πρέπει να στηριχτεί για την ανάκαμψη της. Στηρίζεται στην ύπαρξη κοινής συνείδησης και ενεργής συμμετοχής στα δρώμενα ενός τόπου. Πρέπει να δοθεί έμφαση στη διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, λόγω του ιστορικού και μνημειακού χαρακτήρα της πόλης.

Η ύπαρξη σπουδαίων μνημείων (Α΄ Αρχαίο Θέατρο), εντός του αστικού ιστού της πόλης, ο σύγχρονος πολιτισμός και οι πολιτιστικές δραστηριότητες παίζουν σημαντικό ρόλο για την ανάδειξη του πολιτισμού και του τουρισμού μιας πόλης και εν τέλει στην εικόνα και ταυτότητα της πόλης. Αφενός τα μνημεία, τα μουσεία, οι πολιτιστικές υποδομές και αφετέρου τα φεστιβάλ, τα θέατρα, οι εκθέσεις και οι μεγάλες πολιτιστικές διοργανώσεις χαρακτηρίζουν μια πόλη και συμβάλλουν στην αστική της αναζωογόνηση.

Η αναβαθμισμένη εικόνα της Λάρισας με την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά σε συνδυασμό με τη δημιουργία νέων εξυπηρετήσεων όπως αναφέρθηκε παραπάνω συνθέτουν σήμερα την εικόνα ενός δυναμικού κλάδου, ο οποίος μπορεί με τα κατάλληλα εργαλεία και τις πολιτιστικές στρατηγικές να συμβάλλει στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στη σημερινή δύσκολη εποχή της κρίσης προκειμένου να ενισχυθεί η θέση της Λάρισας στον διεθνή ανταγωνισμό των πόλεων και να βελτιώσει την ταυτότητα της ως πολιτιστική πόλη μεσαίου μεγέθους.

Η Λάρισα καλείται να εκφράσει το όραμα της για την πολιτιστική της πολιτική με την υποστήριξη στις πολιτιστικές – δημιουργικές βιομηχανίες σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, τη βιωσιμότητα των πολιτιστικών υποδομών της και το μέλλον των πολιτιστικών γεγονότων μέσω βελτίωσης των πολιτιστικών υποδομών και ενίσχυσης της πολιτιστικής δραστηριότητας αξιοποιώντας τους πόρους της ΕΕ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1 : Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες Λάρισας

Χάρτης Π 1 : Πολιτιστικές Υποδομές Λάρισας

Χάρτης Π 2: Πολιτιστικής Διαδρομής Ιστορικού Κέντρου Λάρισας

Χάρτης Π 3: Κυκλοφοριακών Ρυθμίσεων Κέντρου Λάρισας

Χάρτης Π 4: Βασικοί άξονες ροής πεζών Κέντρου Λάρισας

Χάρτης Π 5: Πεζόδρομοι – Ποδηλατόδρομοι Κέντρου Λάρισας

ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΗΣΗ	ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
Μουσεία – Εκθέσεις								
Διαχρονικό Μουσείο	2006	Μεζούρλο	Μουσείο	-	-	Δημόσιο	Νέο κτίσμα	
Λαογραφικό – Ιστορικό Μουσείο	1974	Χαραυγή	Μουσείο	-	-	Δημόσιο	Νέο κτίσμα	
Μουσείο – Μνημείο Ιπποκράτη	1986	Ιπποκράτης	Μουσείο	Μουσείο	-	Δημοτικό	Απαιτείται ανακαίνιση	
Μουσείο Στρατιωτικής Κτηνιατρικής Υπηρεσίας	2005	Στρατόπεδο Πλαστήρα	Μουσείο	Στάβλοι	-	Δημόσιο	Ανακαινισμένο	
Σιδηροδρομικό Μουσείο	2005	Σταθμός Λάρισας	Μουσείο	Σταθμός	-	Δημόσιο	Απαιτείται ανακαίνιση	

ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΗΣΗ	ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
Μουσείο Εθνικής Αντίστασης	1830	Ιουστινιανού	Μουσείο	Φυλακές	ΦΕΚ 302/Β/20-5-85	Δημοτικό	Ανακαινισμένο	
Μουσείο σιτηρών και αλεύρων Μύλου Παππά	2016	Μύλος Παππά	Μουσείο	Αλευρόμυλος	ΦΕΚ 862/Β/16-11-89	Δημοτικό	Ανακαινισμένο	
Μουσείο κούκλας Τριτόμπα	2008	Μύλος Παππά	Μουσείο	Αλευρόμυλος	ΦΕΚ 862/Β/16-11-89	Δημοτικό	Ανακαινισμένο	
Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας	1995	Νεάπολη	Πινακοθήκη	-	-	Δημοτικό	Νέο κτίσμα	
Πνευματικά Κέντρα – Βιβλιοθήκες								
Χατζηγιάννειο Κέντρο Δημοτική Βιβλιοθήκη	1982	Ρούσβελτ	Κέντρο Βιβλιοθήκη	-	-	Δημοτικό	Νέο κτίσμα	

ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΑΛΙΑ ΧΡΗΣΗ	ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
Δημόσια Βιβλιοθήκη	2013	Κούμα	Βιβλιοθήκη	-	-	Δημόσιο	Νέο κτίσμα	
Σύγχρονοι Χώροι Πολιτισμού								
Συγκρότημα Μύλου Παππά	1920	Μύλος Παππά	Πολιτιστικό Κέντρο	Αλευρόμυλος	ΦΕΚ 862/Β/16-11-89	Δημοτικό	Ανακαινισμένο	
Παλαιά Σφαγεία	2012	Γεωργιάδου	Κ.Ε.Π.	Σφαγεία	ΦΕΚ 106/Β/28-2-91	Δημοτικό	Ανακαινισμένο	
Κλίμαξ - Λίντο	2012	Βενιζέλου	Καφέ	-	-	Ιδιωτικό	Ανακαινισμένο	

<i>ΥΠΟΔΟΜΕΣ</i>	<i>ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ</i>	<i>ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ</i>	<i>ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ</i>	<i>ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΗΣΗ</i>	<i>ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ</i>	<i>ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ</i>	<i>ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ</i>	<i>ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ</i>
Moshpit Booze Bar	2013	Κουμουνδούρου	Καφέ	-	-	Ιδιωτικό	Νέο κτίσμα	
Live stage Larissa	2008	Ηφαιστου	Μουσική Σκηνή	Αποθήκη	-	Ιδιωτικό	Ανακαινισμένο	
Wisedog	2015	Σκυλοσόφου	Πολυχώρος	Κατάστημα	-	Ιδιωτικό	Ανακαινισμένο	
Θέατρο - Κινηματογράφος								
Δημοτικό Θεσσαλικό Θέατρο	1983	Μύλος Παππά	θέατρο	-	-	Δημοτικό	Ανακαινισμένο	
Θέατρο Τεχνών	2001	Τ. Βελησαρίου	Θέατρο	Αποθήκη	-	Ιδιωτικό	Ανακαινισμένο	

<i>ΥΠΟΔΟΜΕΣ</i>	<i>ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ</i>	<i>ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ</i>	<i>ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ</i>	<i>ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΗΣΗ</i>	<i>ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ</i>	<i>ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ</i>	<i>ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ</i>	<i>ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ</i>
Μικρό Θέατρο	2009	Ολύμπου	θέατρο	Αποθήκη	-	Ιδιωτικό	Ανακαινισμένο	
Κηποθέατρο πάρκου Αλκαζάρ	1960	Αλκαζάρ	θέατρο	θέατρο	-	Δημοτικό	Απαιτείται αναβάθμιση	
Δημοτικό κουκλοθέατρο	1995	Μύλος Παππά	κουκλοθέατρο	-	ΦΕΚ 862/Β/16-11-89	Δημοτικό	καλή κατάσταση	
Προσκήνιο Πολιτισμού ΟΥΗΛ	2012	Ανθ. Γαζή	θέατρο	-		Δημοτικό	Νέο κτίσμα	
Κινηματογράφος Victoria Cinemas	1967	Α. Κατσώνη	κινηματογράφος	κινηματογράφος	-	Ιδιωτικό	Ανακαινισμένο	

ΠΟΛΙΟΜΕΣ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΗΣΗ	ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
Θερινός κινηματογράφος Μύλος	2007	Μύλος Παππά	σινέ	-	-	Δημοτικό	Νέο κτίσμα	
Σύλλογος «Cineπαρμένος»	2007	-	-	-	-	-	-	
Τηλεόραση - Ραδιόφωνο								
TRT	-	Καστοριάς & Φαρσάλων	Τηλεόραση	Ραδιόφωνο	-	Ιδιωτικό	-	
Astra T.V.	-	Ε.Ο. Λάρισα - Αθήνα	τηλεόραση	-	-	Ιδιωτικό	-	

ΥΠΟΛΟΜΕΣ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΗΣΗ	ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
Thessalia T.V.	1993	Ηρ. Πολυτεχνείου 139	τηλεόραση	-	-	Ιδιωτικό	-	
Δημοτικό Ραδιόφωνο		Γεωργιάδου	Ραδιόφωνο	-	-	Δημοτικό	-	
Μουσικά Ωδεία								
Δημοτικό Ωδείο	1993	Βενιζέλου	Ωδείο	-	-	Δημοτικό	Καλή κατάσταση	
Μουσικά Σύνολα ΔΩΛ	1999	Βενιζέλου	-	-	-	Δημοτικό	-	
Σύγχρονο Ωδείο	2003	Ν. Πολιτεία	Ωδείο	-	-	Ιδιωτικό	Νέο κτίσμα	

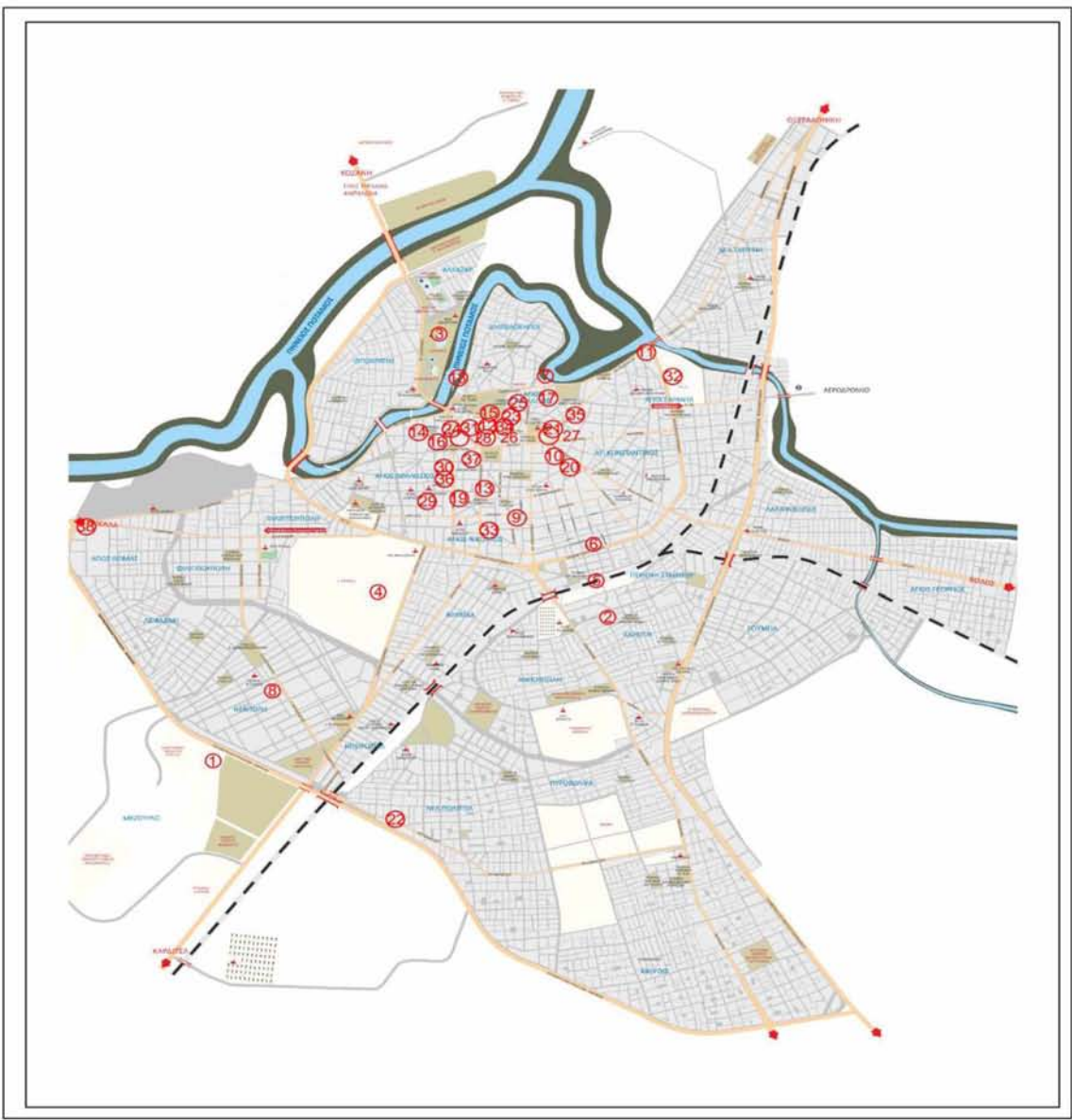
ΥΠΟΛΟΜΕΣ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΑΛΙΑ ΧΡΗΣΗ	ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
Αρχαία Θέατρα								
Α' Αρχαίο Θέατρο	1985	Βενιζέλου	θέατρο	θέατρο	ΦΕΚ 394/Β/11-5-86	Δημόσιο	-	
Β' Αρχαίο Θέατρο	1986	Τ. Βελησσαρίου	θέατρο	θέατρο	ΦΕΚ 307/Β/17-6-87	Δημόσιο	-	
Οθωμανικά Μνημεία								
Μπεζεστένι	1506	Λόφος Φρουρίου	-	αγορά		Δημοτικό	Απαιτείται ανακαίνιση	
Οθωμανικό λουτρό	15 ^{ος} αιώνας	Βενιζέλου	μπαρ	λουτρό	ΦΕΚ 796/Β/31-10-86	Ιδιωτικό	Καλή κατάσταση	

ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΑΛΙΑ ΧΡΗΣΗ	ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
Γενί Τζαμί	19 ^{ος} αιώνας	31 Αυγούστου	Κέντρο ενημέρωσης	μουσείο	ΦΕΚ 401/Α/14-10-37	Δημοτικό	Καλή κατάσταση	
Διατηρητέα Κτίρια								
Διώροφο οδού Μανωλάκη 11	1920	Μανωλάκη 11	ΟΚΑΝΑ	Οικία	ΦΕΚ 49/Β/10-2-82	Ιδιωτικό	Καλή κατάσταση	
Διώροφο οδού Καραϊσκάκη - Φαρμακίδου	1920	Καραϊσκάκη Φαρμακίδου	Παραδοσιακή ταβέρνα	παντοπωλείο	ΦΕΚ 487/Β/28-7-92	Ιδιωτικό	Απαιτείται ανακαίνιση	
Νεοκλασικό Παλαιστίνης-Φαρμακίδου	1929	Παλαιστίνης Φαρμακίδου	-	μπαρ	ΦΕΚ 381/Β/30-6-83	Δημοτικό	Απαιτείται ανακαίνιση	

ΥΠΟΛΟΜΕΣ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	ΘΕΣΗ ΟΔΟΥΣ	ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΗΣΗ	ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
Νεοκλασικό Ηφαίστου - Κενταύρων	1930	Ηφαίστου	-	εστιατόριο	ΦΕΚ 178/ΑΔΠ/15-5-12	Ιδιωτικό	Καλή κατάσταση	
Κτίριο οδού Σεφέρη 39	1900	Σεφέρη 39	-	οικία	ΦΕΚ 164/Β/13-4-82	Δημοτικό	Απαιτείται ανακαίνιση	
Κτίριο Γρηγορίου Ε' - Ροΐδου	1881	Γρηγορίου Ε' Ροΐδου	οικία	οικία	-	Ιδιωτικό	Καλή κατάσταση	
Κτίριο οδού Βενιζέλου	1930	Βενιζέλου	μπαρ	κλινική	-	Ιδιωτικό	Καλή κατάσταση	
Δίδυμες οικίες 31 Αυγούστου	-	31 Αυγούστου	-	οικίες	-	Ιδιωτικό	Απαιτείται ανακαίνιση	

<i>ΥΠΟΔΟΜΕΣ</i>	<i>ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ</i>	<i>ΘΕΣΗ ΟΔΟΣ</i>	<i>ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΧΡΗΣΗ</i>	<i>ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΗΣΗ</i>	<i>ΤΥΠΟΣ ΚΗΡΥΞΗΣ</i>	<i>ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ</i>	<i>ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ</i>	<i>ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ</i>
Διώροφο οδού Αθ. Διάκου	1930	Αθ. Διάκου 3	εκπαίδευση	οικία	-	Ιδιωτικό	Απαιτείται ανακαίνιση	
Κτίριο Τράπεζας Πειραιώς	1930	Ι. Δραγούμη 3	Τράπεζα	Τράπεζα	-	Ιδιωτικό	Καλή κατάσταση	
Αβερόφειος Γεωργική Σχολή	1911	5°χλμ. Τρικάλων	Σχολή	Σχολή	ΦΕΚ 182/Β/1993	Δημοτικό	Απαιτείται ανακαίνιση	

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΜΟΥΣΕΙΑ - ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- ① ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ② ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ - ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ③ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ
- ④ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ
- ⑤ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ⑥ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ⑦ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΙΤΗΡΩΝ ΚΑΙ ΛΛΕΥΡΩΝ ΜΥΛΟΥ ΠΑΠΠΑ
- ⑧ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΥΚΛΑΣ "ΤΡΙΤΟΜΠΑ"
- ⑨ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

- ⑩ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
- ⑪ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

- ⑫ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ "ΜΥΛΟΥ ΠΑΠΠΑ"
- ⑬ ΠΑΛΛΙΑ ΣΦΑΓΕΙΑ
- ⑭ ΚΛΙΜΑΣ - ΛΙΝΤΟ
- ⑮ MOSH PIT
- ⑯ LIVE STAGE
- ⑰ WISED OG

ΘΕΑΤΡΟ - ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

- ⑱ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
- ⑲ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ "ΤΡΙΤΟΜΠΑ"
- ⑳ ΘΕΡΙΝΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ "ΣΙΝΕ ΜΥΛΟΣ"
- ㉑ ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ㉒ ΜΙΚΡΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ㉓ ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ ΑΛΚΑΖΑΡ
- ㉔ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ "ΟΥΝΑ"
- ㉕ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ "VICTORIA CINEMAS"

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΔΕΙΑ

- ㉖ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΟΔΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ㉗ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΟΔΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΟΙΠΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

- ΑΡΧΑΙΑ ΜΝΗΜΕΙΑ
- ㉘ Α' ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ㉙ Β' ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ
- ㉚ ΜΠΕΣΣΕΤΕΝΙ
- ㉛ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟ ΛΟΥΤΡΟ
- ㉜ ΓΕΝΙ ΤΖΑΜΙ
- ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΚΤΙΡΙΑ
- ㉝ ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΟ ΜΑΝΔΡΑΚΗ
- ㉞ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
- ㉟ ΜΟΥΣΕΣ
- ㊱ ΗΦΑΙΣΤΟΥ-ΚΕΝΤΑΥΡΩΝ
- ㊲ ΣΦΕΡΗ
- ㊳ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε' - ΡΟΪΔΟΥ
- ㊴ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
- ㊵ ΔΙΑΥΜΕΣ ΟΙΚΙΕΣ
- ㊶ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ
- ㊷ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΡΑΙΩΣ
- ㊸ ΑΒΕΡΦΟΦΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
 ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

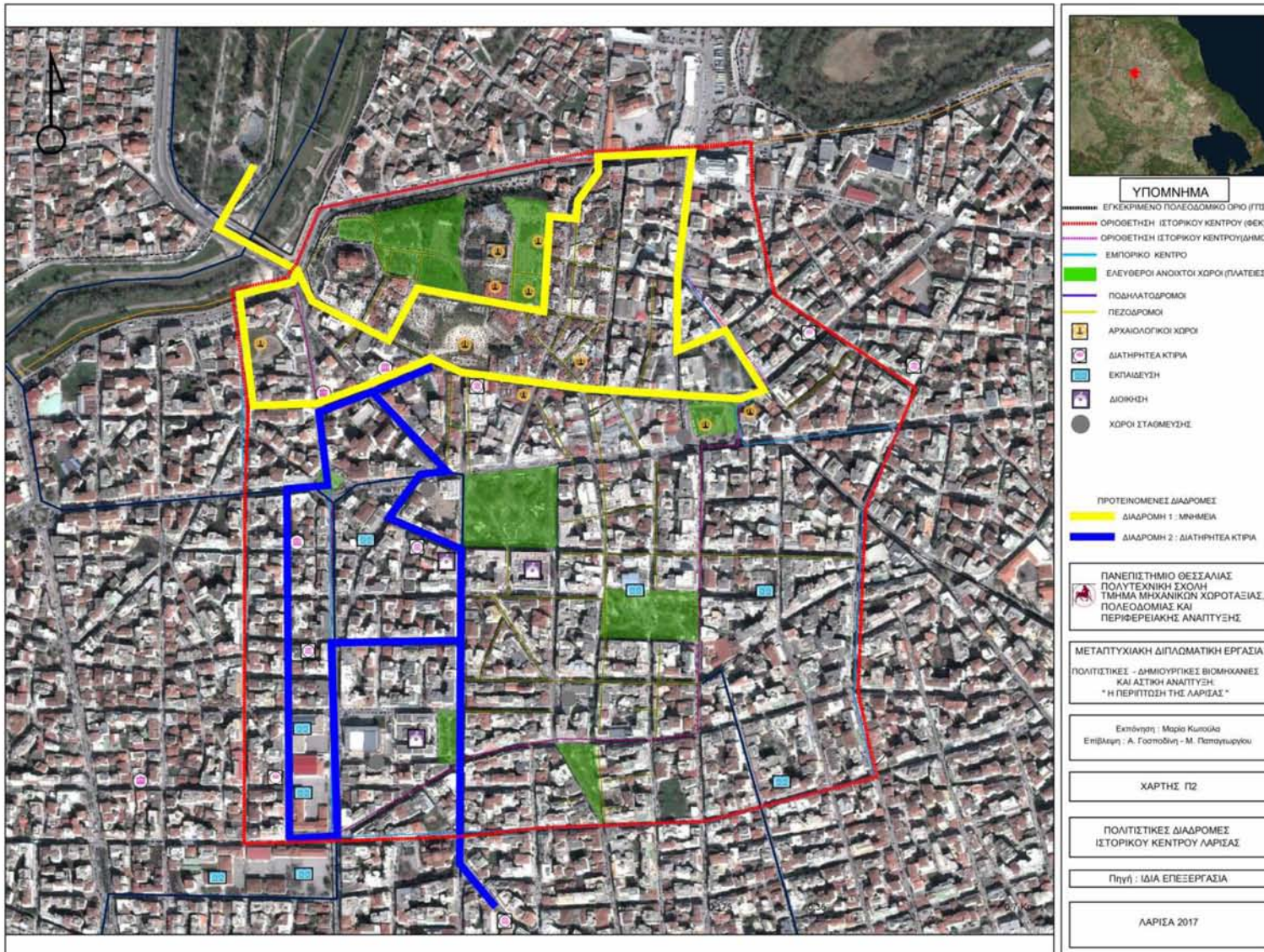
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ
 ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
 " Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ "

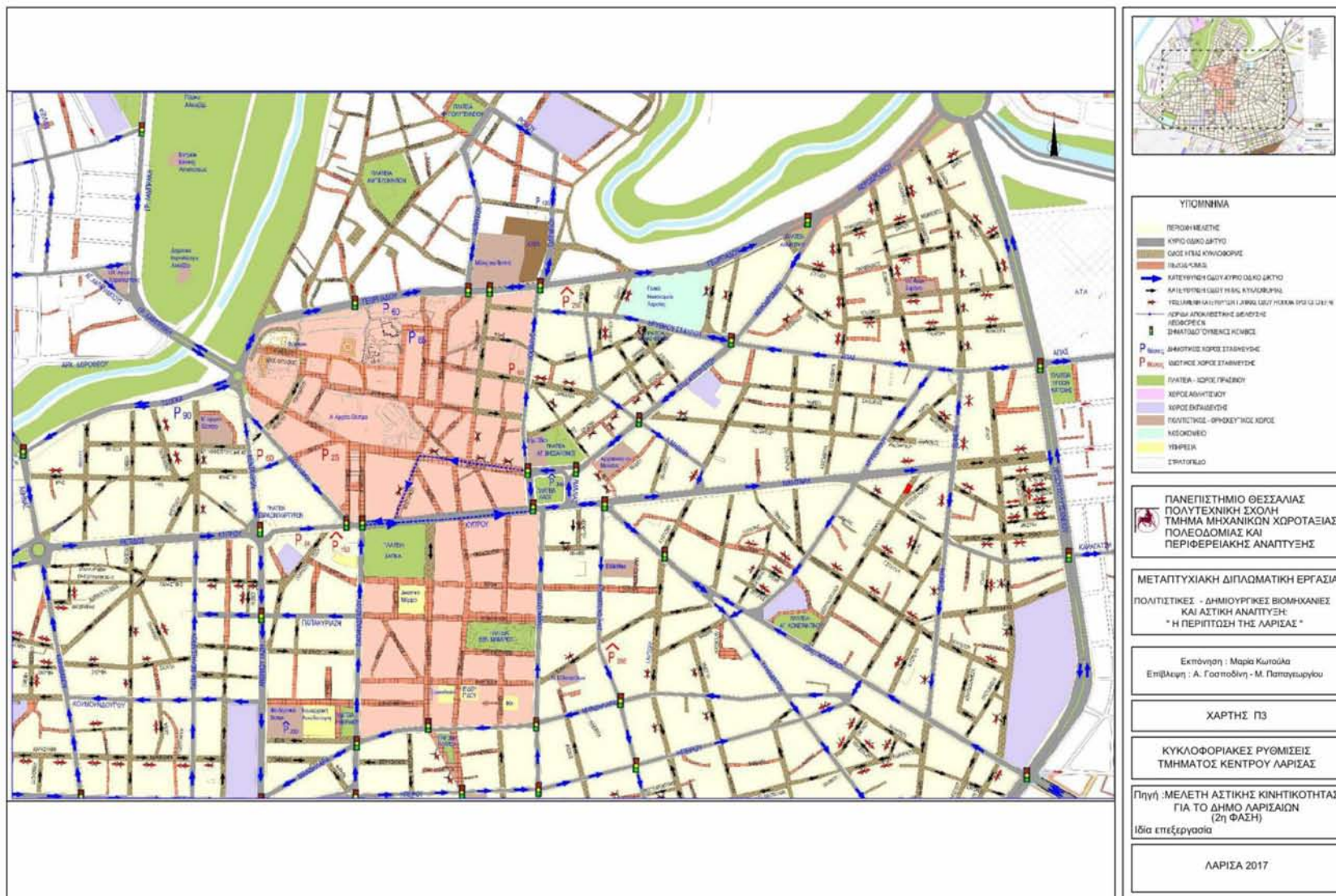
Εκπόνηση : Μαρία Κωτσούλα
 Επιβλέπων : Α. Γασπαρίνη - Μ. Παπαγεωργίου

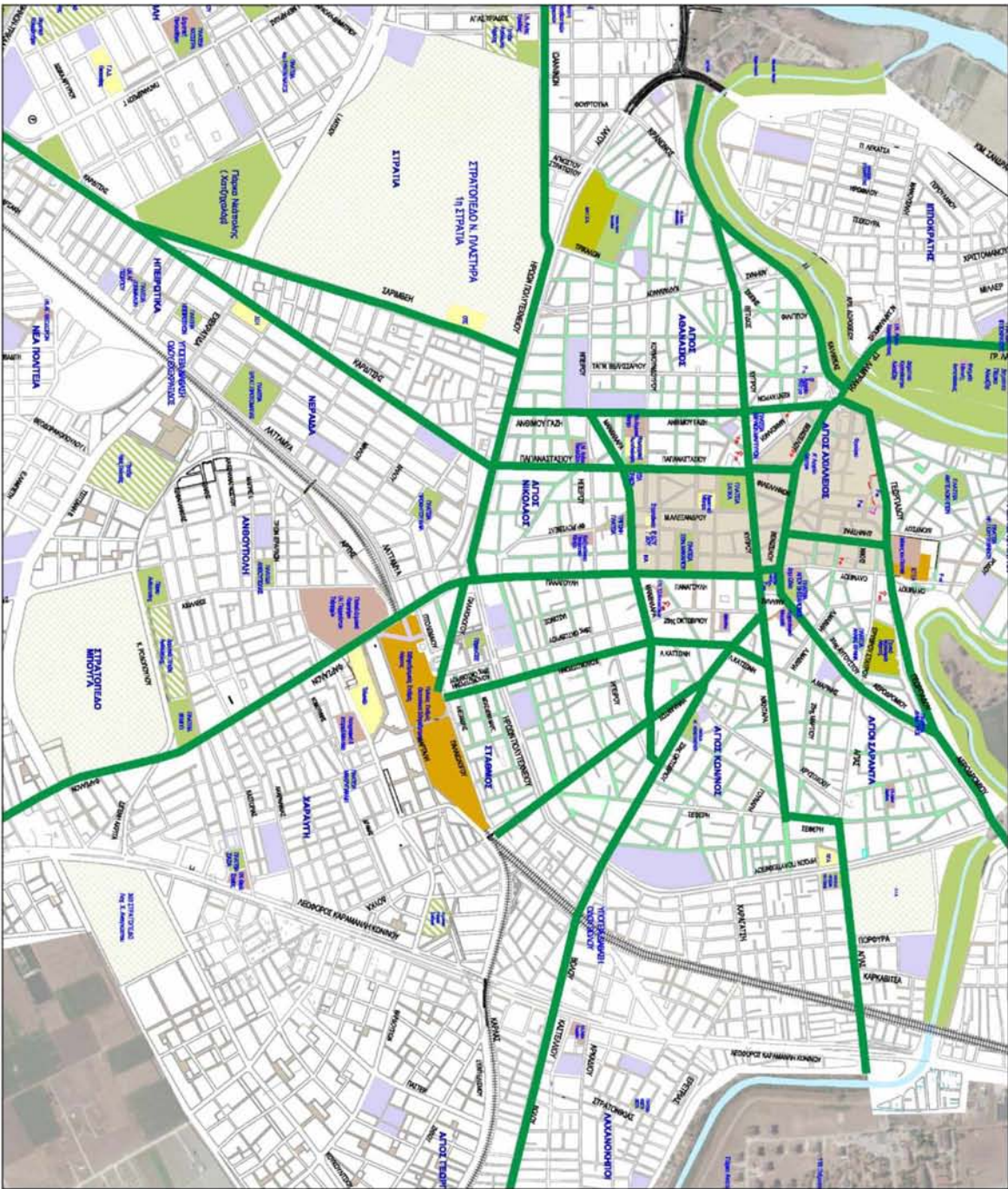
ΧΑΡΤΗΣ Π1

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ -
 ΜΝΗΜΕΙΑ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΛΑΡΙΣΑ 2017

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

	ΒΑΣΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΕ ΠΕΡΙΩΝ
	ΠΡΟΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ
	ΟΛΟΙ ΜΗΚΙ ΤΥΠΟΚΟΠΩΝ
	ΠΛΑΤΕΙΑ - ΧΩΡΟΣ ΠΡΟΣΚΛΙΝΟΥ
	ΧΩΡΟΣ ΑΣΦΑΛΤΙΔΟΥ
	ΕΣΤΙΑΤΟΡΕΙΟ
	ΧΩΡΟΣ ΕΡΜΑΛΕΥΣΗΣ
	ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ - ΒΙΟΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
	ΥΠΡΕΣΙΑ
	ΚΕΝΟΧΩΡΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΑΣ
 ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
 ΛΑΡΙΣΣΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
 ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - ΑΝΑΦΟΡΕΤΕΣ ΔΟΜΩΝ ΚΑΙ
 ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
 * Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΣΑΣ *

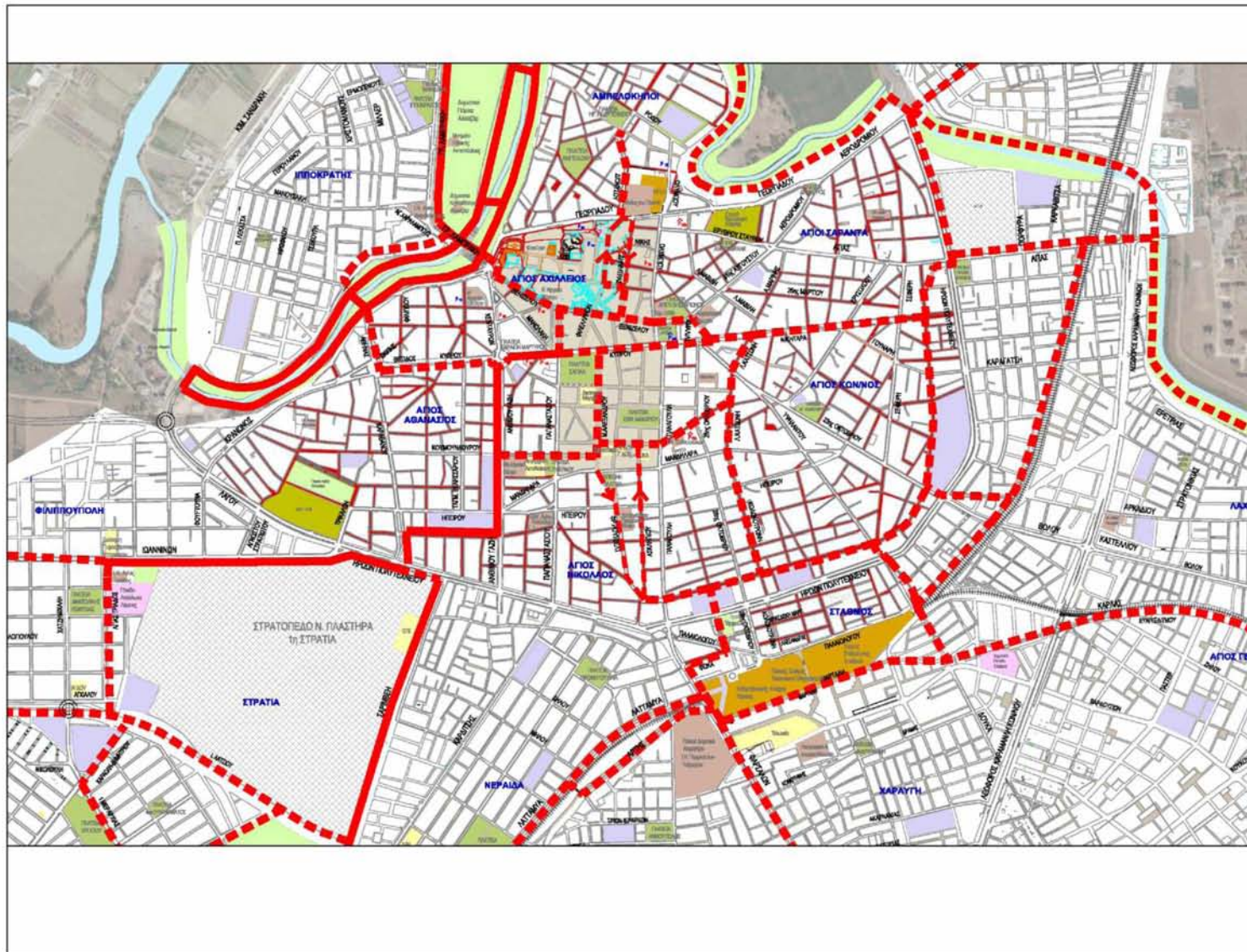
Επιβλέπων: Ιωάννης Κουτσός
 Επιβλέπων: Α. Γεωργίου, Μ. Δημητριάδου

ΧΑΡΤΗΣ ΠΑ

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΟΛΕ ΠΕΡΙΩΝ
 ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΠΡΩΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
 ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΛΑΡΙΣΣΑΣ
 (1η ΕΠΙΣΤΑΣΗ)

ΛΑΡΙΣΣΑ 2017

ΥΠΟΜΗΜΑ

- - - ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΣ
- ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΣ
- ΔΙΚΤΥΟ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΔΗΛΑΤΩΝ ΜΕΣΩ ΟΔΩΝ ΗΠΙΣΤΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
- ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
 ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ
 ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ :
 * Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ *

Εκπόνηση : Μαρία Κιτσούλα
 Επιβλέψη : Α. Γασπαδίνη - Μ. Παπαγεωργίου

ΧΑΡΤΗΣ Π5

ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ - ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ

Πηγή : ΜΕΛΕΤΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
 ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
 (2η ΦΑΣΗ)
 Ιδία επεξεργασία

ΛΑΡΙΣΑ 2017

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αβραμέα Α., (1974). «Η Βυζαντινή Θεσσαλία μέχρι του 1204. Συμβολή εις την ιστορικήν Γεωγραφίαν», Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Φιλοσοφική Σχολή.

Αιβαλιώτου Α., (2008). Πολεοδομική Ανασυγκρότηση του ιστορικού κέντρου, Λάρισα 8000 χρόνια Νεότητας, Συλλογικό Έργο Δήμου Λαρισαίων, Λάρισα.

Αξενίδης Θ., (1949). Η Πελασγίς Λάρισα και η αρχαία Θεσσαλία: Κοινωνική και πολιτική ιστορία Β'. Οι μακεδονικοί και ρωμαϊκοί χρόνοι (Τόμος Β'), Έκδοση: Τυπογραφείο Σιδέρη, Αθήνα.

Αυδίκος Β., (2014). «Οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες στην Ελλάδα», Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Γαλλής Κ., (1973). «Ανασκαφές στη Θεσσαλία: Πρόσφατα αποκτήματα του μουσείου Λάρισας, Εκδόσεις: Λαρισαϊκά Γράμματα, Λάρισα.

Γιαλούρη Α., (2008). Παλαιοχριστιανική και βυζαντινή Λάρισα, Λάρισα 8000 χρόνια νεότητας, Δήμος Λαρισαίων, Λάρισα.

Γιοβρή Ε., (2011). «Αναγκαιότητα Διασφάλισης, Σχεδιασμός και Δικτύωση Αστικών Υπαίθριων Χώρων στην Πόλη της Λάρισας σύμφωνα με τις Αρχές του Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού», Διπλωματική Εργασία, Πρόγραμμα Σπουδών Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Κτιρίων, Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.

Γκλεγκλέ Α., (2006). 1^ο Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας & Πολιτισμού της Θεσσαλίας (9 -11 Νοεμβρίου 2006, Θεσσαλία, Ελλάδα), Τόμος II, Αθήνα, Εκδόσεις: Αλέξανδρος ΕΠΕ.

Γοσποδίνη Α., (2006). «Σκιαγραφώντας, ερμηνεύοντας και ταξινομώντας τα νέα τοπία της μεταβιομηχανικής πόλης» στο Γοσποδίνη, Α., Μπεριάτος, Η., (επιμ.) *Τα Νέα Αστικά Τοπία και η Ελληνική Πόλη*, Αθήνα: Κριτική.

Γοσποδίνη Α. και Μπεριάτος Η., (2006). «Μετασηματισμοί των Αστικών Τοπίων στις Συνθήκες της Παγκοσμιοποίησης, του Ανταγωνισμού των Πόλεων και των Μεταμοντέρνων Κοινωνιών», *Τα Νέα Αστικά Τοπία και η Ελληνική Πόλη*, Αθήνα: Κριτική.

Γότα Β., (2013). «Πόλη και Παραποτάμια Ανάπτυξη: Η περίπτωση της Λάρισας», Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Βόλος, Τμήμα ΜΧΠΠΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Δέφνερ Α. (1999). «Πολιτιστικός Τουρισμός και Δραστηριότητες Ελεύθερου Χρόνου: Η Επίδραση στις Λειτουργίες των Πόλεων» Στο Γ. Πετράκος και Δ. Οικονόμου (επιμ.) *Η Ανάπτυξη των Ελληνικών Πόλεων: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις Αστικής Ανάλυσης και Πολιτικής*, Gutenberg/ Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Αθήνα/ Βόλος.

Δέφνερ Α. & Καραχάλης, Ν. (Επιμ.). (2012). «*Marketing και Branding του Τόπου: Η Διεθνής Εμπειρία και η Ελληνική Πραγματικότητα*», Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

Δεριζιώτης Λ., (1985). «Παλαιοχριστιανικά κτίσματα της πόλης της Λάρισας», Πρακτικά Α΄ Ιστορικού – Αρχαιολογικού Συμποσίου, Λάρισα.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), Πρόγραμμα Δημιουργική, ανακτήθηκε 22 Ιανουαρίου, 2017, από την ηλεκτρονική διεύθυνση: http://ec.europa.eu/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf

ΕΤΟΥΣΣΕΠ, Δήμος Λαρισαίων, & Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Λάρισας (ΔΕΥΑΛ), (2015). *Στρατηγικό Σχέδιο Μάρκετινγκ της Λάρισας, Α και Β φάση*, ΕΤΟΥΣΣΕΠ Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Ζορμπά Μ., (2010). «Το άστυ και η Χώρα της Λάρισας και των Φερών από τη Πρωτογεωμετρική έως την Υστερορωμαϊκή περίοδο, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Βόλος, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (ΙΑΚΑ), Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Καραχάλης Ν., (2007). Διδακτορική Διατριβή: «Πολιτισμός και Τοπική Ανάπτυξη: Ο ρόλος των Πολιτιστικών και τουριστικών περιοχών στη σύγχρονη πόλη». Διαθέσιμη στο: <http://thesis.ekt.gr/>.

Κανδήλα Ι., (2004). Η Αβερώφειος Γεωργική Σχολή, Εκδόσεις: Έλλα.

Κόνσολα Ντ., (2006). *Πολιτιστική Ανάπτυξη και Πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Κουτσιαφτούλη Ε., (2008) «Μεσαίου μεγέθους Ελληνικές πόλεις, Προαστιοποίηση και Διάχυτη Οικιστική Ανάπτυξη: Η περίπτωση της Λάρισας», Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Βόλος, Τμήμα ΜΧΠΠΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Λαζαρέτου Σ. (2014), Η έξυπνη οικονομία: «πολιτιστικές» και «δημιουργικές» βιομηχανίες στην Ελλάδα. Μπορούν να αποτελέσουν προοπτική εξόδου από την κρίση; Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών – Τμήμα Ειδικών Μελετών, Αθήνα: Τράπεζα της Ελλάδας
Δικτυακός τόπος: www.bankofgreece.gr.

Μανουσάκη Φ., (2010). «Το περιβάλλον ως συνιστώσα του Πολεοδομικού Σχεδιασμού: Παρεμβάσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη της κεντρικής περιοχής της πόλης της Λάρισας», Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Βόλος, Τμήμα ΜΧΠΠΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Μάστορα Ε., (2015). *Place Branding και Δημιουργικές Συλλογικότητες: Η Λάρισα ως Περίπτωση Μελέτης* (Αδημοσίευτη Διπλωματική Εργασία), Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Βόλος, Τμήμα ΜΧΠΠΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Παλιούγκας Θ. (1996). *Η Λάρισα κατά την Τουρκοκρατία (1423-1881)*, τόμος 1ος, Εκδόσεις: Μάτι.

Παπαγεωργίου Μ., Λαϊνάς Ι. και Νικολακοπούλου Χ. (2010), “Η χωροταξία της μνημειακής πολιτιστικής κληρονομιάς: κατευθύνσεις σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο”, στο Η. Μπεριάτος και Μ. Παπαγεωργίου (επ.), *Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21ο αιώνα: Ελλάδα – Μεσόγειος*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ. 619 – 634.

Παπαγεωργίου Μ., (2017). *Σημειώσεις Μαθήματος Αστική Ανάπλαση και Πολιτιστική Κληρονομιά*, Βόλος, Τμήμα ΜΧΠΠΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Περιφέρεια Θεσσαλίας, Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού (2011), *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Θεσσαλίας: Α' Φάση, Στρατηγικός Σχεδιασμός*. Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο: <http://www.pthes.gov.gr/data/stratsxed/epixprogr>.

Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ), Θεσσαλίας, (2003), ΦΕΚ 1484Β, 2003.

Πολυμέρου – Καμηλάκη Α., (2004). «Το Μπεζεστένι της Λάρισας και η συλλογική μνήμη της ευρύτερης περιοχής» *Επετηρίς του κέντρου έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών*, (1999-2003).

Συρακούλης Κ., (2009). «Ο ελεύθερος χρόνος ως παράγοντας της οικονομίας και του σχεδιασμού των πόλεων: Συγκριτική έρευνα Λάρισας- Βόλου με χρήση ποσοτικών μεθόδων» *Διδακτορική Διατριβή, Επιβλέπων καθηγητής: Δέφνερ Α.*, Βόλος, Τμήμα ΜΧΠΠΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Σχέδιο Μαρκετινγκ για την Τουριστική Προβολή Περιφέρειας Θεσσαλίας, Σύνοψη Σχεδίου Μάρκετινγκ, Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης (2011), Περιφέρεια Θεσσαλίας, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας - Ήπειρος.

Τζαφάλιας Α., (1985). «Το Αρχαίο Θέατρο της Λάρισας. Πρακτικά του Α' Ιστορικού - Αρχαιολογικού Συμποσίου», Λάρισα: Παρελθόν και μέλλον, Δήμος Λάρισας.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Πρόγραμμα ΕΠΑΝΕΚ-κίνηση 2014-2020, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2014. Διαθέσιμο στο Διαδίκτυο: [http://epan2.antagonistikotita.gr/uploads/kaimeno diavouleushs politistikes kai dhmiourgikes viomhxanies.pdf](http://epan2.antagonistikotita.gr/uploads/kaimeno%20diavouleushs%20politistikes%20kai%20dhmiourgikes%20viomhxanies.pdf)

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Adorno T. & Horkheimer M., (1947). *Dialektik der Aufklärung: Philosophische Fragmente*, Amsterdam, Querido. English translation by John Cumming, *Dialectic of Enlightenment*. London, Verso, 1979.

Ashworth G. , Kavaratzis M., (επιμ.), (2010). *Towards Effective Place Brand Management: Branding European Cities and Regions*, Cheltenham (UK): Edward Elgar Publishing.

Deffner A. & Metaxas T. (2010) 'Place Marketing, Local Identity and Branding Cultural Images in Southern Europe: Nea Ionia, Greece and Pafos, Cyprus', ζην Ashworth, G. & Kavaratzis, M. (επ.) *Towards Effective Place Brand Management: Branding European Cities and Regions*, Cheltenham: Edward Elgar.

Deffner A., Metaxas T. & Arvanitidis P., (2013) 'Developing Place Marketing Pilot Plans: The Cases of Rostock and Kainuu', *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*. 24 (2), 241-263.

Directorate General for Education and Culture (2006), *The Economy of Culture in Europe*, Study prepared for the European Commission, KEA, προσβάσιμο στο http://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/studies/cultural-economy_en.pdf

Eurostat, (2012). *European statistical system (ESSnet) - Culture Final Report*. Luxembourg: European Commission Final Report, Luxembourg.

KEA, European Affairs (2006). *The Economy of Culture in Europe*. Report prepared for the European Commission, Directorate-General for Education and Culture, Brussels, p.42-46.

Konsola D. and Karachalis N., (2009). "Arts festivals and urban cultural policies: the case of medium sized and small cities in Greece", *Cultural Policy and Management Yearbook 2009*, Istanbul Bilgi University Press, Boekman Publications, Istanbul 2009, pp.51-63.

Metaxas T. and Kallioras D. (2007) 'Medium-Sized Cities' Development and Regional Competitiveness: The Case of Larissa-Volos Dipole in the Region of Thessaly, Greece', *Επιθεώρηση Οικονομικών Επιστημών*, 12:pp. 115-136.

Mommaas H., (2002) 'City Branding: The Necessity of Socio - Cultural Goals', ζην Hauben, T., Vermeulen, M. & Patteuw, V. (επ.) *City Branding: Image Building & Building Images*, Rotterdam: Publicers.

Throsby D., (2001). *Economics and Culture*. Cambridge: Cambridge University Press.

Unesco (2006), *Understanding creative industries, cultural statistics for public policy making*, ανακτήθηκε 22 Ιανουαρίου, 2017, από την ηλεκτρονική διεύθυνση:
http://portal.unesco.org/culture/en/files/30297/11942616973cultural_stat_EN.pdf/cultural_stat_EN.pdf

UNCTAD (2010), *Creative Economy Report 2010. A Feasible Development Option*, United Nations.

UNCTAD (2013), *Creative Economy Report 2013. A Feasible Development Option*, United Nations.

Διαδικτυακές πηγές

<http://www.culture.larissa-dimos.gr>

<http://www.citybranding.gr/2011/02/2010-country-brand-index-2010.html>

<http://www.listedmonuments.culture.gr>

<http://www.thessaliko-theatre.gr>

<http://www.larissanet.gr>

Ευρωπαϊκή Ένωση (Europa.eu) στο http://europa.eu/index_el.htm, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 11/01/2017.

Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης– ΕΣΠΑ, 2014– 2020 στο

http://www.espa.gr/elibrary/PA_ESPA_2014_2020.pdf, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 23/01/2017.